

Projekt

**UCHWAŁA NR XVIII/111/2016
RADY GMINY BOJSZOWY**

z dnia 20 czerwca 2016 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bojszowy na lata 2016 – 2030

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz.U. z 2016r. poz. 446) i art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz.U. z 2015 poz. 163 z późn. zm.)

**Rada Gminy Bojszowy
uchwala**

§ 1.

Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bojszowy na lata 2016-2030, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Bojszowy.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Marek Kumor

Załącznik do Uchwały Nr XVIII/111/2016
Rady Gminy Bojszowy
z dnia 20 czerwca 2016 r.

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY BOJSZOWY
NA LATA 2016 -2030**

SPIS TRESCI

WSTĘP

I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA

1. STRUKTURA STRATEGII
2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII

II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNA

1. POŁOŻENIE I POWIERZCHNIA GMINY
3. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA
4. SYTUACJA GOSPODARCZA
5. PROBLEMY NA RYNKU PRACY
6. EDUKACJA
7. OCHRONA ZDROWIA
8. BEZPIECZENSTWO PUBLICZNE
9. POMOC SPOŁECZNA
10. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH .
11. PROBLEMY UZALEŻNIEN I PRZEMOCY W RODZINIE
12. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO
13. ANALIZA SWOT
14. PODSUMOWANIE DIAGNOZY

III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ
2. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI
3. PROGRAMY I PROJEKTY

IV. UWAGI KOŃCOWE

SPIS DIAGRAMÓW, TABEL I WYKRESÓW

WSTĘP

Prawną podstawą opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bojszowy na lata 2016 – 2030, jest ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej oraz niektóre inne ustawy. Ustawa nakłada na gminę obowiązek opracowania i realizacji gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Strategia, zgodnie z wymaganiami zapisanymi w ustawie powinna zawierać zarówno diagnozę sytuacji społecznej, jak i prognozę zmian w zakresie objętym strategią, w tym określenie celów strategicznych, kierunków działań, sposobu ich realizacji i wskaźników oraz ram finansowych. Konstrukcja strategii oraz jej treść nawiązuje także do innych dokumentów strategicznych w obszarze polityki społecznej. Ważnym dokumentem jest „*Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020*”, określająca cele wojewódzkiej polityki społecznej we wszystkich istotnych jej obszarach: sytuacji demograficznej, funkcjonowania rodziny, warunków mieszkaniowych, edukacji, zdrowia, bezpieczeństwa publicznego, problemów społecznych i pomocy społecznej oraz obszaru działania organizacji pozarządowych. Punktem odniesienia jest nowoczesne rozumienie modelu polityki społecznej, łączącej zapobieganie ryzyku wykluczenia ze wsparciem i pomocą dla grup najbardziej narażonych na wykluczenie społeczne. Celem jest osiągnięcie spójności społecznej. Polityka społeczna ma tutaj całościowy charakter, obejmuje wszystkie swoje obszary i angażuje różnych „aktorów społecznych” – władze samorządowe, instytucje sektora publicznego oraz organizacje pozarządowe. Jest także aktywną polityką społeczną, koncentrującą się na aktywizacji społecznej, a nie tylko na redystrybucji.

Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Bojszowy opracowana jest zgodnie z metodą planowania społecznego opartego na diagnozie kwestii i problemów społecznych oraz na całościowej analizie i próbie budowy zintegrowanego modelu ich profilaktyki i rozwiązywania. Uwzględnione zostały działania w obrębie wszystkich obszarów polityki społecznej w zakresie w jakim dotyczą one profilaktyki i rozwiązywania problemów społecznych w gminie. W diagnozie uwzględniono zatem analizę dokumentów instytucji społecznych, działających na rzecz profilaktyki i rozwiązywania istotnych problemów społecznych w obszarach szeroko definiowanej polityki społecznej w gminie. Diagnoza jest punktem odniesienia dla konstrukcji celu generalnego, celów strategicznych

oraz kierunków działań w poszczególnych obszarach polityki społecznej. Strategia jest tak konstruowana, by być dokumentem otwartym dla dalszych uzupełnień. Dla realizacji przyjętych w strategii kierunków działań, w zależności od potrzeb, można będzie w trakcie realizacji strategii, opracowywać konkretne projekty działania społecznego, lub projekty socjalne. Strategia będzie mogła więc być na bieżąco uzupełniana o takie propozycje działań, które mieszczą się w obszarze przyjętych celów strategicznych i kierunków działań, jednocześnie będą odpowiadały na zmieniające się potrzeby polityki społecznej gminy.

Podstawową ideą jest taka konstrukcja strategii by z jednej strony w maksymalnym zakresie nawiązać do doświadczeń i wyników realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bojszowy na lata 2004 – 2015 oraz sposobu jest wdrażania i monitoringu, z drugiej uwzględnić wszystkie znaczące i realizowane aktualnie działania w obszarze polityki społecznej w gminie.

CZEŚĆ WPROWADZAJACA

1. STRUKTURA STRATEGII

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bojszowy składa się z trzech zasadniczych części, tj. części wprowadzającej, diagnostyczno-analitycznej i programowej.

Część wprowadzająca zawiera informacje na temat organizacji strategii oraz uwarunkowań zewnętrznych (prawnych i strategiczno-programowych) tworzenia dokumentu.

Część diagnostyczno-analityczna zawiera informacje ogólne dotyczące Gminy Bojszowy oraz diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie, która została oparta na badaniu źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w gminie obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (SWOT), a także analizie ankiet, skierowanych do reprezentantów środowiska lokalnego.

Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach:

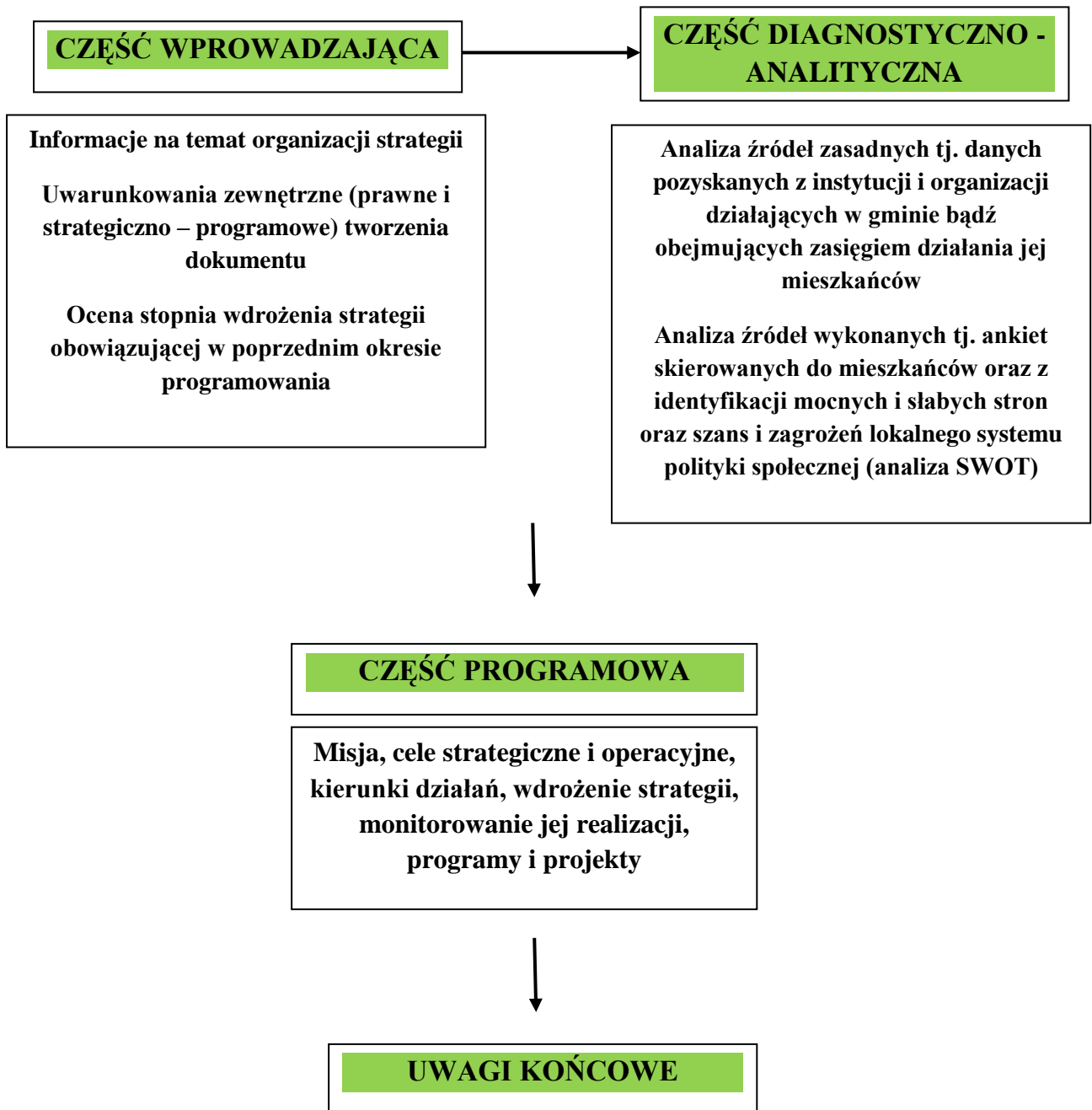
- Infrastruktura techniczna;
- Demografia;
- Gospodarka;
- Rynek pracy;
- Edukacja;
- Ochrona zdrowia;
- Bezpieczeństwo publiczne;
- Pomoc społeczna;
- Sytuacja osób niepełnosprawnych;
- Problemy uzależnień i przemocy w rodzinie.

Część programowa zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej na najbliższe lata. Są one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań. W części programowej są również wskazane podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji, źródła finansowania i czas realizacji wyznaczonych w dokumencie działań. Ponadto przedstawione są ramy finansowe strategii, prognoza zmian oraz informacja na temat sposobu wdrożenia dokumentu oraz prowadzenia monitoringu jego realizacji. Dla realnej oceny stopnia wdrożenia dokumentu jest przygotowany wykaz wskaźników

monitoringowych. Część programowa zawiera także omówienie projektów zaproponowanych przez przedstawicieli instytucji gminy.

Poniższy diagram prezentuje strukturę strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bojszowy na lata 2016 – 2030.

Diagram 1

Źródło: opracowanie własne.

2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII

2.1. PODSTAWY PRAWNE

Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2015 r. poz. 163 z późn. zm.), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Na treść i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich:

- ✓ ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ✓ ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ✓ ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ✓ ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- ✓ ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ✓ ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ✓ ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ✓ ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ✓ ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
- ✓ ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ✓ ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych,
- ✓ ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Podczas realizacji strategii znajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

2.2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bojszowy na lata 2016 - 2030 jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Dokumenty te tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych i aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

2.2.1. DOKUMENTY EUROPEJSKIE I KRAJOWE

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu jest dokumentem, którego głównym celem jest wyjście z kryzysu, w jakim w ostatnich latach znalazła się gospodarka europejska, powrót na ścieżkę rozwoju, a następnie na niej pozostanie. Strategia, której założeniem jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

1. Rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji.
2. Rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej.
3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Narodowa Strategia Integracji Społecznej jest dokumentem, którego celem jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Działania w tym zakresie mają przyczynić się do:

- dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,
- rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby miejsc pracy,

- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia,
- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

W ramach kilkunastu obszarów życia społecznego wyznaczonych w Narodowej Strategii Integracji Społecznej sformułowano następujące priorytety:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym,
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim,
- upowszechnienie kształcenia wyższego i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy,
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci,
- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego,
- ograniczenie tendencji do wzrostu różnic dochodowych,
- ograniczenie bezrobocia długookresowego,
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży,
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych,
- zwiększenie liczby uczestników w aktywnej polityce rynku pracy – ALMP,
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego,
- wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności,
- powszechne ubezpieczenie zdrowotne,
- kobiety i dzieci objęte programami zdrowia publicznego,
- wzrost dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością,
- dostęp do pracowników socjalnych,
- rozwój pomocy środowiskowej – zwiększenie liczby osób objętych usługami pomocy środowiskowej,
- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną,
- realizacja NSIS przez samorządy terytorialne,
- dostęp do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

2.2.2 DKUMENTY REGIONALNE

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „ŚLĄSKIE 2020” jest dokumentem, który określa cele polityki rozwoju prowadzonej w regionie, w tym polityki społecznej. W jej ramach sformułowano cele strategiczne:

CEL STRATEGICZNY B.1: Zdrowy i bezpieczny mieszkaniec województwa

Kierunek działań B.1.1: Poprawa dostępu do wysokiej jakości usług medycznych

Do głównych typów działań w zakresie tego kierunku zaliczyć należy m.in.:

- ✓ przygotowanie i realizację programów wczesnego wykrywania chorób, w tym głównie układu krążenia i nowotworów; wspieranie i promocję badań profilaktycznych, w tym realizację programów profilaktycznych i promocyjnych dotyczących ochrony zdrowia;
- ✓ poprawę dostępu do specjalistycznych usług medycznych;
- ✓ poprawę dostępności opieki długoterminowej;
- ✓ wzmocnienie opieki nad matką (kobietą ciężarną) i noworodkiem, umożliwiające eliminację narażeń środowiskowych występujących w okresie płodowym życia dziecka;
- ✓ wspieranie prewencji środowiskowego zatrucia ołowiem u dzieci (wczesne wykrywanie dzieci z podwyższonym stężeniem ołowiu) wraz z edukacją zdrowotną rodziców.

Kierunek działań B.1.2: Upowszechnienie oraz promocja aktywnego i zdrowego stylu życia

Do głównych typów działań w zakresie tego kierunku zaliczyć należy m.in.:

- ✓ zapobieganie otyłości u dzieci i dorosłych poprzez promocję zdrowego odżywiania, odpowiedniej aktywności ruchowej i zrównoważonej diety;
- ✓ rozwój współpracy samorządów oraz placówek służby zdrowia z organizacjami społecznymi i pozarządowymi w zakresie upowszechniania zdrowego stylu życia;
- ✓ wspieranie realizacji programów promujących zdrowy tryb życia; modernizację i rozbudowę ośrodków sportowych i rekreacyjnych oraz infrastruktury około turystycznej z uwzględnieniem uwarunkowań wynikających z potrzeb ochrony środowiska i krajobrazu oraz zachowania różnorodności biologicznej;
- ✓ tworzenie, budowę i rozbudowę ścieżek pieszo - rowerowych;
- ✓ poprawę jakości i dostępności terenów zielonych.

Kierunek działań B.1.3: Podniesienie skuteczności polityki społecznej

Do głównych typów działań w zakresie tego kierunku zaliczyć należy m.in.:

- ✓ wspieranie instytucji pomocy społecznej i podniesienie jakości usług przez nie świadczonych;
- ✓ wspieranie rozwoju zawodowego kadr pomocy i integracji społecznej, w tym podnoszenie kwalifikacji, system szkoleń dla pracowników socjalnych;
- ✓ wzmocnienie współpracy z organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy społecznej;
- ✓ wzmocnienie lokalnych systemów wsparcia dziecka i rodziny poprzez wspieranie istniejących i tworzenie nowych placówek realizujących programy opiekuńcze i socjoterapeutyczne;
- ✓ poprawę wykorzystania i zwiększenie dostępności istniejącej infrastruktury instytucji pomocy społecznej, w szczególności świetlic środowiskowych, np. na rzecz przeciwdziałania patologii i przestępczości wśród młodzieży;
- ✓ wzmocnienie lokalnych systemów przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- ✓ wzmocnienie sieci poradnictwa rodzinnego;
- ✓ wspieranie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień, w tym rozwój i modernizację bazy materialnej, merytorycznej i organizacyjnej placówek leczenia uzależnień;
- ✓ wzmocnienie regionalnego systemu pomocy i integracji społecznej o funkcje analityczno - badawcze, zwiększające potencjał w zakresie diagnozowania potrzeb i problemów społecznych;
- ✓ rozwój systemu usług świadczonych na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych w domach pomocy społecznej i miejscu zamieszkania;
- ✓ tworzenie warunków sprzyjających powstawaniu różnych form asystencji socjalnej nad osobami zależnymi, w tym m.in. dziećmi, osobami niepełnosprawnymi i starszymi;
- ✓ rozwój i promocję wolontariatu, szczególnie na rzecz osób starszych, niepełnosprawnych oraz zagrożonych marginalizacją społeczną;
- ✓ wspieranie tworzenia warunków do zachowania samodzielności i niezależności osób niepełnosprawnych;
- ✓ wspieranie osób starszych w pełnieniu ról społecznych;

- ✓ rozwój i podnoszenie poziomu dostępności szkolnictwa osób niepełnosprawnych.

Kierunek działań B.1.4: Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego

Do głównych typów działań w zakresie tego kierunku zaliczyć należy m.in.:

- ✓ wspieranie wdrożenia programów i projektów mających na celu aktywizację społeczeństwa,
- ✓ kształtowanie poprawnych zachowań w sytuacjach zagrożenia oraz edukację na rzecz poprawy bezpieczeństwa;
- ✓ wspieranie systemów integrowania służb ratowniczych (straż pożarna, ratownictwo medyczne, policja) oraz rozwój współpracy w tym zakresie w ramach obszarów transgranicznych;
- ✓ rozwój systemu zarządzania antykryzysowego;
- ✓ wsparcie osób, które ucierpiały w wyniku klęsk żywiołowych i katastrof;
- ✓ wspieranie nowoczesnych rozwiązań sprzyjających bezpieczeństwu poprzez rozwijanie monitoringu;
- ✓ ograniczanie ryzyka środowiskowego;
- ✓ stworzenie systemu i rozwiązań organizacyjnych obsługujących system reagowania na potencjalne zagrożenia.

Kierunek działań B.1.5: Wzmacnianie aktywności społecznej

Do głównych typów działań w zakresie tego kierunku zaliczyć należy m.in.:

- ✓ promowanie edukacji obywatelskiej, postaw prospołecznych;
- ✓ wspieranie potencjału instytucji III sektora, w tym organizacji pozarządowych, instytucji obywatelskich i wzmacnianie procesów integracji i współpracy;
- ✓ wypracowywanie zasad współpracy administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi;
- ✓ wspieranie inicjatyw lokalnych i programów aktywności lokalnej;
- ✓ tworzenie i wspieranie systemu poradnictwa obywatelskiego;
- ✓ wspieranie działań na rzecz instytucji lokalnych i regionalnych.

CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNA

Podstawą formowania profesjonalnej polityki społecznej jest **diagnoza społeczna** tj. faktyczne poznanie problemów i kwestii społecznych gminy. Diagnoza jest integralnym elementem metodyki działania społecznego. Jest także istotnym elementem działań planistycznych. Nie można konstruować strategii rozwiązywania problemów społecznych bez rzetelnej diagnozy i analizy realnie istniejących problemów.

Życie zbiorowości mieszkańców gminy, w tym dotyczące ich problemy społeczne, można badać w co najmniej kilku płaszczyznach. Na potrzeby diagnozy wykorzystana została zarówno analiza dokumentów instytucji oraz organizacji działających w gminie i zajmujących się profilaktyką i rozwiązywaniem problemów społecznych, jak i wyniki prowadzonych badań oraz dostępnych innych, zewnętrznych danych statystycznych. Punktem wyjścia jest analiza zasobów instytucjonalnych w obszarze polityki społecznej gminy. Uwzględnione zostały działania w obrębie wszystkich obszarów polityki społecznej w zakresie w jakim dotyczą one profilaktyki i rozwiązywania problemów społecznych w gminie. W diagnozie uwzględniono zatem analizę dokumentów instytucji społecznych, działających na rzecz profilaktyki i rozwiązywania istotnych problemów społecznych w obszarach szeroko definiowanej polityki społecznej w gminie. Za okres bazowy analizy przyjęto sprawozdawczość za rok 2014 – 2015. Zasadniczą ideą jest możliwość uzyskania pełnych i porównywalnych danych za okres jednego roku.

Dane za rok 2014 – 2015 są tutaj punktem odniesienia dla analizy procesów zmian uwzględniających czasokres kilku ostatnich lat. Uzyskane wyniki – tam gdzie jest to możliwe – porównywane są z danymi ogólnokrajowymi, sytuacją w województwie śląskim. Zasadniczym problemem jest porównywalność danych. Zdarza się bowiem, że w odniesieniu do tych samych zjawisk i problemów społecznych w gminie dane lokalne i zewnętrzne informacje statystyczne się różnią. Opisując wewnętrzną sytuację w Gminie Bojszowy w roku 2014 - 2015 i w latach poprzednich, korzystano przede wszystkim z danych lokalnych. W analizach porównawczych natomiast wykorzystano informacje i dane statystyczne instytucji zewnętrznych.

POŁOŻENIE I POWIERZCHNIA GMINY BOJSZOWY

Gmina jako ośrodek lokalny o funkcjach mieszkalnej i rolnej stanowi zespół wiejskich jednostek urbanistycznych - Bojszowy, Bojszowy Nowe, Jedlina, Międzyrzecze i Świerczyniec. Taki układ jest kontynuacją historycznego rozdziału poszczególnych miejscowości. Gmina Bojszowy sąsiaduje z gminami Tychy, Bieruń, Oświęcim, Pszczyna, Miedzna i Kobiór.

Miejscowości wchodzące w skład gminy stanowią odrębne całości, a rozdzielają je rzeki lub obszary leśne zaś łączą drogi o zasięgu krajowym, wojewódzkim lub lokalnym. Zauważyć jednak należy, że granice między poszczególnymi miejscowościami zaczynają się zacierać, i tak:

- ✓ Bojszowy z Jedliną stanowią jedną parafię należącą do dekanatu Bieruńskiego. Obwód szkolny obejmuje obie wsie ze szkołą w Bojszowach.
- ✓ Bojszowy Nowe ze Świerczyńcem stanowią jedną parafię należącą do dekanatu Bieruńskiego z kościołem zlokalizowanym na granicy obu miejscowości. Wspólny dla tych miejscowości jest również obwód szkolny.
- ✓ Międzyrzecze stanowi jedną parafię należącą do dekanatu Miedźniańskiego z własnym kościołem i cmentarzem zlokalizowanym w sąsiedztwie kościoła. W Międzyrzeczu obwód szkolny obejmuje tylko miejscowość Międzyrzecze.

Gmina Bojszowy zajmuje korzystną pozycję w ramach planowanych powiązań europejskich, ze względu na swe położenie w bezpośredniej bliskości III i IV korytarza transeuropejskiej sieci transportowej. Usytuowanie gminy Bojszowy w bliskości istniejących i planowanych towarowo - pasażerskich sieci transportowych, jak: istniejąca droga ekspresowa, planowane autostrady, bliskość aglomeracji katowickiej oraz takich ośrodków, jak: Pszczyna, Tychy, Oświęcim stanowi o możliwościach rozwojowych, w których partnerem strategicznym może okazać się nie tylko stolica regionu śląskiego - Katowice ale również stolica Małopolski - Kraków.

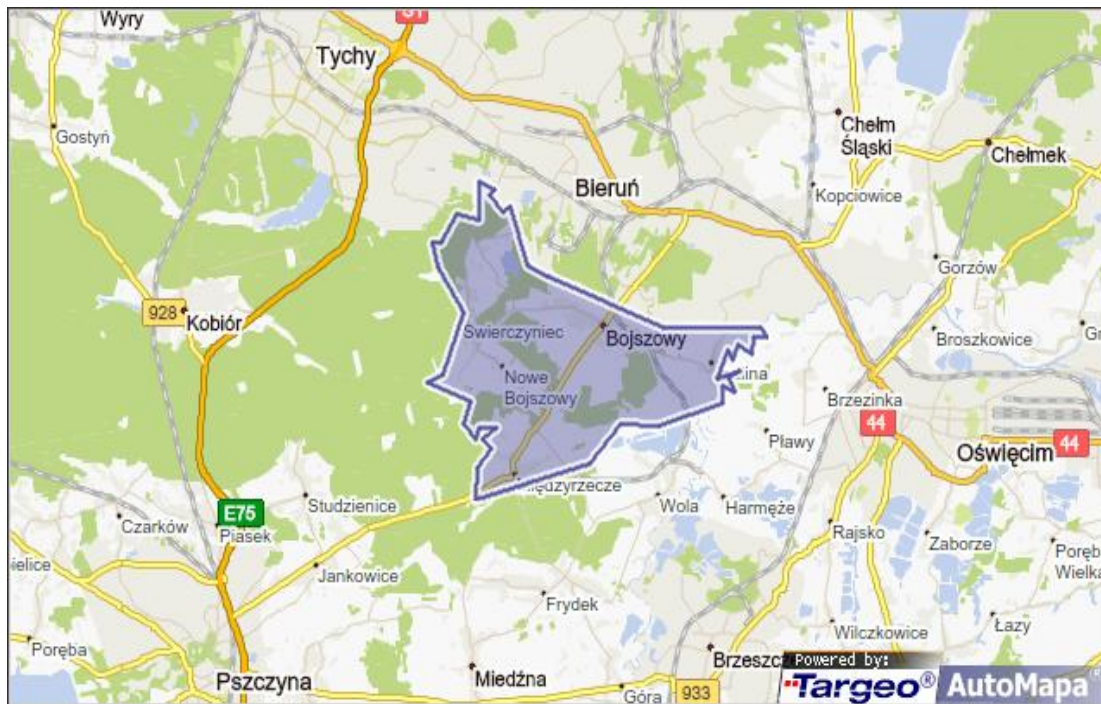
Obecnie przez gminę przebiega ze wschodu na zachód droga wojewódzka nr 931 z Bierunia do Pszczyny. Gmina posiada dobrze rozwiniętą sieć dróg lokalnych, natomiast nie posiada bezpośredniego połączenia kolejowego. Położenie gminy w bezpośredniej lokalizacji lotnisk: Pyrzowice – 50 km i Babice – 70 km jest korzystne ze względu na potrzeby komunikacji ponadregionalnej oraz powiązań europejskich.

Gmina Bojszowy jest ośrodkiem charakteryzującym się przede wszystkim funkcją mieszkalną i małą koncentracją miejsc pracy, co powoduje konieczność wyjazdów do gmin

ościennych. I tak kierunkami dojazdu do pracy i szkół ponadpodstawowych dla mieszkańców gminy stanowią miasta: Bieruń, Łędziny, Pszczyna, Miedźna, Tychy czy Katowice. Natomiast do usług ponadlokalnych, takich jak: szpital, leczenie specjalistyczne, banki, sądownictwo, kierunkami dojazdu są Tychy, Katowice, Bieruń.

Obszar gminy: 3407 ha.

Rysunek 1. Położenie Gminy Bojszowy

Rysunek 2. Położenie Gminy Bojszowy na terenie powiatu bieruńsko – łędzkiego.

SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Na koniec 2014 roku Gmina Bojszowy liczyła **7 544** mieszkańców. Struktura wiekowa mieszkańców gminy ulegała zmianom. W latach 2012-2014 liczba dzieci i młodzieży systematycznie wzrasta, podobnie jak liczba osób w wieku produkcyjnym jak i osób starszych. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1

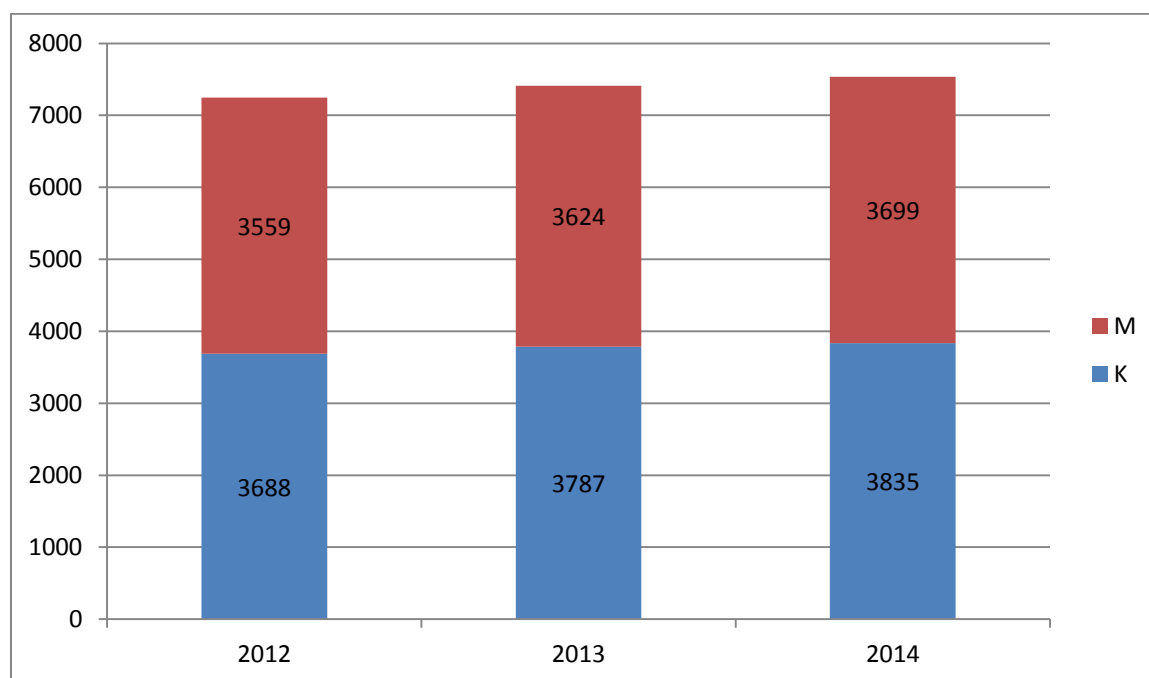
Struktura wiekowa ludności Gminy Bojszowy w latach 2012 – 2014

Struktura wiekowa	2012	2013	2014
Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	1 517	1 579	1 607
Liczba osób w wieku produkcyjnym	4 628	4 694	4 742
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	1 134	1 133	1 195
Ogółem	7 279	7 406	7 544

Źródło: Dane Urzędu Gminy w Bojszowach

Wykres 1

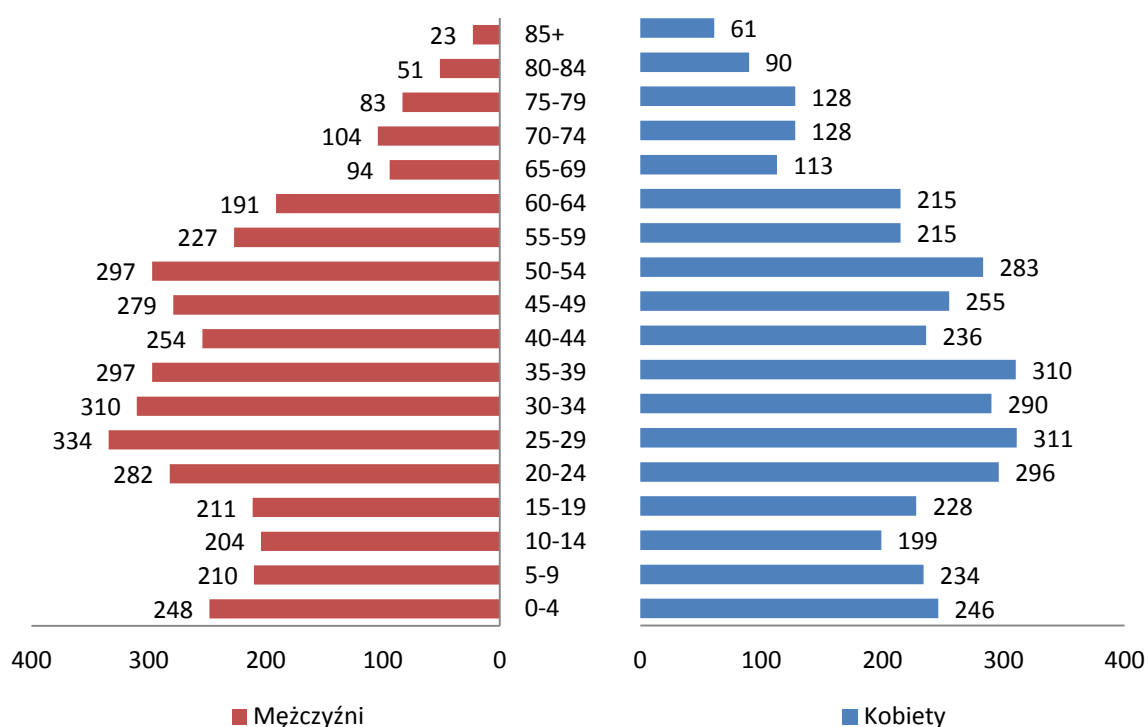
Populacja Gminy Bojszowy w latach 2012 – 2014

Źródło: http://www.polskawliczbach.pl/gmina_Bojszowy#dane-demograficzne

Wykres 2

Piramida wieku

Źródło: http://www.polskawliczbach.pl/gmina_Bojszowy#dane-demograficzne

Pod względem struktury wieku w Gminie Bojszowy 62,86% mieszkańców jest w wieku produkcyjnym, 21,30% mieszkańców jest w wieku przedprodukcyjnym natomiast 15,84% mieszkańców wieku poprodukcyjnym. Obecnie wśród mieszkańców gminy dominują osoby w wieku 25 – 54 lat. Sytuacja demograficzna kształtowana jest przez takie wskaźniki, jak różnica między liczbą urodzeń żywych i zgonów przyrost naturalny oraz saldo migracji, która odbywa się zarówno w ruchu wewnętrznym, jak i zagranicznym. Dane szczegółowe w tym zakresie odnoszące się do gminy przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 2

Ruch naturalny ludności Gminy Bojszowy w latach 2012 – 2014

	2012	2013	2014
Liczba urodzeń żywych	88	109	91
Liczba zgonów	45	44	51
Przyrost naturalny	43	65	40

Źródło: Dane Urzędu Gminy Bojszowy

Biorąc pod uwagę powyższe dane i próbując dokonać prognozy ludności gminy na najbliższe lata, należy zwrócić uwagę na systematyczny wzrost liczby dzieci i młodzieży oraz zwiększającą się liczbę osób starszych. Powyższe tendencje demograficzne będą wymagały dopasowania usług społecznych do potrzeb zarówno dzieci i młodzieży, jak i seniorów. W przypadku tych pierwszych konieczne będzie dostosowanie dostępu do wychowania, edukacji, kultury, sportu i rekreacji, tym drugim trzeba będzie natomiast udzielić stosownej pomocy materialnej i rzeczowej, ułatwić im korzystanie z usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz różnorodnych form aktywnego spędzania czasu wolnego.

W 2014 roku zarejestrowano **162** zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz **67** wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Bojszowy **95**. W tym samym roku **1** osoba zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano **5** wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące **-4**.¹

Konkludując, stwierdzić można, że sytuacja demograficzna gminy jest realtywnie korzystana w stosunku do innych ośrodków województwa śląskiego. Liczba ludności gminy jest stabilna.

Analiza SWOT w obszarze polityki ludnościowej i rodzinnej

MOCNE STRONY

1. Wzrost liczby miejsc w żłobkach i przedszkolach
2. Dobra baza rekreacyjno- sportowa
3. Wspieranie rodzin wielodzietnych Karta Dużej Rodziny
4. Ulgi w opłatach za żłobki i przedszkola
5. Dobra lokalizacja przedszkoli i szkół
6. System wsparcia dla rodzin z problemami
7. Rozwój miejsc rekreacyjno- wypoczynkowych dla całych rodzin
8. Dobry system ekonomicznego wsparcia rodziny

SŁABE STRONY

1. Niewystarczająca ilość miejsc w żłobkach

---

¹ Źródło: http://www.polskawliczbach.pl/gmina_Bojszowy#dane-demograficzne

2. Brak równomiernej lokalizacji żłobków w miejscowościach gminy
3. Starzejące się społeczeństwo gminy
4. Brak placówki oferującej wszechstronne wsparcie psychologiczne, pedagogiczne, mediacyjne rodzin

SZANSE

1. Lokalizacja gminy
2. Dobry system komunikacyjny
3. Dotacje rządowe dla tworzenia i funkcjonowania żłobków

ZAGROŻENIA

1. Plany restrukturyzacji kopalń
2. Częste zmiany przepisów
3. Obciążanie samorządu dodatkowymi zadaniami bez zabezpieczeń finansowych

WNIOSKI

Zmianie ulega liczba ludności gminy, która w poszczególnych grupach wiekowych sukcesywnie wzrasta.

Silną stroną gminy są różnorodne działania podejmowane na rzecz rodziny. Biorąc pod uwagę tendencje demograficzne, konieczne są dalsze działania sprzyjające pozostawaniu młodych ludzi w gminie oraz zawieraniu małżeństw i posiadaniu dzieci.

PROBLEMY NA RYNKU PRACY

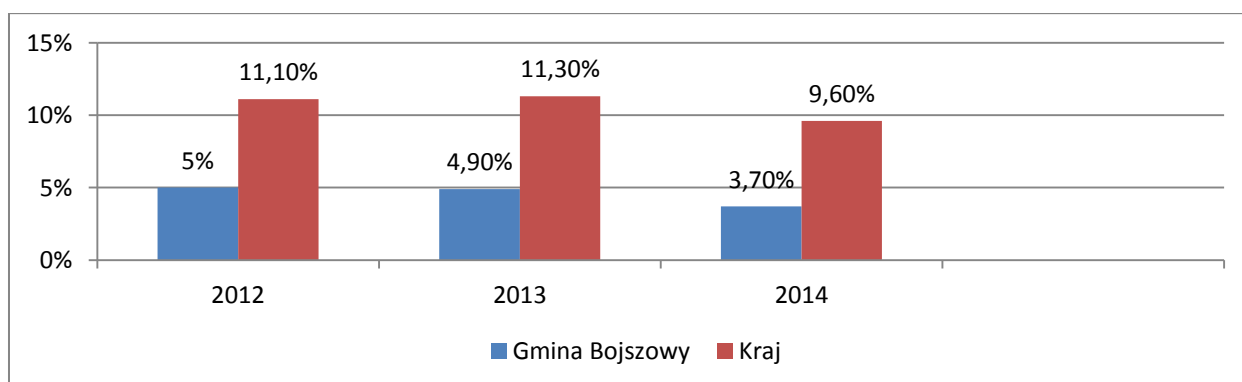
Według M. Jaśkiewicza -bezrobocie z punktu widzenia ekonomicznego i psychicznego, jest stanem przymusowej zależności od innych. Nie jest to sytuacja normalna dla osoby dorosłej, ale i dla dziecka i dlatego może doprowadzić do zmiany ukształtowanego w ciągu życia obrazu samego siebie i postrzegania relacji z innymi. Bezrobotni z dnia na dzień uzyskują ogromną ilość czasu wolnego, z którym nie wiedzą tak naprawdę, co zrobić.

Na ogół niskie wykształcenie i całe dotychczasowe doświadczenie nie przygotowało ich do podnoszenia kwalifikacji czy aktywności kulturalnej, (choć w obecnej rzeczywistości coraz więcej osób bezrobotnych jest z kręgu wyższego wykształcenia i bogatego doświadczenia). W rezultacie czas zaczyna "przebiegać przez palce". Okazuje się, że bezrobotni zmniejszają swoją aktywność we wszystkich dziedzinach, mniej czytają, mniej udzielają się w życiu rodzinnym. Wyróżnia się następujące fazy stanu psychicznego po utracie pracy: szok, optymizm i wiara w znalezienie nowego miejsca pracy, okres pesymizmu, utrata nadziei. Z polskich badań wynika, że wraz z upływem czasu bezrobotni coraz mniej rozumieją konieczność własnej aktywności w szukaniu porad, pracy czy przekwalifikowania. Nie widzą innego wyjścia jak oczekiwanie na pracę pełnoetatową i to w zawodzie, który wykonywali. Osoby bezrobotne, pozostające długo bez pracy, mają zazwyczaj za sobą kilka nieudanych prób znalezienia pracy. Doświadczane niepowodzenia osłabiają poczucie sprawstwa, co może niekiedy doprowadzić do powstania zjawiska wyczerpanej bezradności. Przy długotrwałym bezrobociu jednostki często zaprzestają podejmowania starań ukierunkowanych na zdobycie pracy. Osoby bezrobotne przestają wierzyć w efektywność swoich aktualnych działań oraz nie inicjują nowych w celu zdobycia zatrudnienia.²

Na koniec 2014 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Tychach zarejestrowanych były 1 225 osoby bezrobotne, w tym 677 kobiet. Odpowiadało to stopniu bezrobocia w wysokości **4,7%**, a więc o 4,9 % niższej niż w analogicznym czasie w województwie śląskim.

Wykres 3

Szacunkowa stopa bezrobocia w Gminie Bojszowy w latach 2012 – 2014

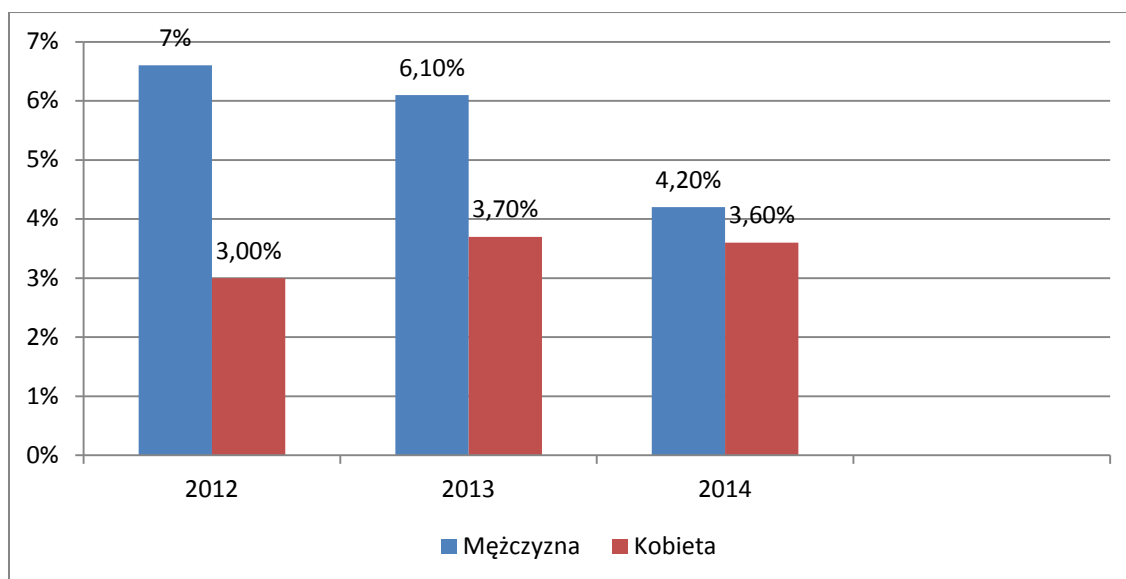

Źródło: http://www.polskawliczbach.pl/gmina_Bojszowy#dane-demograficzne

² Milenia Jaśkiewicz – doradca metodyczny Radomskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli, "Skutki bezrobocia dla jednostki i rodziny" <http://www.rodon.radom.pl>

Wykres 4

Stopa procentowa bezrobotnych mieszkańców Gminy Bojszowy w latach 2012 - 2014

Źródło: http://www.polskawliczbach.pl/gmina_Bojszowy#dane-demograficzne

Bezrobocie rejestrowane bywa definiowane w różny sposób. Najczęściej definiuje się stopę bezrobocia rejestrowanego jako stosunek liczby zarejestrowanych bezrobotnych do liczby ludności aktywnej ekonomicznie (zasobu siły roboczej danej populacji). **Dane o bezrobociu na poziomie gmin są szacowane w oparciu o stopę bezrobocia rejestrowanego dla powiatu oraz porównanie stosunku liczby bezrobotnych do ogółu ludności w wieku produkcyjnym w powiecie i gminie.**

W gminie Bojszowy na 1000 mieszkańców pracuje **129** osób. **28,7%** wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a **71,3%** mężczyźni.

Tabela 3

Pracujący wg sektorów ekonomicznych w Gminie Bojszowy w roku 2014

ROLNICTWO, LEŚNICTWO, ŁOWIECTWO I RYBACTWO			
Kobiety (sektor rolnictwo)	8,3%	Mężczyźni (sektor rolnictwo)	3,2%
PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO			
Kobiety (sektor przemysłowy)	34%	Mężczyźni (sektor przemysłowy)	83,1%

HANDEL, NAPRAWA POJAZDÓW, TRANSPORT, ZAKWATEROWANIE I GASTRONOMIA, INFORMACJA I KOMUNIKACJA			
Kobiety (sektor usługowy)	18%	Mężczyźni (sektor usługowy)	8,9%
DZIAŁANOŚĆ FINANSOWA I UBEZPIECZENIOWA, OBSŁUGA RYNKU NIERUCHOMOŚCI			
Kobiety (sektor finansowy)	1,9%	Mężczyźni (sektor finansowy)	0,1%
POZOSTAŁE			
Kobiety	37,8%	Mężczyźni	4,6%
PRACUJĄCY WEDŁUG SEKTORÓW EKONOMICZNYCH W GMINIE BOJSZOWY			
Kobiety	100%	Mężczyźni	100%

Zródło: http://www.polskawliczbach.pl/gmina_Bojszowy#dane-demograficzne

Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Bojszowy **1 302** osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a **270** pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi **-1 032**.

4,7% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Bojszowy pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), **69,1%** w przemyśle i budownictwie, a **11,5%** w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz **0,6%** pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Analiza SWOT w obszarze polityki w dziedzinie zatrudnienia

MOCNE STRONY

1. Infrastruktura instytucjonalna
2. Dobrze wykwalifikowana kadra
3. Ilość i jakość projektów finansowanych zewnętrznie
4. Efektywna współpraca PUP i GOPS
5. Preferencyjne warunki dla rozpoczynania i rozwoju działalności gospodarczej
6. Brak zwolnień grupowych
7. Stabilna sytuacja ekonomiczna
8. Rozwój małej i średniej przedsiębiorczości

9. Przychylna polityka dla biznesu

SŁABE STRONY

1. Ograniczenia zatrudnienia niektórych grup (50+, niepełnosprawni, długotrwale bezrobotni)
2. Niskie kwalifikacje osób bezrobotnych
3. Niska świadomość profilaktyki zdrowotnej, sprzyjającej długotrwałej aktywności zawodowej

SZANSE

1. Rozwój infrastruktury sprzyjającej działalności gospodarczej
2. Rozwój systemu komunikacyjnego umożliwiającego poszukiwania pracy poza gminą
3. Występowanie terenów inwestycyjnych wokół gminy
4. Dostępność środków unijnych
5. Pozytywne zmiany na rynku węgla

ZAGROŻENIA

1. Istnienie szarej strefy
2. Dziedziczone bezrobocie
3. Ograniczenia aktywizacji zawodowej klientów PUP wynikające ze zmiany przepisów prawa
4. Ograniczony dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania aktywności zawodowej
5. Brak możliwości przewidywania zmian na rynku pracy
6. Małe zróżnicowanie rynku pracy
7. Zagrożenie likwidacją kopalń i firm kooperujących
8. Przedłużenie wieku emerytalnego

WNIOSKI

Sytuacja na rynku pracy w Gminie Bojszowy jest determinowana zarówno przez zewnętrzne uwarunkowania ekonomiczne, jak i sytuację ekonomiczną i położenie gminy oraz funkcjonowanie instytucji rynku pracy. Od roku 2009 mamy do czynienia ze spadkiem liczby rocznie rejestrowanych osób bezrobotnych. Zmniejszyła się także w tym okresie liczba

bezrobotnych rejestrujących się po raz pierwszy. Niestety wzrasta liczba zarejestrowanych bezrobotnych, pozostających bez pracy dłużej niż jeden rok.

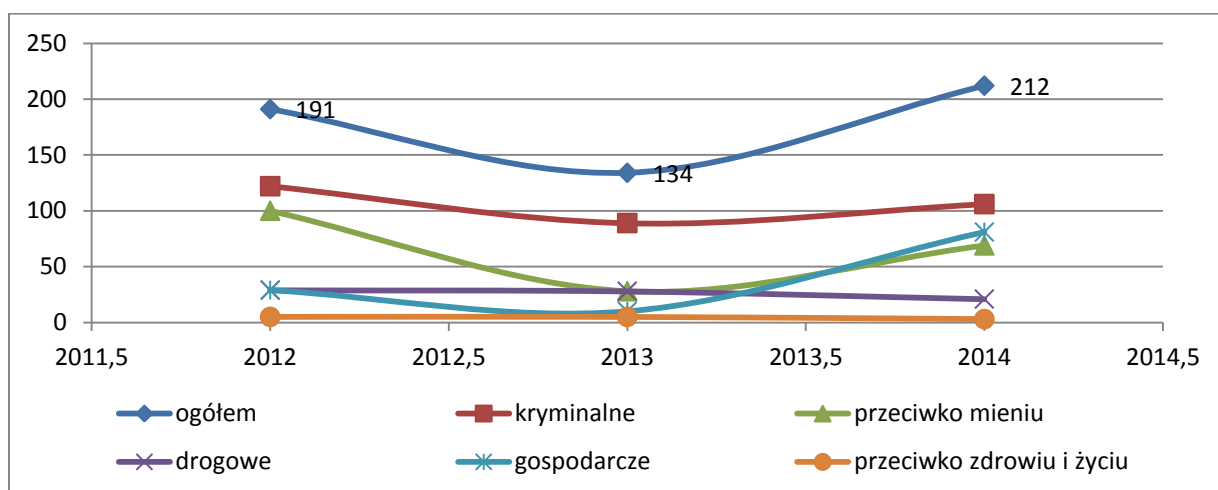
Podstawowym zagrożeniem dla lokalnego rynku pracy jest dominujące na tym rynku zatrudnienie w kopalniach węgla kamiennego, które mogą podlegać procesowi likwidacji i restrukturyzacji.

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwu publicznemu zagraża przestępczość, która jest zjawiskiem dynamicznym i, podobnie jak społeczeństwo, podlega rozwojowi. Choć stanowi margines życia społecznego, poprzez swą intensywność i częstotliwość może mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciskać dotkliwe piętno na jej funkcjonowaniu.

Wykres 5

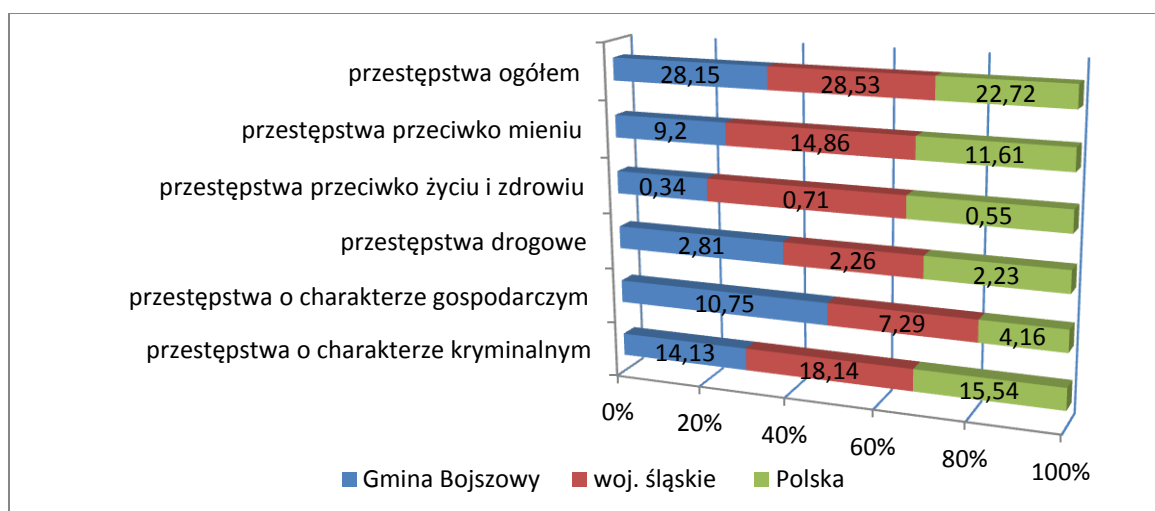
Poziom przestępczości (liczba przestępstw stwierdzonych, wskaźniki wykrywalności przestępstw, przestępstwa kryminalne, przestępstwa gospodarcze, przestępstwa drogowe, przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu, przestępstwa przeciwko mieniu) w Gminie Bojszowy.

Źródło: http://www.polskawliczbach.pl/gmina_Bojszowy#dane-demograficzne

Wykres 6

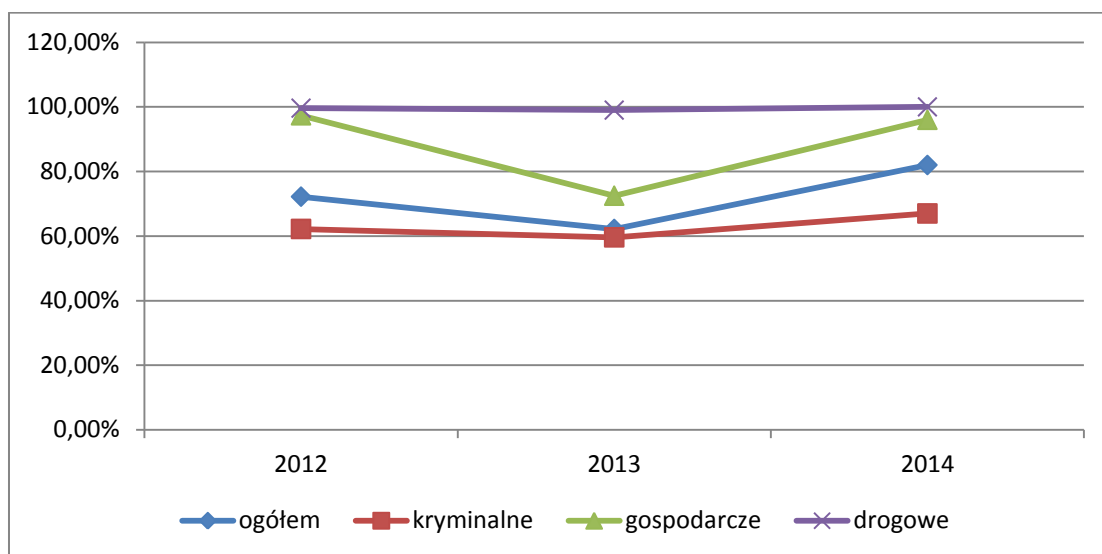
Przestępstwa ogółem w Gminie Bojszowy na 1 000 mieszkańców.

Źródło: http://www.polskawliczbach.pl/gmina_Bojszowy#dane-demograficzne

Wykres 7

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw w Gminie Bojszowy w latach 2012 – 2014

Źródło: http://www.polskawliczbach.pl/gmina_Bojszowy#dane-demograficzne

Analiza SWOT w obszarze bezpieczeństwa publicznego oraz przeciwdziałania szeroko rozumianym zjawiskom dezorganizacji społecznej oraz patologii społecznej

MOCNE STRONY

1. Dobra współpraca służb bezpieczeństwa i porządku publicznego w gminie.
2. Wysoka skuteczność działań służb bezpieczeństwa i porządku publicznego.
3. Profesjonalna i kompetentna kadra służb
4. Sprzyjająca sytuacja społeczna
5. Wysoki poziom świadomości społecznej
6. Działania profilaktyczne
7. Dobra i rozwijająca się infrastruktura drogowa
8. Wdrażanie technologii wspomagających ochronę bezpieczeństwa i porządku publicznego (np. monitoring)
9. Profilaktyka i rozwiązywanie problemu przemocy w rodzinie

SŁABE STRONY

1. Duże rozproszenie miejsc zagrożonych naruszeniem porządku publicznego

SZANSE

1. Dalszy rozwój zewnętrznej infrastruktury drogowej
2. Możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych
3. Rozwój współpracy służb gminnych z otoczeniem
4. Koordynacja działań służb poprzez współpracę z Centrum Zarządzania Kryzysowego
5. Rozwój w zakresie komunikacji publicznej

ZAGROŻENIA

1. Zagrożenie likwidacją kluczowych zakładów pracy
2. Wzrost bezrobocia
3. Brak skutecznych narzędzi prawnych dla rozwiązywania problemu przemocy w rodzinie
4. Nadmierne i skomplikowane procedury pozyskiwania środków zewnętrznych

WNIOSKI

Polityka społeczna w obszarze bezpieczeństwa jest realizowana w oparciu o dobrą współpracę służb bezpieczeństwa i porządku publicznego w gminie. Ich działania charakteryzuje wysoka skuteczność. Wskaźnik wykrycia przestępstw ogółem jest w Gminie Bojszowy wyższy niż w województwie śląskim. Wdraża się technologie wspomagające ochronę bezpieczeństwa i porządku publicznego w tym monitoring.

EDUKACJA

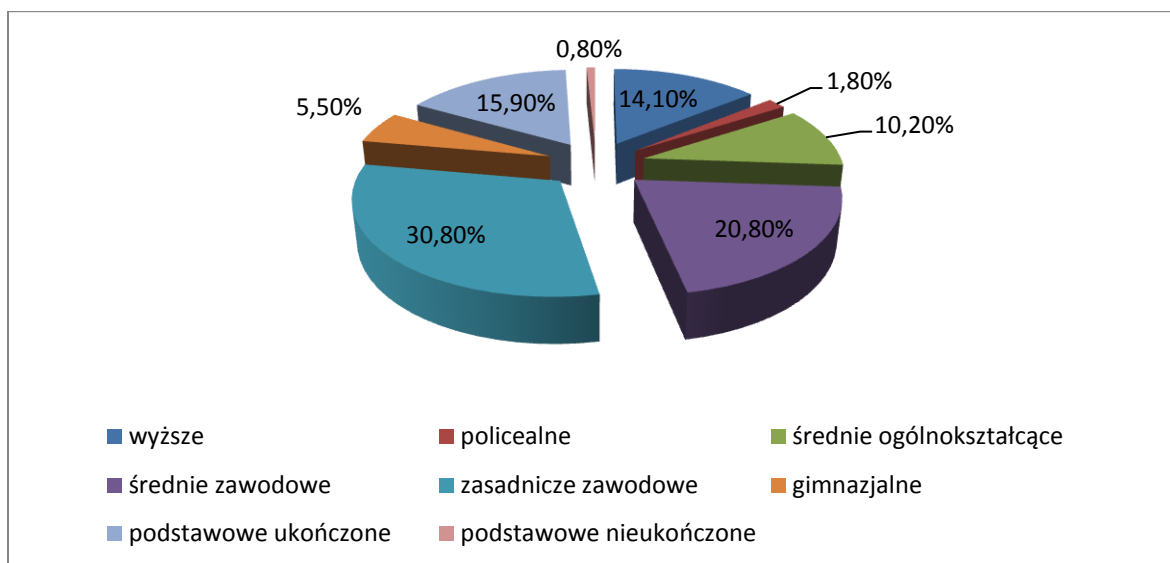
Edukacja, rozumiana jako wychowanie, wykształcenie, nauka oraz zdobywanie wiedzy, umiejętności i kształcenie, pełni zasadniczą rolę w rozwoju człowieka. Jako proces trwający od młodości jest sposobem na podniesienie jakości zasobów ludzkich, a tym samym poziomu konkurencyjności gospodarki i przyspieszenia tempa rozwoju gospodarczego. Głównym problemem edukacji jest nierówny dostęp do niej przez całe życie, efektem czego są zróżnicowane szanse życiowe poszczególnych grup ludności, np. młodzieży mieszkającej na wsi i w mieście, dziewcząt i chłopców, dorosłych bez wykształcenia i z wykształceniem.

2 038 mieszkańców gminy Bojszowy jest w wieku potencjalnej nauki (**3-24 lata** w tym **1 033** kobiet oraz **1 005** mężczyzn). Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku **14,1%** ludności posiada wykształcenie wyższe, **1,8%** wykształcenie policealne, **10,2%** średnie ogólnokształcące, a **20,8%** średnie zawodowe. Wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymuje się **30,8%** mieszkańców gminy Bojszowy, gimnazjalnym **5,5%**, natomiast **15,9%** podstawowym ukończonym. **0,8%** mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej. W porównaniu do całego województwa śląskiego mieszkańcy gminy Bojszowy mają **analogiczny** poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w gminie Bojszowy największy odsetek ma wykształcenie **zasadnicze zawodowe (24,7%)** oraz **podstawowe ukończone (20,3%)**. Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie **zasadnicze zawodowe (37,2%)** oraz **średnie zawodowe (24,3%)**. **20,0%** mieszkańców gminy Bojszowy w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) zalicza się do przedziału **3-6 lat** - wychowanie przedszkolne (**19,9%** wśród dziewczynek i **20,0%** wśród chłopców). Na tysiąc dzieci w wieku przedszkolnym **676** uczęszcza do placówek wychowania przedszkolnego. Na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego przypada **1,64** dzieci w wieku przedszkolnym. W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie podstawowym (**7-12 lat**) kształci się **23,2%** ludności (**24,1%** wśród dziewczynek i **22,3%** wśród chłopców). Na 1 oddział w szkołach podstawowych przypada **16** uczniów. Współczynnik skolaryzacji brutto (Stosunek wszystkich osób uczących się w szkołach podstawowych do osób w wieku 7-12 lat) wynosi **102,12**. Wśród mieszkańców w wieku potencjalnej nauki **13,3%** zalicza się do przedziału **13-15 lat** - kształcenie na poziomie gimnazjalnym (**12,5%** wśród dziewczyn i **14,0%** wśród chłopaków). Na 1 oddział w szkołach gimnazjalnych przypada **22** uczniów. Współczynnik skolaryzacji brutto (Stosunek wszystkich osób uczących się w szkołach gimnazjalnych do osób w wieku 13-15 lat) wynosi **100,38**.

W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie ponadgimnazjalnym (**16-18 lat**) kształcą się **17,1%** mieszkańców (**17,5%** wśród dziewczyn i **16,5%** wśród chłopaków). W przedziale wiekowym odpowiadającym edukacji w szkołach wyższych (**19-24 lat**) znajduje się **26,5%** mieszkańców gminy Bojszowy w wieku potencjalnej nauki (**25,9%** kobiet i **27,1%** mężczyzn).³

Wykres 8

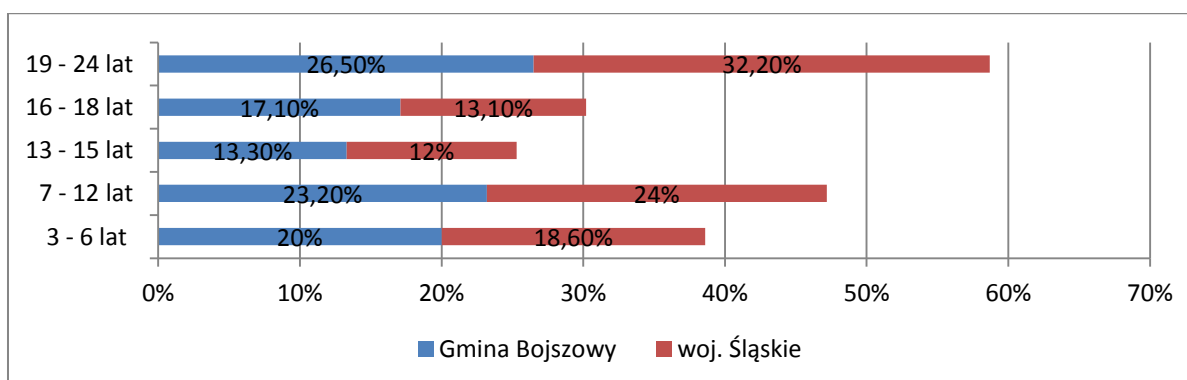
Poziom wykształcenia mieszkańców w Gminie Bojszowy w roku 2014

Źródło: http://www.polskawliczbach.pl/gmina_Bojszowy#dane-demograficzne

Wykres 9

Edukacja grupy wieku – Gmina Bojszowy 2014 rok

Źródło: http://www.polskawliczbach.pl/gmina_Bojszowy#dane-demograficzne

³ http://www.polskawliczbach.pl/gmina_Bojszowy#dane-demograficzne

W roku szkolnym 2013/2014 w Gminie Bojszowy funkcjonowały 1 przedszkole, 1 punkt przedszkolny, 3 szkoły podstawowe (w tym 1 integracyjna), 1 gimnazjum integracyjne. Dane szczegółowe na temat ww. placówek, a także liczby dzieci i uczniów do nich uczęszczających oraz nauczycieli w nich pracujących przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4

Placówki oświatowo – wychowawcze w Gminie Bojszowy w roku szkolnym 2014/2015

	Nazwa i adres placówki	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli
P R Z E D S Z K O L E	Gminne Przedszkole w Bojszowach Bojszowy ul. Gaikowa 64	233	16
	Niepubliczny Punkt Przedszkolny „Muchomorek” Bojszowy ul. Szyszkowa 45	18	7 w tym: umowa o pracę 2 osoby umowa zlecenie 4 osoby inna forma 1 osoba
S Z K O L Y P O D S T A W O W E	Szkoła Podstawowa im. W. Gawlikowicza w Bojszowy ul. Św. Jana 33	269	27
	Szkoła Podstawowa im. J. Kassolika Międzyrzecze ul. Żubrów 13	56	13
	Gminna Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi im. ks. J. Popieluszki Świerczyniec ul. Sierpowa 38	203	25
G I M N A Z J U M	Gminne Gimnazjum z Oddziałami Integracyjnymi im. Roku Jubileuszowego Bojszowy ul. Św. Jana 33a	267	34

Źródło: Dane Urzędu Gminy Bojszowy

Na bieżąco realizowana jest współpraca z poradnią psychologiczno-pedagogiczną. Przeprowadzane są badania psychologiczne i pedagogiczne określające sposób kształcenia dzieci, co w efekcie skutkuje dostosowaniem wymagań edukacyjnych do możliwości dziecka oraz organizowaniem pomocy dla dzieci o specyficznych wymaganiach edukacyjnych.

Organizowane są konsultacje z psychologiem, nauczycielami i rodzicami w sprawach wychowawczych. Prowadzone są również szkolenia, spotkania z psychologiem w szkole i grupami klasowymi.

Większość szkół współpracuje z kuratorami sądowymi. Instytucje te wymieniają się informacjami na temat sytuacji dzieci z rodzin objętych opieką kuratora, wspólnie poszukują możliwości pomocy i rozwiązania problemów, rozważają przyczyny wejścia dzieci w konflikt z prawem. Dzięki takiej współpracy rozwiązywane są problemy rodzin niewydolnych wychowawczo i patologicznych. W ramach programów profilaktycznych szkoły prowadzą profilaktykę pierwszorzędową, organizowane są pogadanki, spotkania edukacyjne z rodzicami i młodzieżą, lekcje wychowawcze, spotkania psychoedukacyjne, które mają na celu ukazywać skutki zdrowotne i społeczne stosowania używek. Profilaktyka przemocy i agresji również traktowana jest jako pierwszorzędowa. W ramach niej kształtowane mają być umiejętności pokojowego rozwiązywania konfliktów (reagowanie asertywne) przy wykorzystaniu aktywizujących metod w procesie rozwiązywania konfliktów. Analizowane są również przyczyny i skutki agresji. Ponadto realizowane są spektakle profilaktyczne oraz zajęcia warsztatowe mające na celu przybliżenie uczniom podstawowych informacji na temat agresji, jej przejawów i przyczyn. W zakresie innych działań profilaktycznych szkoły realizują programy propagowania prowadzenia zdrowego trybu życia, zdrowia fizycznego/gimnastyka korekcyjno - kompensacyjna/.

Realizują też zajęcia, które mają na celu budowanie zasad zdrowego stylu życia wolnego od agresji. Pedagodzy szkolni objęli opieką uczniów mających problemy w nauce i zachowaniu. Należy tu wymienić również dysleksję, trudności adaptacyjne i emocjonalne, wagary, agresję, nadpobudliwość oraz problemy zgłaszane przez nauczycieli lub uczniów w zależności od pojawiających się problemowych sytuacji.

Badaniu logopedycznemu poddawane są dzieci z wadami wymowy i innymi zauważalnymi wadami. W większości szkół zatrudniony jest pedagog, w części szkół zatrudniona jest pielęgniarka.

Niektóre szkoły przygotowują również uczniów do prac w wolontariacie. Dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi szkoły prowadzą zajęcia logopedyczne.

Szkoły prowadzą zajęcia kształtujące postawy charytatywne. Organizowana jest samopomoc koleżeńska.

Analiza SWOT w obszarze polityki oświatowej

MOCNE STRONY

1. Szeroka oferta edukacyjna
2. Zwiększanie dostępności do kształcenia przedszkolnego
3. Stopniowa poprawa infrastruktury szkół i placówek
4. Umiejętność pozyskiwania środków pozabudżetowych
5. Wykształcona kadra pedagogiczna
6. Dobra tradycja działań profilaktycznych w szkołach

SŁABE STRONY

1. Brak systemu wsparcia dla ucznia zdolnego
2. Niska aktywność rodziców w rozwiązywaniu problemów wychowawczych
3. Słabo rozwinięty system motywacji nauczycieli
4. Niewystarczająca dostępność do specjalistycznej pomocy terapeutycznej
5. Bariery architektoniczne dla osób niepełnosprawnych
6. Problemy społeczne
7. Utrwalony stereotyp obszarów gminnych

SZANSE

1. Zmiany przepisów umożliwiające lepszy dobór kadry edukacyjnej
2. Dostępność bezpłatnych podręczników
3. Niż demograficzny
4. Dostępność do środków Unii Europejskiej
5. Zwiększający się odsetek mieszkańców z wyższym wykształceniem

ZAGROŻENIA

1. Permanentne zmiany prawa oświatowego
2. Zbyt wczesne wypadanie uczniów z systemu edukacji

3. Coraz niższa kondycja fizyczna i psychiczna dzieci i młodzieży
4. Brak systemowych rozwiązań dotyczących zatrudniania absolwentów szkół
5. Kryzys rodziny
6. Zapisy kodeksu Rodzinnego i Opiekuńczego

WNIOSKI

Gmina Bojszowy posiada ofertę edukacyjną oraz dobrze przygotowaną kadre do realizacji zadań edukacyjno-wychowawczych. Poprawia się infrastruktura szkół oraz placówek. Istnieje wieloletnia tradycja prowadzenia działań profilaktycznych w szkołach. W przedszkolach, szkołach podstawowych, gimnazjach realizowanych jest wiele specjalistycznych programów profilaktycznych. W prowadzeniu działalności profilaktycznej szkoły i placówki wspomagają także instytucje zewnętrzne.

Realizowane w szkołach badania pozwoliły określić skalę problemów i ryzykownych zachowań w środowisku uczących się dzieci i młodzieży. Palenie papierosów, picie napojów alkoholowych, kontakt z innymi środkami odurzającymi, przemoc czy uzależnienie od Internetu to zachowania występujące wśród uczniów szkół. Badania pokazały także łatwy dostęp niepełnoletnich osób do alkoholu i innych środków uzależniających.

Podstawowymi wyzwaniami polityki w obszarze oświaty z jednej strony są działania wspierające uczniów zdolnych, z drugiej doskonalenie oferty profilaktyki szkolnej, będącej odpowiedzią na występujące oraz pojawiające się nowe zachowania ryzykowne. Konieczne jest także włączenie do działań profilaktycznych rodziców. Wraz z poszerzaniem się skali występowania negatywnych zachowań niezbędne jest poszerzenie dostępu do specjalistycznej pomocy terapeutycznej dla uczniów.

OCHRONA ZDROWIA

Styl życia i zachowania zdrowotne wpływają w największym stopniu na stan zdrowia ludności. Do czynników zagrażających zdrowiu należą przede wszystkim: mała aktywność fizyczna, nieprawidłowości w sposobie żywienia, palenie tytoniu, nadmierne spożycie alkoholu, używanie narkotyków, dopalaczy, zły stan środowiska naturalnego, niewłaściwe warunki bezpieczeństwa pracy, wypadki drogowe oraz brak powszechnej profilaktyki. Dla poznania sytuacji zdrowotnej mieszkańców gminy ważna jest analiza danych będących w posiadaniu zakładu opieki zdrowotnej działającego na terenie. W związku z tym w poniższej tabeli przedstawiono, jako reprezentatywne dla gminy, dane za 2012 - 2014 rok uzyskane z Gminnego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Bojszowach.

Tabela 5

Schorzenia dzieci i młodzieży w wieku od 0 -18 lat z terenu Gminy Bojszowy w latach 2012 - 2014.

Rodzaj schorzenia	Liczba osób, u których stwierdzono schorzenie		
	2012	2013	2014
Nowotwory	1	1	1
Niedokrwistość	3	4	5
Choroby tarczycy	4	6	4
Cukrzyca	1	2	2
Otyłość	5	7	7
Upośledzenie umysłowe	3	3	3
Padaczka	5	4	5
Dziecięce porażenie mózgowe	1	2	1
Zaburzenia refrakcji i akomodacja oka	92	87	90
Choroba nadciśnieniowa	2	2	3
Alergia – dychawica oskrzelowa	30	31	28
Alergie pokarmowe	47	48	52
Alergie skórne	35	37	39
Zniekształcenie kręgosłupa	54	51	62
Choroby układu moczowego	7	5	6
Wady rozwojowe układu nerwowego	1	1	1
Wady rozwojowe układu krążenia	2	1	1
Trwałe uszkodzenia narządu ruchu	3	4	4
Zaburzenia rozwoju	3	4	4
w tym:	Zaburzenia rozwoju fizycznego	2	2
	Zaburzenia rozwoju psychomotorycznego	1	2

Źródło: Dane Gminnego Zespołu Opieki Zdrowotnej w Bojszowach

Tabela 6

Schorzenia ludności Gminy Bojszowy w wieku 19 lat i więcej w latach 2012 - 2014.

Rodzaj schorzenia		Liczba osób, u których stwierdzono schorzenie		
		2012	2013	2014
Nowotwory		29	31	28
Gruźlica		1	1	-
Choroby tarczycy		43	43	37
Cukrzyca		157	155	125
Niedokrwistość		59	42	39
Choroby obwodowego układu nerwowego		49	49	35
Choroby układu krążenia		361	397	406
w tym:	przewlekła choroba reumatyczna	12	10	18
	choroba nadciśnieniowa	261	312	310
	choroby naczyń mózgowych	16	14	12
	niedokrwienność serca (w tym przebyte zawały serca)	72	61	59
Przewlekły nieżyt oskrzeli, dychawica oskrzelowa		85	81	68
Przewlekłe choroby układu trawiennego		77	80	83
Choroby układu mięśniowo – kostnego i tkanki łącznej		138	159	145
Inne schorzenia wymagające opieki czynnej		13	21	12

Źródło: Dane Gminnego Zespołu Opieki Zdrowotnej w Bojszowach

U największej liczby osób w wieku przedprodukcyjnym stwierdzono alergię, zniekształcenia kręgosłupa, a także zaburzenia refrakcji i akomodacja oka.

Ważną rolę w utrzymaniu dobrego stanu zdrowia pełni profilaktyka. Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat dzieci do lat 3 objętych opieką profilaktyczną oraz dzieci i młodzieży do lat 19 objętych profilaktycznymi badaniami lekarskimi.

Tabela 7

Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży w Gminie Bojszowy w latach 2012 - 2014.

Forma profilaktyki	Liczba dzieci młodzieży		
	2012	2013	2014
Porady profilaktyczne lekarza rodzinnego po raz pierwszy (dzieci do lat 3)	98	115	149
Porady profilaktyczne lekarza	304	399	246

rodzinnego kolejny raz (dzieci do lat 3)			
Wizyty profilaktyczne pielęgniarek i położnych po raz pierwszy (dzieci do 1 roku życia)	69	64	98
Wizyty profilaktyczne pielęgniarek i położnych kolejny raz (dzieci do 3 roku życia)	260	171	202
Profilaktyczne badania lekarskie (dzieci i młodzież do lat 19 podlegający badaniu)	942	970	944
Profilaktyczne badania lekarskie (dzieci i młodzież do lat 19 zbadani zgodnie z programem badań profilaktycznych)	738	752	729

Źródło: Dane Gminnego Zespołu Opieki Zdrowotnej w Bojszowach

W 2014 roku poradami profilaktycznymi lekarzy rodzinnych GZOPZ w Bojszowach po raz pierwszy i następny raz zostało objętych odpowiednio 149 i 246 dzieci do lat 3.

Profilaktycznymi badaniami lekarskimi objęto natomiast zgodnie z programem badań profilaktycznych 729 dzieci i młodzieży, spośród 944 osób podlegających badaniu.

Analiza SWOT w obszarze wybranych aspektów ochrony zdrowia

MOCNE STRONY

1. Dobra współpraca między instytucjami
2. Sprawna realizacja gminnego programu profilaktyki problemów alkoholowych
3. Dobra infrastruktura instytucjonalna
4. Wspecjalizowana kadra
5. Wsparcie finansowe ze strony gminy
6. Upowszechnienie wśród mieszkańców wiedzy na temat uzależnień
7. Rosnąca aktywność mieszkańców

SLABE STRONY

1. Niekorzystne prognozy demograficzne
2. Trudności w zaspokajaniu potrzeb w zakresie opieki geriatrycznej i opieki paliatywnej
3. Zbyt długi czas wyczekiwania na umieszczenie w DPS

4. Niewystarczająca dostępność świadczeń leczenia odwykowego i pomocy psychologicznej dla rodzin osób uzależnionych
5. Niewystarczający system wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi

SZANSE

1. Dostępność dodatkowych środków finansowych na zatrudnianie osób niepełnosprawnych
2. Współpraca z gminami ościennymi
3. Unijne środki finansowe
4. Dostęp środków finansowych na przeciwdziałanie uzależnieniom behawioralnym
5. Współpraca z instytucjami w kraju
6. Dostępność do szkoleń
7. Udział w kampaniach społecznych

ZAGROŻENIA

1. Braki w stosownym do realnych potrzeb finansowaniu zadań zleconych gminy
2. Niedostosowanie zmian w prawie do zmieniającej się rzeczywistości
3. Brak szybkich możliwości diagnozowania zażycia dopalaczy
4. Prawne blokady utrudniające przepływ informacji i współpracy pomiędzy instytucjami
5. Brak motywacji do usamodzielniania się przez osoby niepełnosprawne
6. Ograniczanie finansowania szkoleń
7. Słabo rozbudowane standardy dotyczące osób orzekanych (braki kadrowe, lokalowe i finansowe).

WNIOSKI

W obszarze wybranych aspektów ochrony zdrowia, szczególnie profilaktyki i leczenia uzależnień oraz rehabilitacji osób niepełnosprawnych Gmina Bojszowy posiada słabo rozwiniętą infrastrukturę instytucjonalną. Gmina posiada program profilaktyki problemów alkoholowych.

Biorąc pod uwagę prognozy demograficzne wyzwaniem dla gminy będzie konieczność rozwoju opieki geriatrycznej oraz opieki paliatywnej.

Diagnoza sytuacji społecznej

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bojszowach jest podstawą jednostką organizacyjną wykonującą zadania z zakresu pomocy społecznej, swoim działaniem obejmuje obszar Gminy Bojszowy. Zajmuje się organizowaniem pomocy społecznej w celu umożliwienia osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia.

Powyższy cel Ośrodek realizuje poprzez:

- 1) tworzenie warunków organizacyjnych do funkcjonowania pomocy społecznej, w tym rozbudowę niezbędnej infrastruktury socjalnej,*
- 2) analizę i ocenę zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej,*
- 3) pobudzanie społecznej aktywności w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin,*
- 4) przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń,*
- 5) pracę socjalną rozumianą jako działalność zawodową skierowaną na pomoc osobom, rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi.*

Analiza problemów została sformułowana w ramach dialogu społecznego umożliwiającego partycypację w tym procesie różnych podmiotów, które wywierają wpływ na sytuację społeczną gminy w związku z opracowaniem przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bojszowach „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016 – 2030”. Podstawę formalną dla opracowania strategii stanowi ustawa o pomocy społecznej nakładająca na samorząd lokalny obowiązek sformułowania i wdrożenia strategii rozwiązywania problemów społecznych. W jej ramach uwzględnić należy w szczególności zagadnienia pomocy społecznej, integracji społecznej oraz zawodowej osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, profilaktyki i rozwiązywania problemów wynikających z uzależnień oraz innych zagadnień rzutujących na sytuację społeczną gminy.

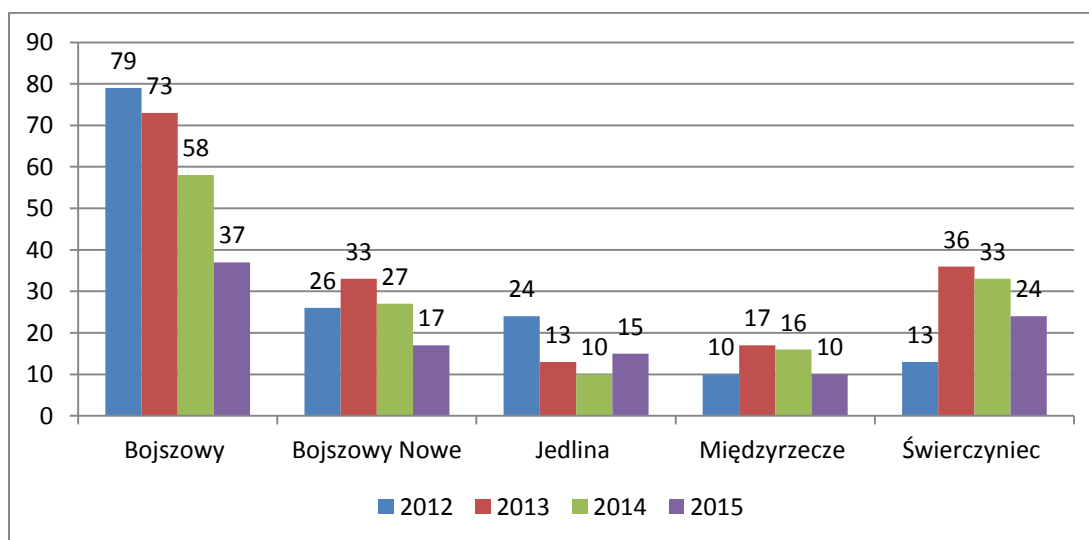
Ważnym elementem opisu problemów i kwestii społecznych Gminy Bojszowy jest prezentacja odsetka ludności poszczególnych miejscowości gminy, korzystających ze wsparcia instytucji pomocy społecznej w latach 2012 – 2015. Pozwala ona na bardziej precyzyjne określenie skali problemów występujących na terenie Gminy Bojszowy

Rynek pracy. Bezrobocie

Zmiany gospodarcze i polityczne, jakie dokonały się w Polsce w latach 1989-1990 doprowadziły do tego, że Polska dołączyła do krajów o gospodarce rynkowej, co z kolei spowodowało pojawienie się zjawiska bezrobocia. Jest to zjawisko społeczne, polegające na tym, że część ludzi zdolnych do pracy i deklarujących chęć jej podjęcia nie znajduje faktycznego zatrudnienia. Stan ten spowodowany jest brakiem równowagi pomiędzy podażą pracy a popytem na pracę. W Polsce stało się kwestią społeczną, świadczy o tym dynamika, skala i struktura zjawiska. Brak pracy jest czynnikiem, który ma wpływ na zaspokojenie ważnych potrzeb społecznych w różnych sferach życia. Konsekwencją braku pracy jest też narastające ubóstwo i związane z tym kwestie edukacyjne, zdrowotne, mieszkaniowe itd., których rozwiązaniem zajmuje się szeroko pojęta polityka społeczna. Walka z bezrobociem możliwa jest tylko przez kompleksowe działania w sferze ekonomicznej mającej na celu wzrost gospodarczy i tworzenie nowych miejsc pracy. Zadania w tej sferze koncentrują się również wokół problemu ochrony pracowników przed utratą zatrudnienia, ochrony egzystencji jednostki dotkniętej brakiem pracy oraz pomocy w znalezieniu zatrudnienia. Świadczenia społeczne dla bezrobotnych w Polsce reguluje ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Powinny one zapewnić bezrobotnemu minimum życiowe, ale powinny także zachęcać do podjęcia zatrudnienia.

Wykres 10

Liczba mieszkańców miejscowości, dla których powodem przyznania pomocy było bezrobocie w latach 2012 – 2015.

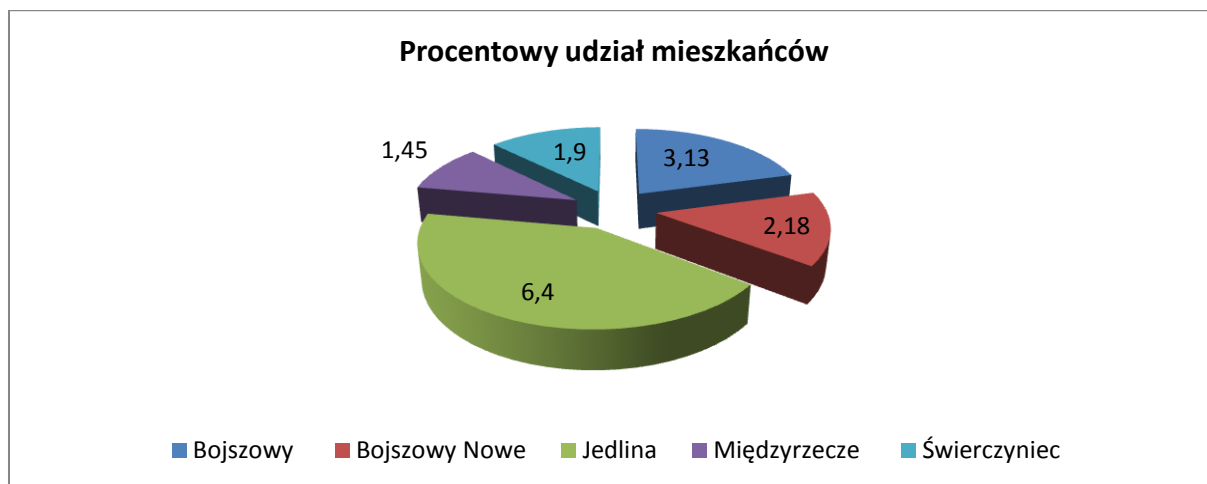

Dane: opracowanie własne GOPS w Bojszowach

Wykres 11

Procentowo wskaźnik udziału liczby mieszkańców miejscowości, którym udzielono pomocy z powodu braku możliwości zatrudnienia w stosunku do liczby mieszkańców zamieszkujących w miejscowości prezentuje się w roku 2015 następująco:

Dane: opracowanie własne GOPS w Bojszowach

Analizując powyższe dane zaobserwować można, iż w roku 2015 znacznie wzrosła ilość rodzin objętych pomocą społeczną z powodu bezrobocia w miejscowości Jedlina i stanowi największy odsetek w poszczególnych miejscowościach.

System pomocy rodzinie z problemem bezrobocia realizowany jest poprzez następujące zadania świadczone przez GOPS w Bojszowach:

- ✓ przygotowanie i wspieranie bezrobotnego w trakcie poszukiwania pracy,
- ✓ zobowiązanie do aktywnego, dokumentowanego poszukiwania pracy,
- ✓ przyznanie świadczeń umożliwiających zaspokojenie niezbędnych potrzeb,
- ✓ niwelowanie psychospołecznych skutków bezrobocia osób pozostających bez pracy i ich rodzin,
- ✓ zwiększanie aktywności i zaangażowania osób bezrobotnych w działaniach służących usamodzielnieniu,
- ✓ pomoc w uzyskaniu kwalifikacji dostosowanych do sytuacji na rynku pracy,
- ✓ zatrudnianie osób bezrobotnych w ramach prac interwencyjnych i robot publicznych,
- ✓ współpracę z Powiatowym Urzędem Pracy w celu pozyskania informacji o dostępnych ofertach pracy dla klientów GOPS,

- ✓ działania podejmowane w celu redukcji psychospołecznych skutków bezrobocia, przede wszystkim ochronę dzieci przed skutkami bezrobocia rodziców poprzez zapewnienie, ciepłego posiłku w szkole, podstawowego wyposażenia do szkoły, możliwości uczestniczenia w zajęciach Placówki Wsparcia Dziennego.

W ramach pomocy społecznej oferowane jest również wsparcie i aktywizacja zawodowa i społeczna bezrobotnych poprzez utworzenie nowych miejsc pracy w ramach prac społecznie użytecznych zgodnie z przepisami ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Niepełnosprawność i długotrwała choroba

Definicja niepełnosprawności

Obowiązująca definicja, mówi, iż niepełnosprawność oznacza „trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy”. Nie wystarczy, zatem poczucie bycia osobą niepełnosprawną z powodu złego stanu zdrowia – musi to potwierdzić odpowiednia komisja ds. orzekania o stopniu niepełnosprawności.

Definicja długotrwałej choroby

Długotrwała choroba, definiowana również, jako choroba przewlekła to jedna z bardzo częstych przyczyn trudnej sytuacji życiowej osoby i rodziny. Dysfunkcja ta dotyczy bezpośrednio przede wszystkim osób starszych, choć zdarzają się przypadki chorób u ludzi w średnim wieku czy młodych. Długotrwała choroba to „(. . .) dolegliwo patologiczny, który utrzymuje się przez dłuższy czas i który będzie trwał nadal do głównych cech choroby przewlekłej należą: długotrwałość, łagodniejszy niż w stanie ostrym przebieg, pogorszenie sprawności pacjenta, nieodwracalność zmian patologicznych i niepomyślne rokowania, a także następstwa psychospołeczne; osoby chorujące przewlekłe wymagają długotrwałej opieki lekarskiej, pielęgniarskiej i/ lub rehabilitacji”.⁴

Rozmiary zjawiska i analiza danych.

Niepełnosprawność jest wieloaspektowym zjawiskiem. Znaczącą rolę odgrywa tutaj psychologiczne i społeczne funkcjonowanie osoby z niepełnosprawnością oraz jej rodziny.

---

⁴ Red. Krożek-Lesiak, Rodzina w wielkim mieście, jej problemy i sposoby ich rozwiązywania, Zabrze 1998, s. 50

Optymalny system wsparcia powinien zagwarantować osobom niepełnosprawnym integrację ze środowiskiem, a także przeciwdziałać izolacji i marginalizacji tej grupy osób.

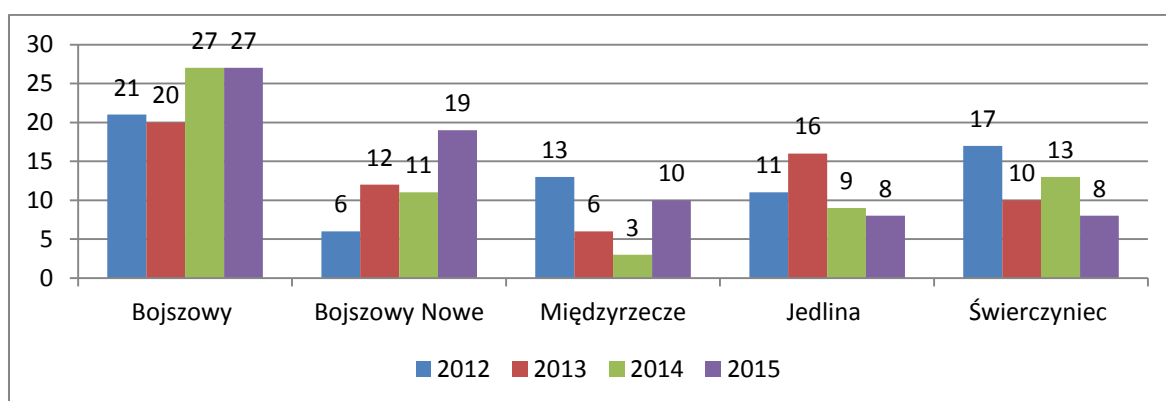
Rodziny z osobami niepełnosprawnymi są częściej narażone na zwiększone występowanie niedostatku, ubóstwa, niewydolności opiekuńczej i wychowawczej. Do najczęstszych problemów, z jakimi borykają się osoby niepełnosprawne w swojej codziennej egzystencji należy zaliczyć:

- trudna sytuacja materialna;
- utrudniony dostęp do usług rehabilitacyjnych wynikający z niedostatecznej bazy rehabilitacji leczniczej;
- niska aktywność zawodowa na otwartym rynku pracy;
- brak zakładów pracy chronionej;
- bariery psychospołeczne, ekonomiczne, architektoniczne komunikacyjne utrudniające aktywność społeczno – zawodową;
- brak dostatecznej bazy informacyjno - szkoleniowej.

Sporządzenie pełnej diagnozy problemu niepełnosprawnych jest trudne, gdyż nie gromadzi się kompletnych danych statystycznych na ten temat. Głównym problemem gminy w zakresie diagnozy zjawiska niepełnosprawności jest brak możliwości ustalenia rzeczywistej liczby osób niepełnosprawnych.

Wykres 12

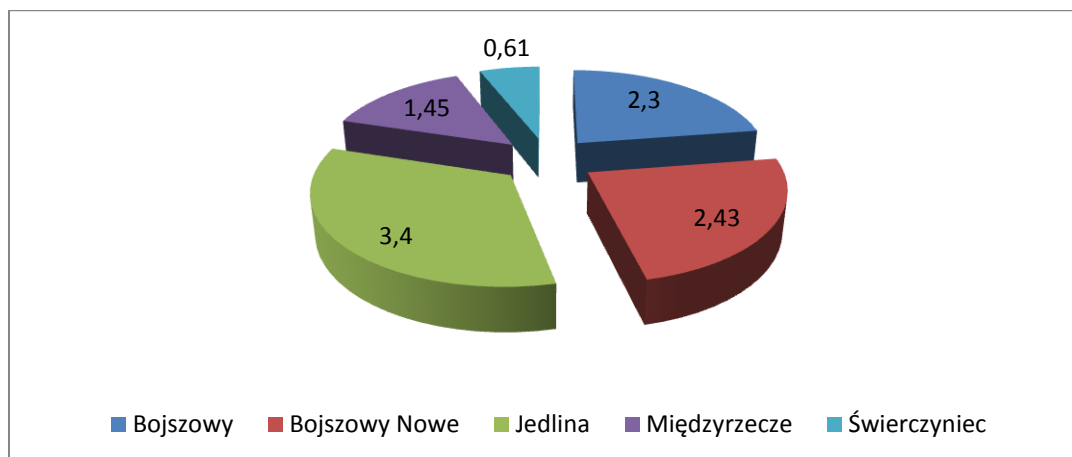
Liczba mieszkańców miejscowości, dla których powodem przyznania pomocy była długotrwała lub ciężka choroba w latach 2012 – 2015.

Dane: opracowanie własne GOPS w Bojszowach

Wykres 13

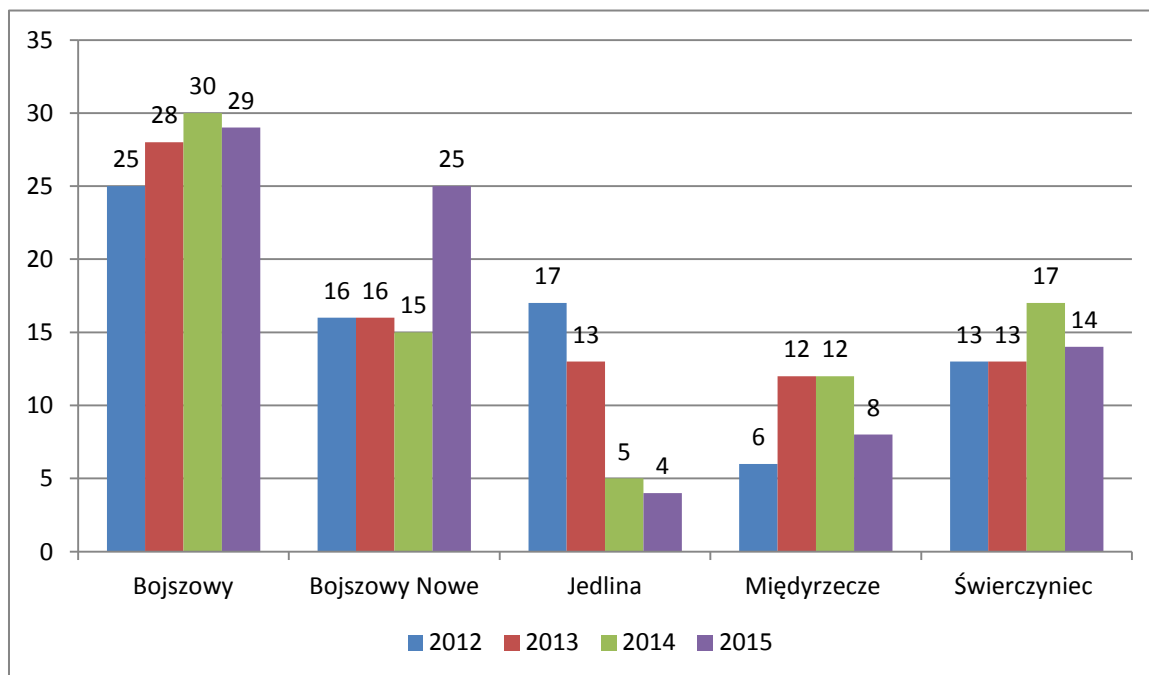
Procentowo wskaźnik udziału liczby mieszkańców miejscowości, którym udzielono pomocy z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w stosunku do liczby mieszkańców zamieszkujących w miejscowości prezentuje się w roku 2015 następująco:

Dane: opracowanie własne GOPS w Bojszowach

Wykres 14

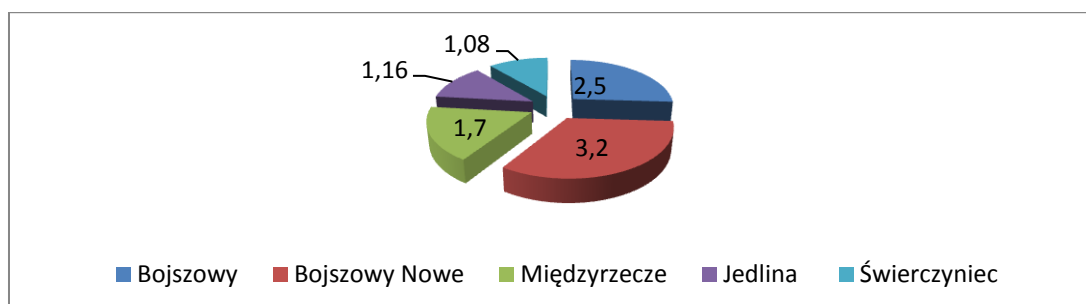
Liczba mieszkańców miejscowości, dla których powodem przyznania pomocy była niepełnosprawność w latach 2012 – 2015.

Dane: opracowanie własne GOPS w Bojszowach

Wykres 15

Procentowo wskaźnik udziału liczby mieszkańców miejscowości, którym udzielono pomocy z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w stosunku do liczby mieszkańców zamieszkujących w miejscowości prezentuje się w roku 2015 następująco:

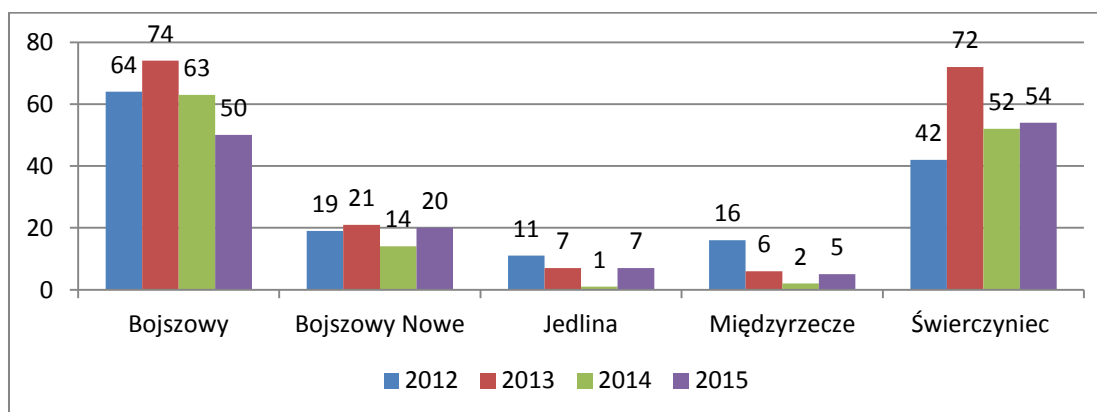
Dane: opracowanie własne GOPS w Bojszowach

Analizując powyższe dane zaobserwować można, iż w roku 2015 znacznie wzrosła ilość rodzin objętych pomocą społeczną z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby oraz niepełnosprawności w miejscowości Bojszowy Nowe oraz Międzyrzecze. W miejscowości Bojszowy liczba osób objętych pomocą z powodu niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2014 – 2015 utrzymuje się na tym samym poziomie.

Ochrona macierzyństwa, w tym wielodzietność

Wykres 16

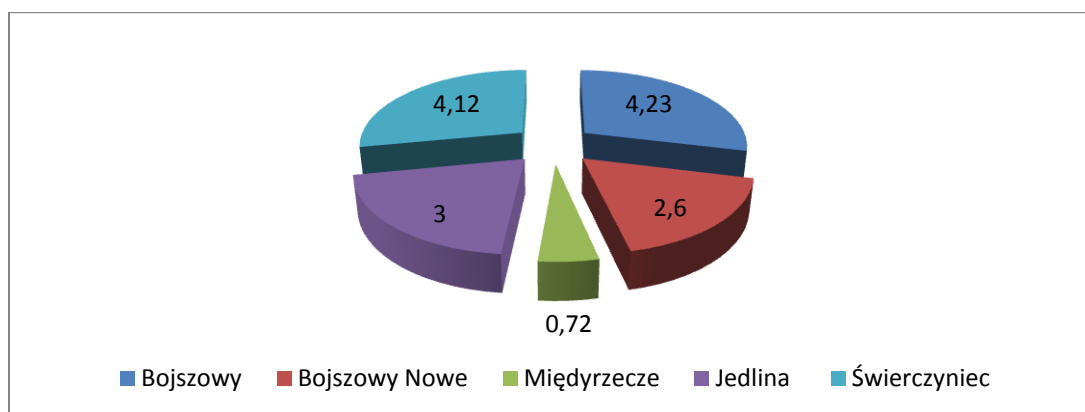
Liczba mieszkańców miejscowości, dla których powodem przyznania pomocy była potrzeba ochrony macierzyństwa latach 2012 – 2015.

Dane: opracowanie własne GOPS w Bojszowach

Wykres 17

Procentowo wskaźnik udziału liczby mieszkańców miejscowości, którym udzielono pomocy z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa w stosunku do liczby mieszkańców zamieszkujących w miejscowości prezentuje się w roku 2015 następująco:

Dane: opracowanie własne GOPS w Bojszowach

Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego

Definicja.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH i prowadzeniu gospodarstwa domowego, jako dysfunkcja, może być podstawą do udzielenia rodzinie pomocy. „Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.”

Problem bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego jest jednym z najczęstszych powodów korzystania z pomocy społecznej. Głównym źródłem tego problemu są różne rodzaje zaburzeń w funkcjonowaniu rodziny.

Do przyczyn kryzysu polskich rodzin zalicza się:

- ✓ zmieniające się warunki ekonomiczne,
- ✓ czynniki psychospołeczne i kulturowe,
- ✓ osłabienie więzi międzyludzkich.

Rozmiary problemu bezradności wśród klientów GOPS w Bojszowach

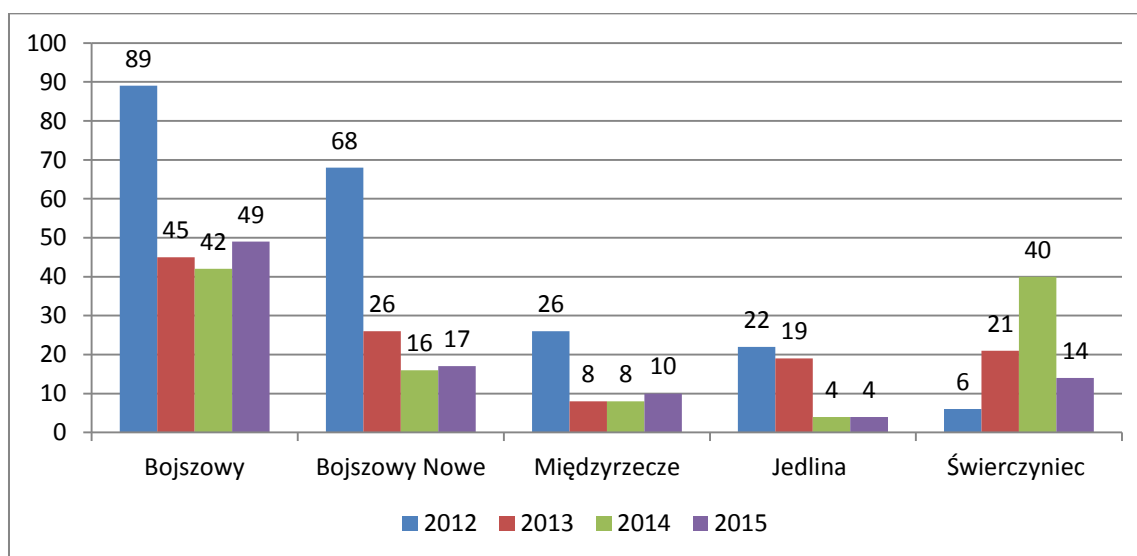
Bezradność wynikająca z zaburzeń równowagi przejawiającego się trudnościami we własnym wypełnianiu ról społecznych przez poszczególnych członków rodziny często jest przyczyną złego funkcjonowania rodziny. Objawia się to problemami w pełnieniu ról rodzicielskich i problemami związanymi z prezentowaniem przez dzieci agresywnych zachowań, łamaniem obyczajów i norm.

Z praktyki pracy socjalnej wynika, że do tej kategorii możemy zaliczyć rodziny, które:

- ✓ nie potrafią zaspokoić podstawowych potrzeb dzieci,
- ✓ nie potrafią skutecznie oddziaływać wychowawczo na swoje dzieci,
- ✓ nie potrafią gospodarować posiadanymi zasobami i środkami,
- ✓ ze względu na wiek, wykształcenie i sytuację rodzinną – wykazują brak umiejętności przy załatwianiu swoich spraw (np. urzędowych – napisanie podania, zarejestrowanie do lekarza itp.).

Wykres 18

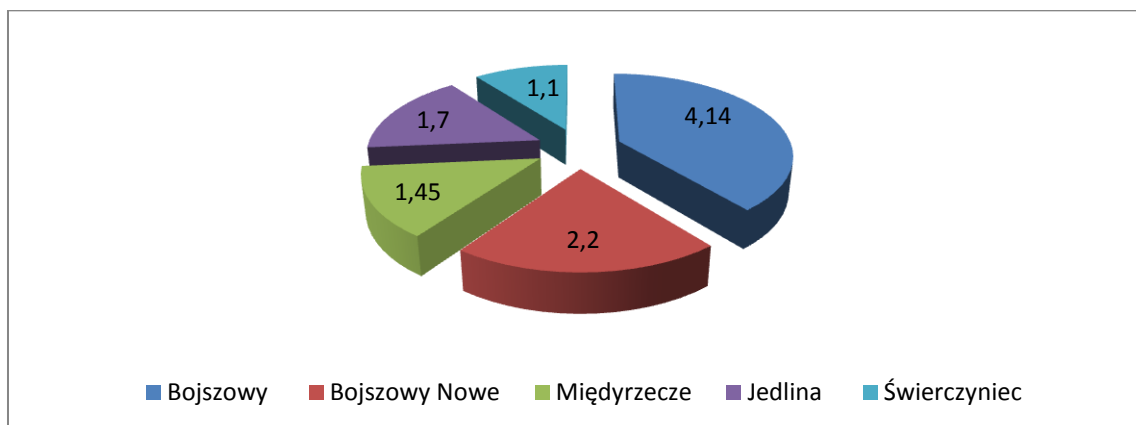
Liczba mieszkańców miejscowości, dla których powodem przyznania pomocy była bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego latach 2012 – 2015.

Dane: opracowanie własne GOPS w Bojszowach

Wykres 19

Procentowo wskaźnik udziału liczby mieszkańców miejscowości, którym udzielono pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w stosunku do liczby mieszkańców zamieszkujących w miejscowości prezentuje się w roku 2015 następująco:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje następujące zadania z zakresu opieki nad rodziną i dzieckiem:

- ✓ rozeznawanie warunków życia rodzin oraz dzieci i młodzieży;
- ✓ przeciwdziałanie bezradności rodzin w sprawach opiekuńczo - wychowawczych;
- ✓ przyznawanie i wypłacanie świadczeń wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych i ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów;
- ✓ przyznawanie i wypłacanie świadczeń pieniężnych przewidzianych w ustawie o pomocy społecznej;
- ✓ dożywienie dzieci i młodzieży w przedszkolu i w szkołach w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”;
- ✓ dofinansowywanie wypoczynku letniego dla dzieci z rodzin ubogich, oraz dla dzieci z grupy ryzyka;
- ✓ pracę socjalną prowadzoną we współpracy z instytucjami działającymi w środowisku lokalnym w tym w szczególności ze: szkołami, placówkami służby zdrowia, policją, oraz ponad lokalnym np. z sądami, kuratorami sądowymi;
- ✓ zbiórke odzieży i obuwia dla rodzin i osób najbardziej potrzebujących.

Biorąc pod uwagę fakt, iż w rodzinach z dziećmi zidentyfikowano szerokie spektrum problemów społecznych, między innymi takie jak: bezrobocie, alkoholizm, przemoc w rodzinie, ubóstwo, niepełnosprawność, długotrwała choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych należy zakładać, że działania zaplanowane w ramach gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną będą pomocne w zapobieganiu i eliminowaniu wyżej wymienionych przyczyn marginalizacji społecznej. Działania mające na celu realizację założeń systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną prowadzone są przy współudziale partnerów:

- ✓ szkół funkcjonujących na terenie gminy,
- ✓ Przedszkola,
- ✓ Urzędu Gminy,
- ✓ Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- ✓ pielęgniarek środowiskowych,
- ✓ kuratorów sądowych,
- ✓ Policji.

Znaczną część klientów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bojszowach stanowią rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi. Z obserwacji pracowników socjalnych wynika, że najczęściej niezaradność rodziny w wychowaniu własnych dzieci łączy się z innymi dysfunkcjami takimi jak: przemoc domowa, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich wyrażające się między innymi w postaci niedojrzałości emocjonalnej, problemach we współżyciu z ludźmi, niezaradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego, problemy wychowawcze w środowisku rodzinnym, szkolnym ujawniające się w postaci zachowań buntowniczych, łamaniu obyczajów, norm i wartości przez dzieci i młodzież. Wszelka pomoc w przypadkach bezradności powinna zmierzać do udzielenia rodzinie wsparcia w odbudowie prawidłowych relacji i umocnieniu własnych postaw rodzicielskich. Warunkiem powodzenia jest możliwie jak najwcześniejsze udzielenie pomocy oraz stosowanie działań profilaktyczno - ochronnych. Pomoc materialna w postaci różnych zasiłków pieniężnych realizowanych z budżetu państwa (zadania zlecone) oraz budżetu samorządowego (zadania własne) ma za zadanie wspieranie budżetów rodzin w celu zapewnienia godziwych warunków bytowych. Stosowanie form pieniężnych wymaga od pracowników socjalnych postawienia szczegółowej diagnozy socjalnej danej rodziny z uwagi na niebezpieczeństwo zmarnowania tych środków, gdyż

często rodziny dysfunkcyjne wskazują ogromną bezradność w sprawach planowania wydatków, umiejętności oszczędzania, ustalania priorytetów.

Uzależnienia

Definicja.

Według najnowszej klasyfikacji zespół uzależnienia od alkoholu jest chorobą chroniczną i postępującą, która zaczyna się i rozwija bez świadomości osoby zainteresowanej, polega na niekontrolowanym picciu napojów alkoholowych i może doprowadzić do przedwczesnej śmierci.

Skala zjawiska i analiza danych.

Szacuje się, że w Polsce ok. 4 do 5 milionów ludzi żyje w rodzinach alkoholowych. Szerzące się zjawisko alkoholizmu dotyczy także mieszkańców gminy Bojszowy, nie respektuje płci, wieku ani statusu intelektualnego. Jego rozmiar i niszczycielskie działanie daje się zaobserwować wśród klientów pomocy społecznej. Problem nadużywania alkoholu przez klientów Ośrodka jest bardzo skomplikowany i trudny do przezwyciężenia, ponieważ obok alkoholizmu występują zaburzenia komunikacji między członkami rodziny, bieda, problemy wychowawcze i zdrowotne. Reasumując, alkoholizm zarówno w życiu jednostki jak i w życiu społecznym zawsze powoduje stratę. Najważniejszymi problemami wynikającymi z alkoholizmu są:

- ✓ samozniszczenie osób uzależnionych od alkoholu,
- ✓ współuzależnienie stanowiące zagrożenie dla funkcjonowania biologicznego, emocjonalnego wszystkich członków rodziny,
- ✓ powodowanie przemocy,
- ✓ rozpad rodziny, rozwody,
- ✓ naruszenie prawa i porządku, przestępczość.

Definicja.

Termin narkomania określa stan uzależnienia od środków odurzających. Pojęcie to ma szerokie znaczenie i obejmuje nie tylko nałogowe używanie narkotyków, ale posługiwanie się wszelkimi środkami wywołującymi euforię odurzającą.

Skala zjawiska i analiza danych.

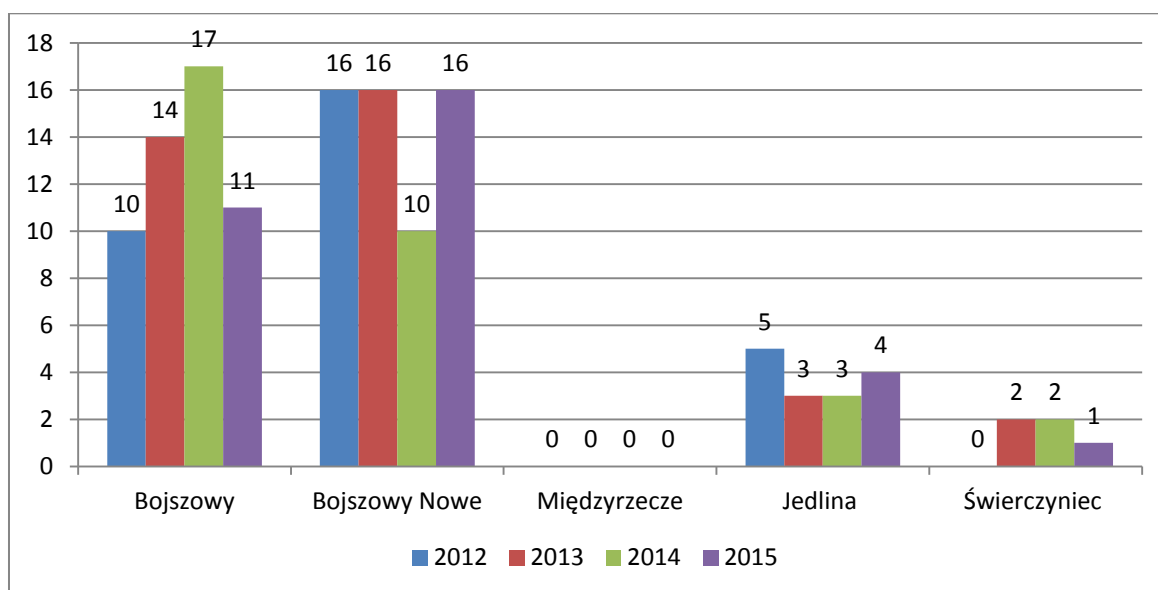
Zagrożenie narkomanią waha się w granicach 30%, są to dane ze służby zdrowia i policyjnych kronik. Inicjacja narkotyczna ma miejsce w wieku 10-14 lat. Przeważnie jest to 12 rok życia. 72% młodych ludzi robi to z ciekawości, 77,7% miała świadomość zagrożeń, jakie niesie ze sobą używanie narkotyków, 30% spróbowało za namową kolegów. Społeczne skutki używania narkotyków to: wzrost przestępczości, wysokie koszty leczenia, przestępczość zorganizowana, rozpad rodziny, „wypadanie” z ról społecznych lub nie podejmowanie ich, rozwój patologii. Dla jednostki to – prostytutka, rozrywkowe zachowanie, choroby weneryczne, tj. AIDS, HIV, WZW.

Problem uzależnień wśród klientów GOPS w Bojszowach

W roku 2015 z tytułu uzależnień skorzystały z pomocy finansowej 32 osoby. Nie jest to pełna liczba osób i rodzin z tym problemem, bowiem wielu klientów, u których pracownik socjalny zauważa lub podejrzewa problem, nie uświadamia sobie uzależnienia, a wielu problem ten ukrywa.

Wykres 20

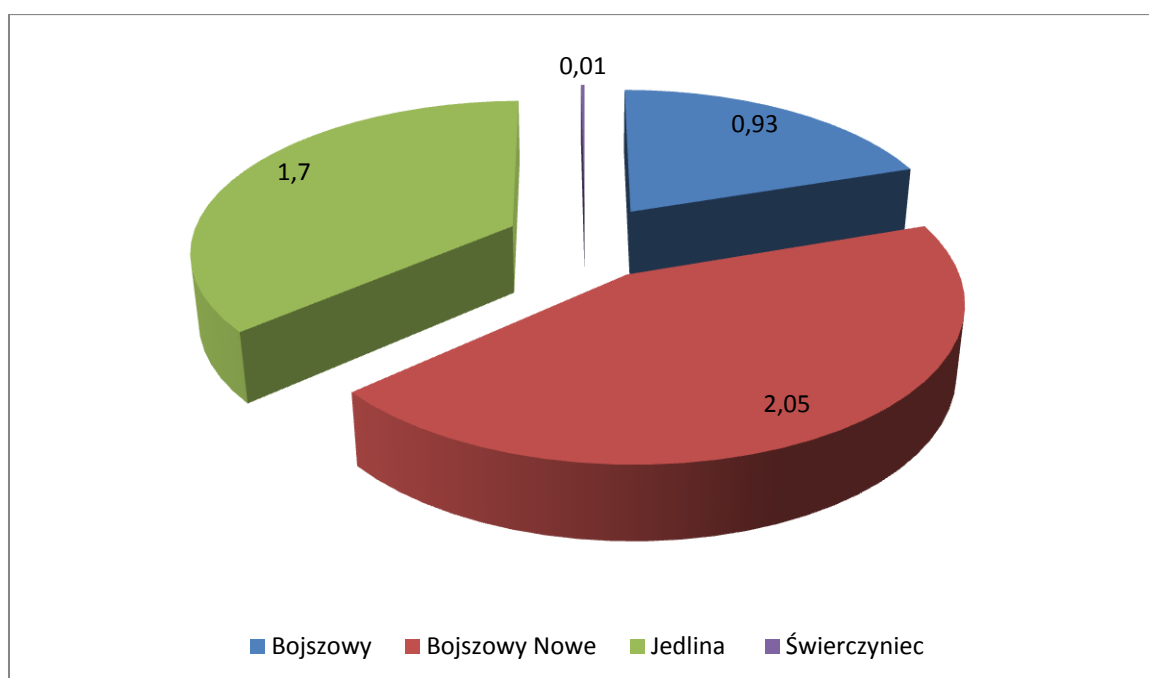
Liczba mieszkańców miejscowości, dla których powodem przyznania pomocy były uzależnienia (alkoholizm, narkomania) w latach 2012 – 2015.

Dane: opracowanie własne GOPS w Bojszowach

Wykres 21

Procentowo wskaźnik udziału liczby mieszkańców miejscowości, którym udzielono pomocy z powodu uzależnień w stosunku do liczby mieszkańców zamieszkujących w miejscowości prezentuje się w roku 2015 następująco:

Ubóstwo

Definicja.

Ubóstwo to „ (...) brak dostatecznych środków materialnych do życia, bieda, niedostatek, (...) ale również nędza czyli stan poniżej pewnego zmiennego w czasie progu dochodowego lub proggu realizacji potrzeb w odniesieniu do jednostki rodzinnej lub grupy społecznej”⁵

Ubóstwo to również „ (...) zjawisko społeczne polegające na braku dostatecznych środków materialnych dla zaspokojenia potrzeb życiowych jednostki lub rodziny.”⁶

„Ubóstwo absolutne to stan niezaspokojenia potrzeb uznawanych w danym społeczeństwie i czasie za minimalne. Ubóstwo względne dotyczy jednostki i rodziny, których zasoby w

⁵ J. Auleytner, K. Głębicka, Polityka społeczna – pomiędzy opiekuńczością a pomocniczością, WSP Towarzystwa Wiedzy Powszechnej w Warszawie, Warszawa 2000, s. 236.

⁶ Encyklopedia PWN, Warszawa 1997, s. 526.

danym czasie w istotny sposób spadają poniżej zasobów będących w dyspozycji przeciętnej jednostki lub rodziny w społeczeństwie, do którego należą.”⁷

Z kwestią ubóstwa związane są pojęcia minimum socjalnego i minimum egzystencji. Minimum egzystencji to minimum biologiczne, które wyznacza dolną granicę ubóstwa. Minimum socjalne, to najniższy koszt dóbr i usług, niezbędnych do zaspokojenia potrzeb biologicznych i elementarnych tzw. potrzeb wyższego rzędu. Minimum socjalne wyznacza górną granicę ubóstwa.⁸

Rozmiary zjawiska i analiza danych

Pojęcie ubóstwa w świadomości społecznej oznacza brak dostatecznych środków materialnych do życia i pojmowane jest, jako bieda oraz niedostatek.

Wśród przyczyn ubóstwa wymienić należy:

- ✓ bezrobocie,
- ✓ zbyt niskie dochody gospodarstw domowych,
- ✓ niepełnosprawność i choroby,
- ✓ uzależnienie od alkoholu, narkotyków bądź innych środków odurzających.

Ubóstwo jest zjawiskiem obejmującym w szczególności rodziny wielodzietne, niepełne, posiadające niepełnosprawnych członków i osoby bezdomne. Efektem ubóstwa jest dezorganizacja życia rodziny, szczególnie dzieci, niedożywienie, zaniedbania w warunkach mieszkaniowych, różnego rodzaju patologie.

Ubóstwo wśród klientów GOPS w Bojszowach.

Osoba uboga może otrzymać wsparcie materialne z ośrodka pomocy społecznej wtedy, gdy jej trudna sytuacja dochodowa związana jest, z co najmniej jednym trudnym problemem socjalnym takim jak: bezrobocie, niepełnosprawność, bezdomność, sieroctwo, długotrwała lub ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo- wychowawcze, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, alkoholizm, narkomania, sytuacja kryzysowa, zdarzenie losowe.

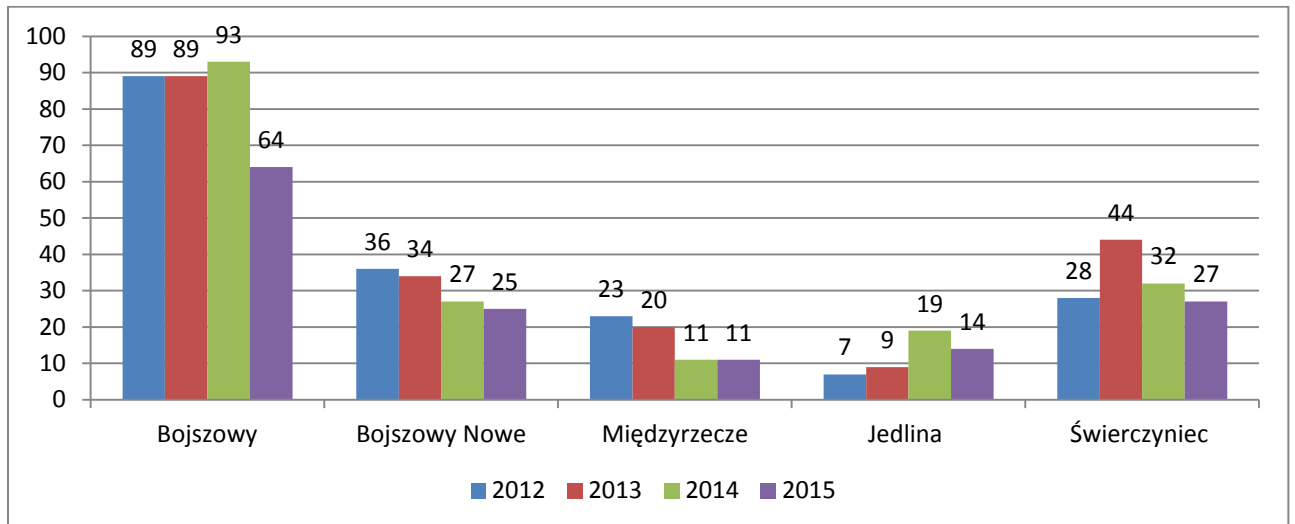
⁷ red. W. Toczyński, Natura i kwestia ubóstwa, Gdańsk 1991, s. 12

⁸ red. S. Golinowski, Polska bieda. Kryteria, ocena, przeciwdziałanie, Warszawa 1996

Powód przyznania pomocy przez GOPS w Bojszowach ze względu na trudną sytuację życiową spowodowaną ubóstwem w 2015r. zostało objętych blisko 141 osób korzystające z pomocy społecznej w gminie Bojszowy

Wykres 22

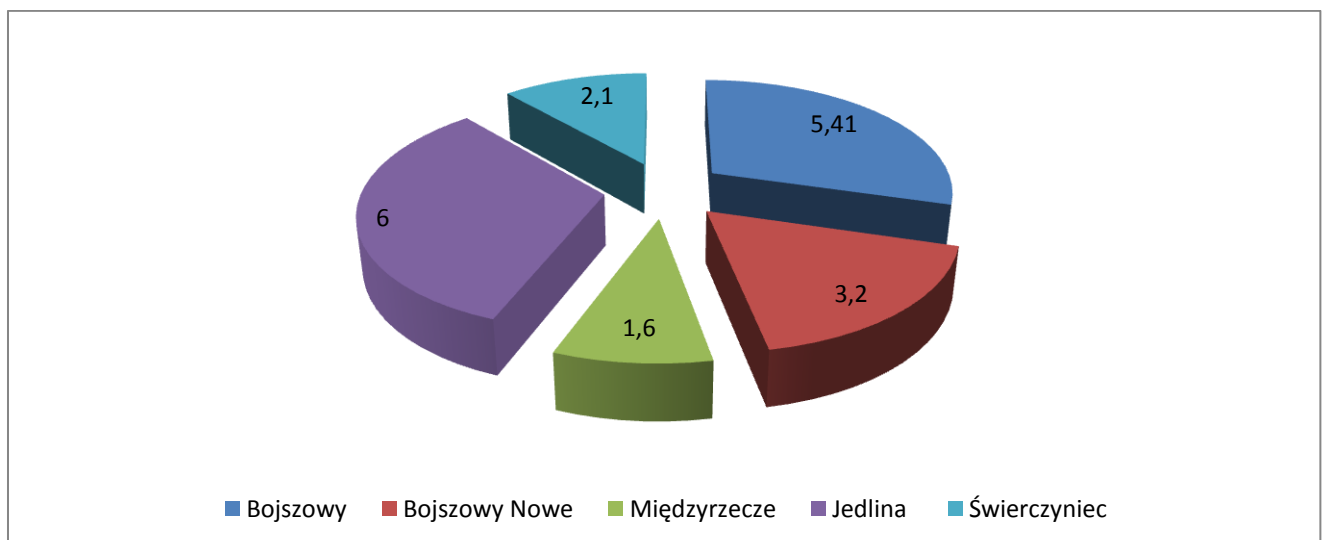
Liczba mieszkańców miejscowości, dla których powodem przyznania pomocy było ubóstwo w latach 2012 – 2015.

Dane: opracowanie własne GOPS w Bojszowach

Wykres 23

Procentowo wskaźnik udziału liczby mieszkańców miejscowości, którym udzielono pomocy z powodu ubóstwa w stosunku do liczby mieszkańców zamieszkujących w miejscowości prezentuje się w roku 2015 następująco:

PRZEMOC

Definicja.

Przemoc w rodzinie została zdefiniowana w art. 2 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Zgodnie z tą definicją przez przemoc w rodzinie należy rozumieć wszelkie jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, naruszające prawa lub dobra osobiste osób w rodzinie, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Przemoc w rodzinie charakteryzuje się przede wszystkim:

- ✓ **intencjonalnością** – przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary;
- ✓ **nierównowagą sił** – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą; ofiara jest słabsza, a sprawca jest silniejszy;
- ✓ **naruszaniem praw i dóbr osobistych** – sprawca wykorzystuje przewagę siły i narusza podstawowe prawa ofiary (np. do wolności, do nietykalności osobistej, do godności, szacunku itp.);
- ✓ **powodowaniem cierpienia i bólu** – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody; doświadczanie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

Specjaliści wyróżniają pięć podstawowych form przemocy w rodzinie, gdzie poszczególne formy najczęściej występują w połączeniu z innymi:

- ✓ **fizyczną** – najbardziej widoczną i najtrudniejszą do ukrycia, od szturchania, popychania, ciągnięcia za włosy, uszy, aż po zachowania powodujące ostre urazy fizyczne wymagające hospitalizacji;
- ✓ **psychiczną** – najtrudniejszą do udowodnienia, często zaczynającą się niepostrzeżenie, od ignorowania czyichś potrzeb, krytykowania poglądów, zazdrości, ograniczania kontaktów z bliskimi, po oskarżanie, poniżanie, wyśmiewanie, upokarzanie, szantażowanie i groźby;

- ✓ **ekonomiczną/materialną** – uniemożliwianie podjęcia pracy, dostępu do wspólnych środków finansowych i dóbr materialnych, odbieranie zarobionych pieniędzy, niszczenie własności, niełożenie na utrzymanie rodziny;
- ✓ **seksualną** – przedmiotowe traktowanie drugiej osoby w celu zaspakajania własnych potrzeb seksualnych, zmuszanie do nieakceptowanych przez partnera praktyk i zachowań seksualnych (od sytuacji zmuszania do oglądania pornografii po gwałt);
- ✓ **zaniedbanie** – najczęściej stosowane wobec dzieci, a objawiające się niezaspokajaniem ich podstawowych potrzeb emocjonalnych i fizycznych; o zaniedbaniu mówimy w przypadku odrzucenia emocjonalnego dziecka, braku zainteresowania jego rozwojem, problemami, a także zdrowiem i higieną.

Sytuację przemocy w rodzinie często opisuje się także w innych kategoriach nazywanych przemocą „gorącą” lub „chłodną”. Przemoc gorąca to gwałtowne wybuchy tłumionych uczuć złości, frustracji, wściekłości, powodujące agresywne zachowania wobec najbliższych. Przemoc chłodna przyjmuje najczęściej postać bardzo rygorystycznego stylu wychowania, czy też autorytarnego traktowania dorosłych członków rodziny. Stosujący przemoc, przekonany o słuszności swoich czynów, zawsze znajduje dla nich usprawiedliwienie.

Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem złożonym, wieloaspektowym, rozpatrywanym w czterech perspektywach: prawnej, psychologicznej, moralnej i społecznej. Dlatego przeciwdziałanie jej wymaga podejścia interdyscyplinarnego.

Przemoc w rodzinie to działanie dokonywane w ramach rodziny przez jednego z jej członków przeciwko pozostałym, godzące w ich prawa lub dobra osobiste, a w szczególności w ich życie lub zdrowie (psychiczne lub fizyczne), powodujące u nich szkody lub cierpienie. Z punktu widzenia prawa, przemoc w rodzinie to przestępstwo.

Skala zjawiska i analiza danych

Problem przemocy w rodzinie jest trudny do precyzyjnego określenia. Dane z sądu, prokuratury i policji pozwalają jedynie wskazać w pewnej mierze liczbę przypadków przemocy domowej, które znalazły się w kręgu zainteresowania danej instytucji.

W Gminie Bojszowy został powołany Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy. Zadaniem zespołu jest m.in. diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie, monitorowanie sytuacji rodzin, w których zaistniało zjawisko przemocy oraz rodzin zagrożonych jego wystąpieniem,

dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

Z ustaleń wywiadów środowiskowych i spostrzeżeń pracowników socjalnych w Bojszowach, wynika, iż zjawisko przemocy jest dość częste, szczególnie skierowana jest ona w stosunku do dzieci i kobiet, ale również często przemoc jest zatajana przez ofiary przemocy lub też bagatelizowana. Efekty pracy pracowników socjalnych są niewymierne, ponieważ często pracownicy socjalni wchodzą w środowisko gdzie zachodzi podejrzenie przemocy, ofiara przemocy jest zastraszona, nie wierzy w poprawę swojej sytuacji, jest niechętna do współpracy. Pracownicy socjalni podejmują długofalową pracę z tą osobą motywując ją do podjęcia działań, umacniają i wspierają oraz wskazują osoby i instytucje pomagające ofiarom przemocy na terenie oraz poza terenu gminy Bojszowy.

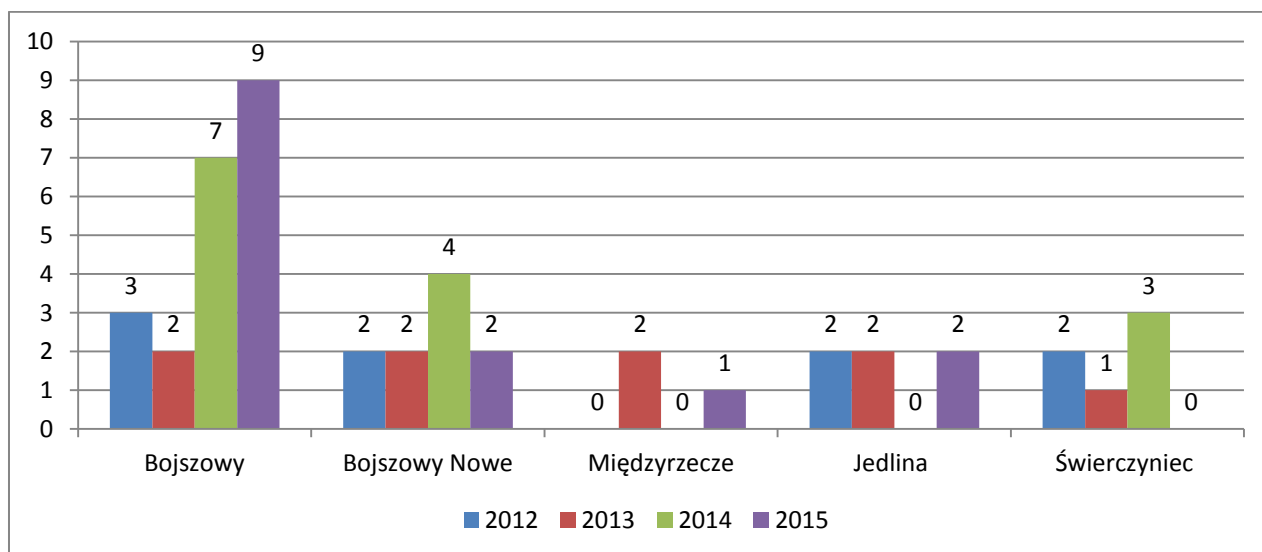
Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nakłada obowiązek prowadzenia procedury „Niebieskie Karty” na przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia.

Skala zjawiska przemocy w rodzinie w Gminie Bojszowie

Jak wynika z danych GOPS dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie oraz realizacji procedury „ Niebieskie Karty” na terenie gminy Bojszowy skala przemocy w rodzinie oraz jej częstotliwość rośnie.

Wykres 24

Liczba wszczętych procedur w ramach Niebieskiej Karty w latach 2012 – 2015.

Analizując powyższe dane należy mieć na względzie, że dane statystyczne nie odzwierciedlają do końca faktycznej sytuacji, gdyż skala występowania omawianych zjawisk może być większa. Niektóre sytuacje problemowe występujące na terenie gminy nie są nam znane, gdyż rozgrywają się w tzw. zacisku domowym. Wszystkie wymienione powyżej problemy mogą ze sobą współistnieć lub wynikać jeden z drugiego. Niezbędne jest ich likwidowanie i zapobieganie im, w celu zmniejszenia patologii i marginalizacji ludności gminy.

Analiza SWOT w obszarze zabezpieczenia społecznego i pomocy społecznej

MOCNE STRONY

1. zasoby instytucjonalne,
2. zasoby kadrowe (elastyczna, dobrze wykształcona i przygotowana kadra umiejąca podejmować decyzje i reagować w sytuacjach wymagających natychmiastowych działań),
3. świadomość konieczności podnoszenia kwalifikacji wśród pracowników,
4. skuteczne prowadzenie i wdrażanie polityki kadrowej w sposób umożliwiający realizację nowych zadań (stypendia, świadczenia rodzinne, przeciwdziałanie przemocy, asystent rodziny, Klub Integracji Społecznej),
5. wypracowanie interdyscyplinarności w pracy (współpraca instytucji i organizacji z wszystkich obszarów, skutkujący prawidłowym przepływem informacji),
6. skuteczne aplikowanie o środki zewnętrzne i prawidłowe ich rozdysponowanie,
7. animowanie społeczności lokalnej,
8. zaangażowanie mieszkańców w działania samopomocowe,
9. brak tendencji wzrostowej w liczbie osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej,
10. działania na rzecz osób długotrwale bezrobotnych,
11. wypracowane procedury standardów pracy z klientem (kontrakt socjalny jako narzędzie),
12. systematyczna poprawa dostępności budynków użyteczności publicznej dla osób niepełnosprawnych,
13. zapewnienie wsparcia i poradnictwa specjalistycznego dla różnych grup społecznych,
14. różnorodność działań wspierających na rzecz różnych grup społecznych (programy osłonowe),

15. skupienie wszystkich form pomocy w jednym miejscu tj. GOPS w Bojszowach
16. zapewnienie przez Gminę warunków do realizacji zadań,
17. docenienie podejmowanych działań na szczeblu regionalnym i krajowym (nagrody, wyróżnienia).

SŁABE STRONY

1. brak Dziennego Ośrodka dla osób po 25 roku życia z niepełnosprawnością,
2. brak Dziennego Ośrodka dla osób starszych,
3. brak działań zmierzających do rozszerzenia oferty dotyczącej narkomanii, hazardu.
4. niewystarczająca ilość miejsc w ZOL, ZPO,
5. brak miejsc opieki paliatywnej, geriatrycznej,
6. niewystarczająca oferta długoterminowej opieki medycznej dla osób obłożnie chorych,
7. niewystarczająca ilość miejsc w DPS dla osób starszych i długi czas oczekiwania na miejsce,
8. brak miejsc wsparcia dziennego dla osób przewlekle somatycznie chorych oraz chorych na Alzheimera,
9. braki kadrowe,
10. niewystarczająca ilość miejsc w żłobkach i przedszkolach.

SZANSE

1. dostępność środków unijnych,
2. możliwość skorzystania z wolontariatu,
3. prowadzenie akcji promocyjnych, kampanii społecznych,
4. rozwijająca się potrzeba superwizji,
5. rozwijająca się polityka prospołeczna państwa.

ZAGROŻENIA

1. zmienność i niejasność procedur dotyczących pozyskiwania środków unijnych,
2. trudności w realizacji projektów współfinansowanych ze środków zewnętrznych z uwagi na zmieniające się przepisy,

3. niewystarczające środki publiczne na realizację powierzonych zadań,
4. coraz większa ilość nowych zadań powierzonych pomocy społecznej powodująca przeciążenie pracowników,
5. zbyt duże rozdrobnienie świadczeń skierowanych do osób potrzebujących,
6. starzenie się społeczeństwa powodujące wzrost zapotrzebowania na placówki i kadre specjalistyczną,
7. wzrost bezrobocia kobiet w wieku 50+,
8. migracje młodych osób,
9. zagrożenie likwidacją miejsc pracy w związku z kolejnymi planami restrukturyzacji górnictwa,
10. wzrost szarej strefy w zatrudnieniu,
11. długotrwały brak prawnych uregulowań w zakresie dopalaczy,
12. występowanie zagrożeń w funkcjonowaniu rodziny:
  - przemoc
  - uzależnienia
  - rozpad więzi rodzinnych
  - bezrobocie i ubóstwo
  - bezradność
13. ujemny przyrost naturalny,
14. dziedziczenie biedy – wielopokoleniowe (wyuczona bezradność),
15. niski prestiż zawodowy związany z pomocą społeczną przy jednoczesnych dużych wymaganiach,
16. koncentracja w mediach na negatywnym obrazie pomocy społecznej, przerzucanie odpowiedzialności,
17. problem małej szkodliwości czynu karalnego, który ułatwia utrzymanie się klientom pomocy społecznej z nielegalnych źródeł (kradzież węgla, złomu czy dewastacja mienia publicznego itp.)

18. brak skutecznych narzędzi w ustawie o pomocy społecznej i promocji zatrudnienia w zakresie egzekwowania obowiązku współpracy, podejmowania zatrudnienia i związanym z tym ograniczeniem pomocy,

19. wzrost odsetka zaburzeń psychicznych reaktywnych wobec problemów społecznych,

WNIOSKI

Struktura głównych przyczyn ubiegania się o pomoc ze strony Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bojszowach jest stała. Dominuje ubóstwo oraz bezrobocie, jednak przy zmniejszaniu się bezwzględnej liczby rodzin oraz osób w tych rodzinach ubiegających się o pomoc z wymienionych powodów. Zmniejsza się także różnica liczbowa między tą kategorią osób, a osobami ubiegającymi się o pomoc z powodu niepełnosprawności oraz długotrwałej lub ciężkiej choroby. Tendencję wzrostową można natomiast zaobserwować przede wszystkim w odniesieniu do liczby rodzin ubiegających się o wsparcie ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz w mniejszym stopniu z powodu problemów alkoholowych oraz potrzeby ochrony macierzyństwa. Mamy nadto do czynienia z przestrzennym zróżnicowaniem występowania wymienionych problemów i kwestii społecznych w poszczególnych miejscowościach gminy.

Odnosząc liczbę osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej do liczby mieszkańców gminy, możemy stwierdzić, iż w odsetek ten jest stały w ciągu ostatnich lat.

Dobrem nadrzędnym strategii rozwiązywania problemów społecznych jest człowiek – jego potrzeby zarówno w kontekście indywidualnym, jak i społecznym. Strategia jest dokumentem opisującym, analizującym i wartościującym zjawiska w tym obszarze rzeczywistości, od którego zależy stworzenie wizji godnego życia zarówno jednostki, jak też grupy społecznej jako całości; w praktyce stanowi skuteczny instrument realizacji przyjętych założeń dla osiągnięcia stanu określonego w wizji. Zapisy Strategii mogą być realizowane przed wszystkim przy pomocy kapitału ludzkiego i społecznego. Rozwiązywanie najważniejszych problemów społecznych zależy, od jakości zasobów ludzkich i zaufania społecznego. Kapitał ludzki to: wiedza, umiejętności, kwalifikacje i zdolności ludzi do szybkiego oraz skutecznego radzenia sobie z problemami natury zarówno społecznej jak i psychologicznej. Kapitał społeczny jest uzupełnieniem kapitału ludzkiego. Składa się z relacji międzyludzkich, tj. zaufania, zrozumienia, wspólnych wartości, które integrują społeczność, a przez to umożliwiają wspólne działania. Potencjał intelektualny, zdobyte kwalifikacje i doświadczenia

będą mogły być należycie spożytkowane w społeczeństwie opartym na wiedzy. Wdrożenie celu umożliwi prowadzenie satysfakcjonującego życia zawodowego.

Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego oraz powszechny dostęp do nowoczesnych technologii informacyjnych jest jednym z najważniejszych wyzwań nowoczesnej gospodarki i nowoczesnego społeczeństwa. Bez rozwoju zasobów ludzkich nie będzie możliwe sprostanie wymogom nowoczesnego społeczeństwa. Strategia jest dokumentem otwartym, podlegającym stałemu monitoringowi i ewaluacji zadań. Wprowadzenie procedur monitoringu i ewaluacji pozwoli na wprowadzenie zmian w realizacji poszczególnych celów i zadań w zależności od zmieniających się warunków i potrzeb społecznych.

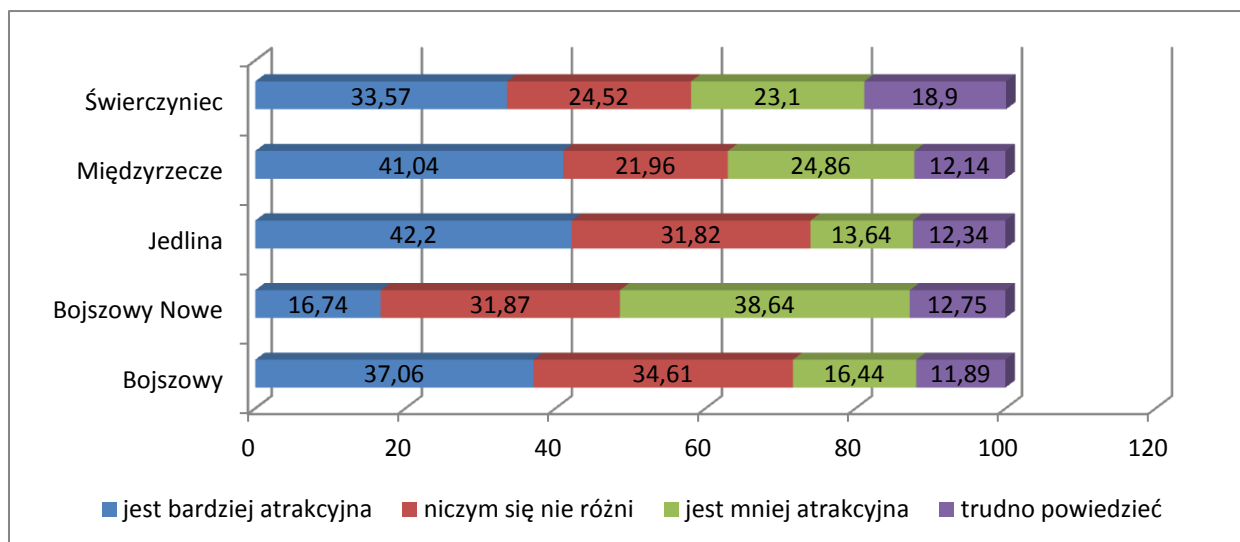
Szczegółowe wyniki badań opinii społecznych w sprawie problemów społecznych Gminy Bojszowy

W toku opracowywania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przeprowadzone zostały w szerokim zakresie badania oceny poszczególnych obszarów. Badania te prowadzone były w formie ankiety wśród mieszkańców Gminy Bojszowy. Jednym z głównych celów pogłębionej diagnozy obszarów problemowych było uzyskanie informacji, jaką opinią wśród mieszkańców cieszą się poddane badaniu tereny.

Respondenci zostali poproszeni o wskazanie stopnia zadowolenia ze swojego miejsca zamieszkania oraz określenie czynników negatywnie wpływających na postrzeganie przez nich miejscowości. Ich zadaniem było także określenie najdotkliwszych problemów społecznych na terenie tychże obszarów.

Wykres 25

Ocena zadowolenia z miejsca zamieszkania na tle innych części gminy w ocenie mieszkańców Gminy Bojszowy

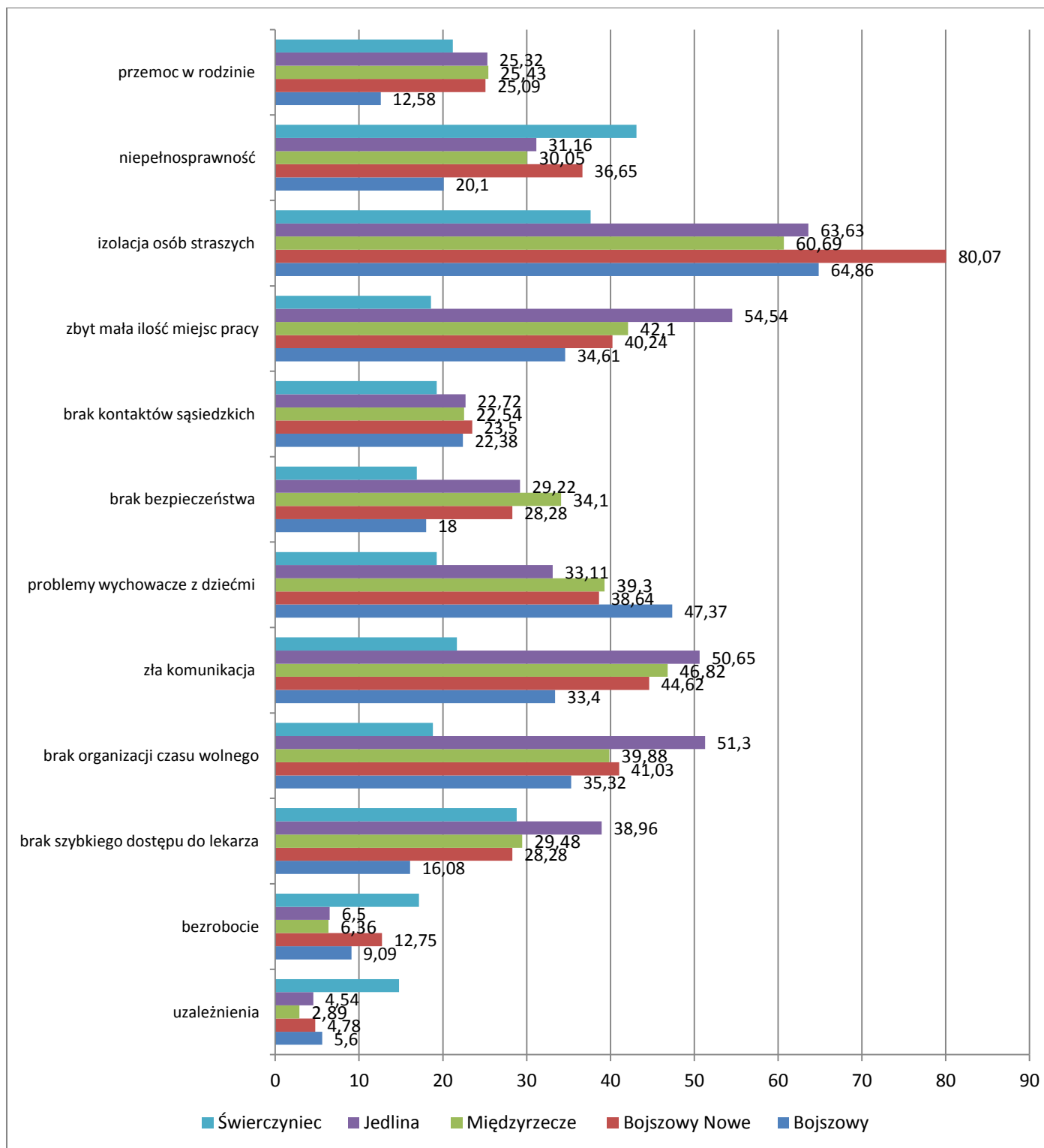

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet

Najczęściej wskazanymi przez ankietowanych negatywnymi zjawiskami występującymi na terenach badanych miejscowości okazało się bezrobocie, zbyt mała ilość miejsc pracy, brak organizacji czasu wolnego, niepełnosprawność, długotrwała choroba, izolacja społeczna osób starszych, problemy wychowawcze z dziećmi, brak lekarzy specjalistów, zła komunikacja, brak bezpieczeństwa, brak kontaktów sąsiedzkich.

Wykres 26

Dominujące problemy społeczne na terenie Gminy Bojszowy w ocenie mieszkańców poszczególnych miejscowości

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet

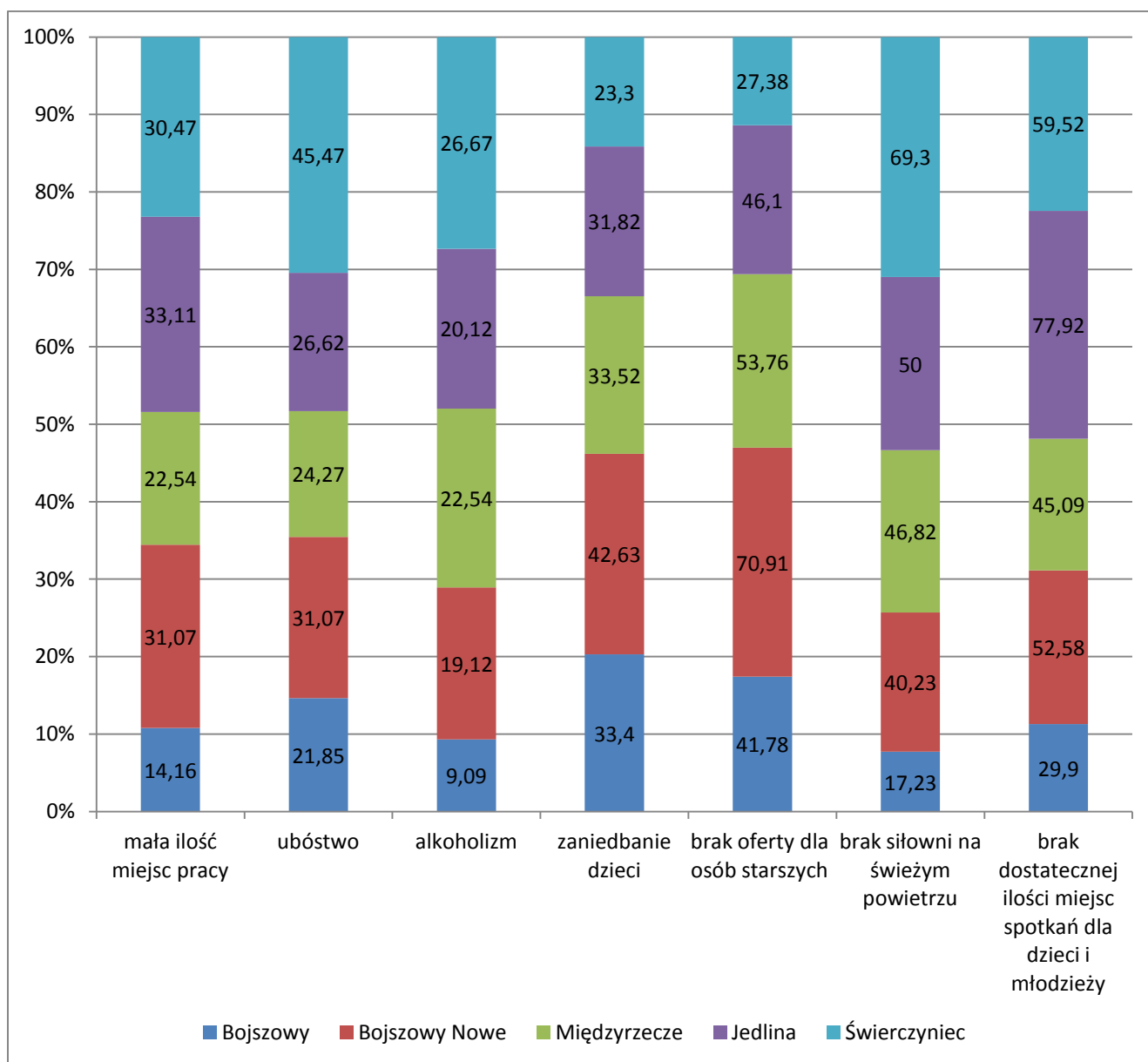
Wśród innych, wskazanych przez 10% respondentów, negatywnych zjawisk znalazły się m.in.:

- zła jakość powietrza,
- złe oświetlenie dróg i chodników,
- brak ścieżek rowerowych,
- zła jakość dróg bocznych.

Respondenci wywodzący się z badanych miejscowości w większości wskazywali na podobne natężenie poszczególnych problemów na terenie Gminy Bojszowy.

Wykres 27

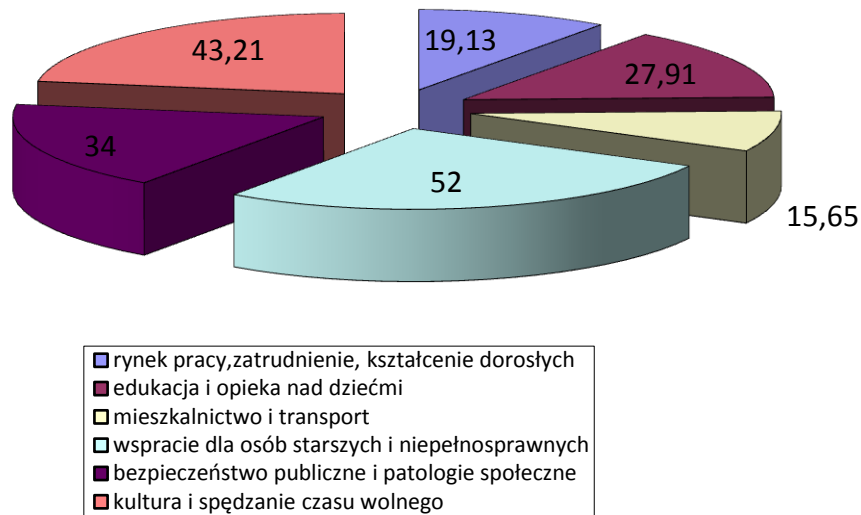
Problemy występujące w miejscu zamieszkania respondenta

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet

Wykres 28

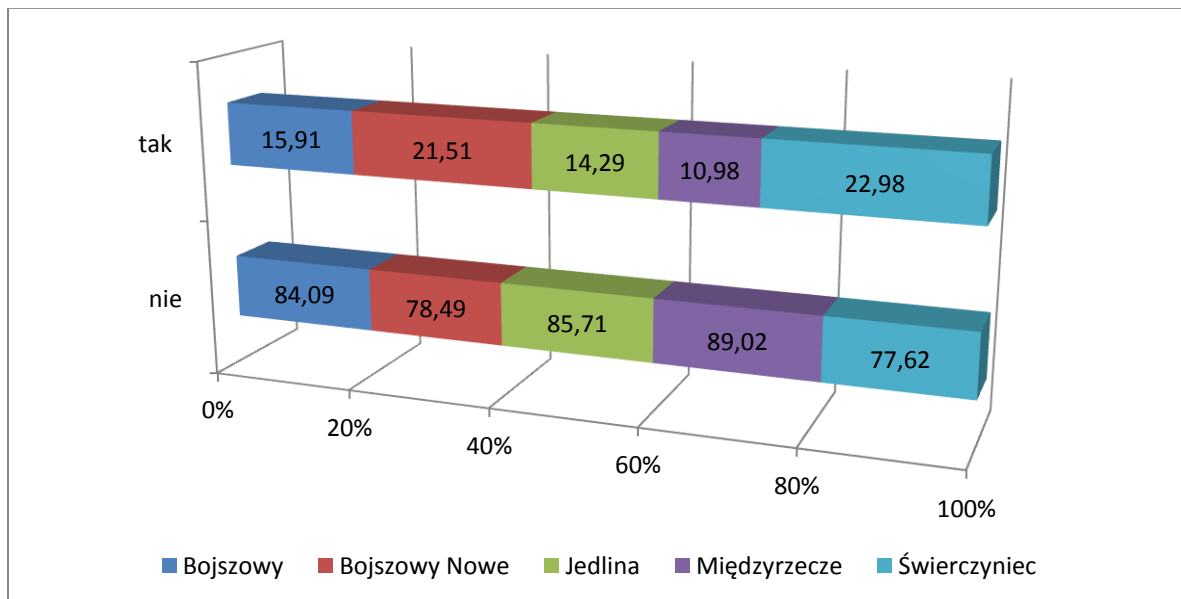
Obszary wymagające większej uwagi w ocenie respondentów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet

Wykres 29

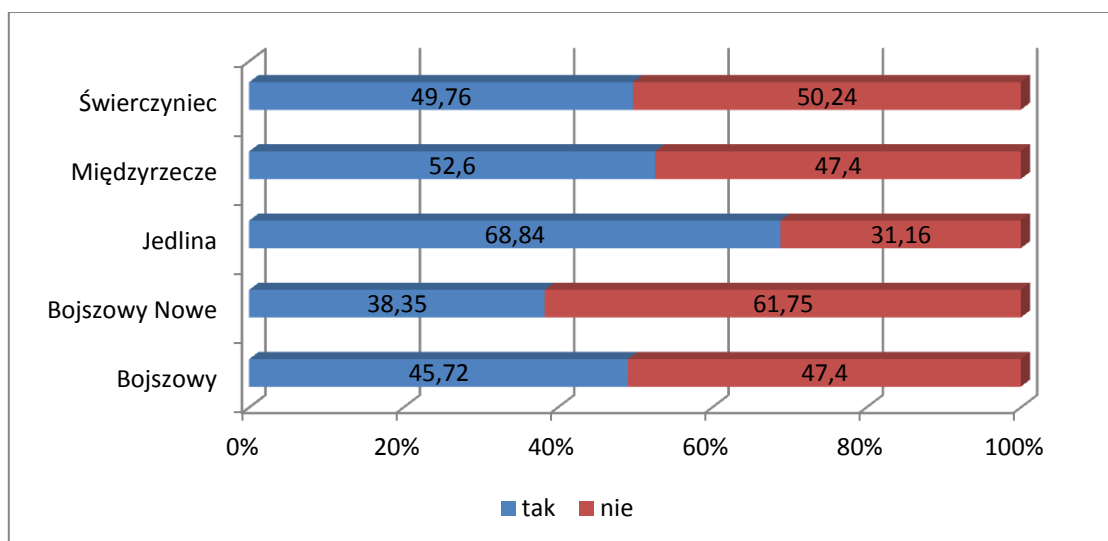
Znajomość organizacji pozarządowych działających na terenie Gminy Bojszowy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet

Wykres 30

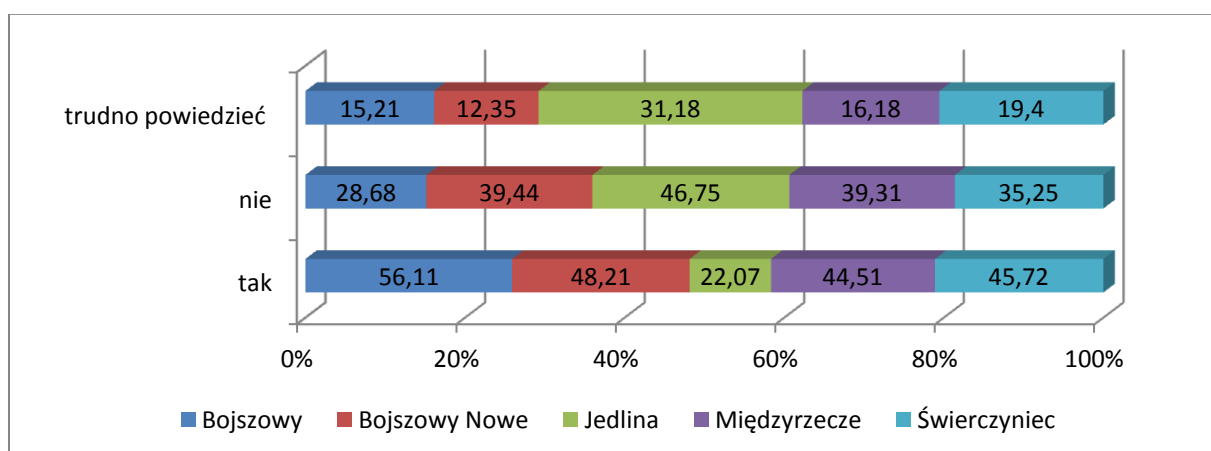
Czy czujesz się bezpiecznie na terenie swojej miejscowości

Ponad połowa mieszkańców miejscowości Świerczyniec oraz Bojszowy Nowe uznała swoje miejsce zamieszkania za nie dość bezpieczne. Poziom bezpieczeństwa lepiej ocenili mieszkańcy Jedliny i Międzyrzecza. W badanych miejscowościach występuje koncentracja zjawisk mających negatywny wpływ na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców. Badani mieszkańcy twierdzą, że w okolicach ich miejsca zamieszkania dochodzi do kradzieży, hałasują grupki młodzieży, w okolicach swoich domów spotykają się osoby pijane, dochodzi również do niebezpiecznych sytuacji drogowych oraz łamania ciszy nocnej jak również dewastacji mienia i przestrzeni publicznej.

Wykres 31

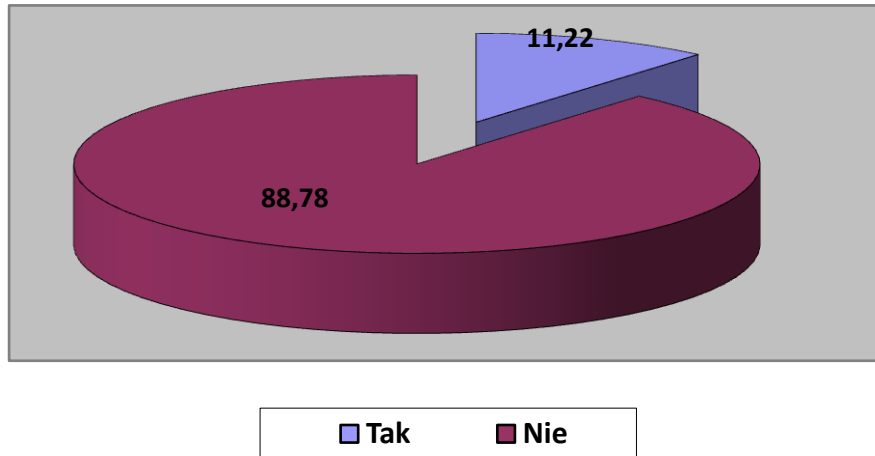
Akceptowalność osób niepełnosprawnych na terenie Gminy Bojszowy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet

Wykres 32

Dostęp do usług rehabilitacyjnych dla osób starszych i niepełnosprawnych oraz ośrodków wsparcia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet

Z powyższych danych wynika, iż na terenie poszczególnych miejscowości w sferze społecznej dominują następujące problemy:

- niska liczba organizacji pozarządowych działająca na terenie gminy,
- brak ośrodka wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych,
- niedostateczna ilość miejsc dla dzieci i młodzieży w placówce wsparcia dziennego,
- wzrastająca liczba rodzin objętych procedurą Niebieskiej Karty

PODMIOTY PARTNERSKIE WE WDRAŻANIU STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Szeroki zakres zagadnień obejmowanych przez strategię rozwiązywania problemów społecznych oraz jej partnerski charakter wskazują wyraźnie, że jednym z warunków uzyskania powodzenia w procesie wdrażania jest skupienie wokół strategii jak największej liczby podmiotów lokalnych, a jeżeli to uzasadnione i możliwe również podmiotów z otoczenia. Na etapie formułowania strategii nie jest możliwe jednoznaczne sformułowanie pełnej listy takich podmiotów. Każdy z mieszkańców gminy może pomóc w osiągnięciu sformułowanych celów i każdy mieszkaniec może wziąć udział w realizacji proponowanych w strategii działań i projektów. W kontaktach z potencjalnie partnerskimi podmiotami warto zaznaczać, że rozwiązywanie problemów społecznych nie poprawia losu tylko wąskiej grupy bezpośrednich beneficjentów, ale wpływa na jakość życia, w tym bezpieczeństwo całej społeczności lokalnej, kształtuje wizerunek gminy, wspiera funkcjonowanie podmiotów gospodarczych i społecznych. Uświadamianie społeczności lokalnej tej prostej zależności powinno być najlepszą motywacją do stworzenia wokół strategii rozwiązywania problemów społecznych szerokiej koalicji podmiotów.

W procesie wdrażania strategii szczególną rolę należy przypisać podmiotom reprezentującym:

- samorząd lokalny,
- pomoc społeczną,
- edukację,
- ochronę zdrowia,
- kulturę,
- organizacje pozarządowe,
- kościół katolicki,
- nieformalne grupy społeczne,
- bezpieczeństwo (Policja)
- Powiatowy Urząd Pracy,
- wspólnoty lokalne, indywidualni mieszkańcy gminy.

Podmiotem organizującym proces wdrażania strategii jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bojszowach. Rola Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bojszowach nie wypełnia jednak całej przestrzeni sformułowanych celów i kierunków strategicznych.

Możliwości realizacji strategii wiążą się z aktywizacją podmiotów lokalnych oraz zawiązaniem trwałego partnerstwa lokalnego na rzecz poprawy sytuacji społecznej gminy.

ANALIZA SWOT

Analiza SWOT (jej nazwa to akronim angielskich słów: Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse i Threats – zagrożenia) jest jedną z najpopularniejszych heurystycznych technik analitycznych służących porządkowaniu informacji. Bywa stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego. W przypadku strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.

Przedstawiona poniżej analiza obejmuje następujące obszary:

- bezrobocie i ubóstwo;
- rodzina, dziecko i młodzież;
- uzależnienia i przemoc w rodzinie;
- osoby starsze,
- niepełnosprawność,
- kapitał społeczny i ludzki.

OBSZAR BEZROBOCIE I UBÓSTWO	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ✓ prowadzenie działań na rzecz zmniejszenia skali zjawiska bezrobocia w gminie, w tym wśród kobiet ✓ prowadzenie działań na rzecz aktywizacji osób bezrobotnych w wieku 45 lat i więcej ✓ prowadzenie działań na rzecz przeciwdziałania zjawisku dziedziczenia bezrobocia ✓ prowadzenie przez pracowników socjalnych działań służących aktywizacji osób bezrobotnych ✓ upowszechnianie ofert pracy (w tym z zagranicy), informacji o wolnych 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ niewielka skala działań służących ograniczeniu zjawiska nielegalnego zatrudnienia

<p>miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) ✓ przeciwdziałanie zjawisku ubóstwa 	
SZNASE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ✓ malejący poziom bezrobocia ✓ posiadanie przez osoby bezrobotne wiedzy o dostępnych ofertach pracy i wolnych miejscach pracy oraz o usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach, ✓ korzystanie przez osoby bezrobotne z dostępu do europejskich rynków pracy ✓ możliwość ograniczania bezrobocia przy wykorzystaniu środków finansowych z funduszy zewnętrznych (m.in. z funduszy Unii Europejskiej) 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ wzrastający poziom bezrobocia w gminie ✓ utrzymujący się wysoki poziom bezrobocia wśród osób w wieku 45 lat i więcej ✓ występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia ✓ wzrost liczby osób bezrobotnych wymagających aktywizacji ✓ brak dla kończącej edukację młodzieży zatrudnienia na lokalnym rynku pracy ✓ brak w gminie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezrobotnych ✓ postępujące zjawisko ubóstwa wśród mieszkańców gminy

OBSZAR RODZINA, DZIECKO, MŁODZIEŻ	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ✓ prowadzenie działań zapobiegających dysfunkcjom rodzin ✓ prowadzenie pracy socjalnej w sposób efektywny ✓ zapewnianie dostępu do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tego rodzaju wsparcia ✓ rozwijanie w gminie sieci placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży ✓ koordynowanie działań instytucji wspierających rodziny, dzieci i młodzieży ✓ rozwijanie opieki przedszkolnej, szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego w gminie ✓ prowadzenie działań mających na celu podniesienie poziomu nauczania 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ brak analizy potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży w gminie ✓ brak działań inicjujących powstawanie w gminie grup wsparcia dla osób samotnie wychowujących dzieci ✓ ograniczona współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży ✓ brak działań mających na celu zwiększenie dostępności opieki medycznej dla mieszkańców gminy

<p>w gminie</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ dostosowywanie oferty spędzania wolnego czasu do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży ✓ propagowanie idei wolontariatu wśród dzieci i młodzieży ✓ prowadzenie działań profilaktycznych w obszarze zdrowia 	
SZNASE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ✓ istnienie warunków umożliwiających efektywne prowadzenie pracy socjalnej ✓ wystarczający dostęp do placówek wsparcia dla dzieci i młodzieży ✓ koordynacja działań instytucji wspierających rodziny, dzieci i młodzież wpływająca na skuteczność udzielanej pomocy ✓ odpowiednia dostępność szkół podstawowych i gimnazjalnych ✓ wzrastająca liczba wolontariuszy wśród dzieci i młodzieży ✓ wzrastająca świadomość zdrowotna mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ utrzymująca się liczba rodzin dysfunkcyjnych ✓ niedostateczne rozpoznanie potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży ✓ rosnąca liczba rodzin wymagających wsparcia w formie poradnictwa specjalistycznego ✓ niedostateczny dostęp do opieki przedszkolnej ✓ niezwiększająca się liczba dzieci i młodzieży korzystających z oferty spędzania czasu wolnego ✓ brak możliwości kontynuacji przez młodzież nauki na poziomie ponadgimnazjalnym w gminie ✓ zadowalający poziom nauczania w placówkach oświatowych ✓ brak w gminie organizacji pozarządowych działających na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży ✓ niewystarczająca dostępność opieki medycznej w gminie
OBZAR UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ✓ zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej ✓ kierowanie osób uzależnionych i współuzależnionych na leczenie odwykowe ✓ prowadzenie wśród rodziców, nauczycieli i sprzedawców działań edukacyjno – szkoleniowych w zakresie uzależnień ✓ diagnozowanie kwestii inicjacji alkoholowej i narkotykowej wśród dzieci i młodzieży ✓ prowadzenie kontroli punktów 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ brak współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie ✓ brak skierowań sprawców przemocy w rodzinie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych ✓ brak działalności terapeutycznej i rehabilitacyjnej w obszarze uzależnień

<p>sprzedaży napojów alkoholowych</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ pozyskiwanie kadry do pracy z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi i dotkniętymi przemocą w rodzinie ✓ prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród dzieci i młodzieży ✓ prowadzenie różnorodnych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie ✓ prowadzenie poradnictwa prawnego i psychologicznego oraz interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie ✓ funkcjonowanie zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie 	
SZNASE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ✓ rosnąca liczba osób uzależnionych i współuzależnionych objętych leczeniem odwykowym ✓ zwiększająca się liczba rodzin mogących skorzystać ze wsparcia psychospołecznego i prawnego ✓ zwiększająca się świadomość rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych co do zagrożeń uzależnieniami ✓ programowanie działań podejmowanych w gminie w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie ✓ zwiększająca się liczba rodzin objętych poradnictwem i interwencja z powodu przemocy w rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ obniżający się wiek inicjacji alkoholowej i narkotykowej w gminie ✓ niezmnijająca się skala zjawiska nielegalności sprzedaży napojów alkoholowych ✓ niezwiększająca się kadra pracująca z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi i dotkniętymi przemocą w rodzinie ✓ brak w gminie organizacji pozarządowych działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie ✓ zwiększająca się liczba osób w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych ✓ zwiększająca się liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie wymagających umieszczenia w ośrodkach wsparcia ✓ zwiększająca się liczba osób wymagających działań korekcyjno-edukacyjnych

OBSZAR OSOBY STRASZE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ✓ informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy ✓ odpowiednia liczba pracowników świadczących osobom starszym usługi opiekuńcze ✓ podejmowanie działań zmierzających do większego zaangażowania rodzin w sprawowanie opieki nad osobami starszymi ✓ kierowanie osób wymagających całodobowej opieki do domów pomocy społecznej ✓ prowadzenie działań mających na celu podniesienie poziomu życia osób starszych ✓ prowadzenie wśród osób starszych działań prozdrowotnych ✓ podejmowanie działań mających na celu uwrażliwianie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby osób starszych ✓ prowadzenie działań mających na celu poprawę sfery technicznej ułatwiającej osobom starszym codzienne życie 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ brak działań w celu umożliwienia osobom starszym kontynuowania aktywności zawodowej ✓ brak działań mających na celu zapewnianie osobom młodym warunków do pozostania w gminie ✓ brak organizacji pozarządowej działającej na rzecz osób starszych ✓ brak dziennego ośrodka wsparcia dla osób starszych
SZNASSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ✓ posiadanie przez osoby starsze wiedzy o dostępnych formach pomocy ✓ utrzymująca się na zbliżonym poziomie liczba osób starszych wymagających usług opiekuńczych ✓ możliwość uzyskania przez osoby starsze pomocy ze strony rodziny ✓ dobra dostępność domów pomocy społecznej ✓ wzrastający udział osób starszych w działaniach prozdrowotnych 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ rosnąca liczba osób starszych w gminie ✓ niski poziom życia osób starszych ✓ niska liczba osób starszych kontynuujących aktywność zawodową ✓ migracja osób młodych, wykształconych do większych jednostek administracyjnych ✓ brak grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób starszych ✓ zjawisko marginalizacji problemów i potrzeb osób starszych

OBSZAR NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ✓ wystarczająca liczba pracowników świadczących opiekę i wsparcie osobom niepełnosprawnym ✓ informowanie osób niepełnosprawnych o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy ✓ uczestniczenie w likwidacji barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym ✓ upowszechnianie wśród niepełnosprawnych z gminy ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy ✓ tworzenie grup i klas integracyjnych w placówkach oświatowo-wychowawczych ✓ uwrażliwianie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby niepełnosprawnych ✓ prowadzenie wśród mieszkańców działań mających na celu zwiększenie akceptacji osób niepełnosprawnych ✓ podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ brak specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi ✓ brak podmiotów świadczących usługi rehabilitacyjne osobom niepełnosprawnym ✓ brak ośrodka wsparcia dla osób niepełnosprawnych
SZNASE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ✓ posiadanie przez osoby niepełnosprawne wiedzy o przysługujących im prawach i dostępnych formach wsparcia ✓ wystarczająca wiedza osób niepełnosprawnych o dostępnych ofertach pracy i wolnych miejscach pracy ✓ brak zjawiska marginalizacji problemów i potrzeb osób niepełnosprawnych ✓ wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych ✓ rozwój wolontariatu na rzecz wsparcia osób niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ rosnąca liczba osób niepełnosprawnych, w tym osób wymagających opieki i wsparcia ze strony pracowników GOPS ✓ rosnąca liczba osób z zaburzeniami psychicznymi wymagających wsparcia ✓ istnienie barier utrudniających osobom niepełnosprawnym codzienne życie ✓ rosnąca liczba dzieci wymagających umieszczenia w grupach i klasach integracyjnych

OBSZAR KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ✓ odpowiednia do potrzeb liczba pracowników socjalnych ✓ podnoszenie przez pracowników pomocy społecznej kwalifikacji zawodowych poprzez udział w szkoleniach i różnych formach doskonalenia zawodowego ✓ diagnozowanie problemów społecznych w gminie ✓ informowanie beneficjentów systemu pomocy społecznej o możliwościach uzyskania wsparcia ✓ poprawianie jakości obsługi klientów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej ✓ prowadzenie bazy danych o instytucjach wsparcia i organizacjach mogących świadczyć pomoc mieszkańcom gminy ✓ pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, m.in. z Unii Europejskiej ✓ uświadomienie władzom gminy roli i potrzeb sektora pomocy społecznej ✓ podejmowanie działań mających na celu przeciwdziałanie negatywnym stereotypom postrzegania sektora pomocy społecznej ✓ podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz przedstawicielami kościołów i związków wyznaniowych ✓ istnienie warunków sprzyjających rozwojowi i kształceniu kadry pomocy społecznej ✓ dobra współpraca podmiotów lokalnych 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ brak działań mających na celu przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu pracowników pomocy społecznej
SZNASSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ✓ niezwiększająca się liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej przypadających na jednego pracownika socjalnego ✓ dobrze wykwalifikowana kadra zatrudniona w ośrodku pomocy społecznej ✓ wystarczająca wiedza na temat problemów społecznych w gminie 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ popadanie przez pracowników pomocy społecznej w rutynę i doznawanie syndromu wypalenia zawodowego ✓ niedofinansowany system pomocy społecznej

<ul style="list-style-type: none"> ✓ posiadanie przez beneficjentów systemu pomocy społecznej wiedzy o dostępnych formach wsparcia ✓ odpowiednia jakość obsługi klientów pomocy społecznej ✓ dostatecznie rozwinięta sieć placówek wsparcia dziennego w gminie ✓ posiadanie przez pracowników pomocy społecznej wiedzy na temat instytucji wsparcia i organizacji pozarządowych mogących świadczyć pomoc mieszkańcom 	
--	--

PODSUMOWANIE DIAGNOZY

Diagnoza przeprowadzona w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bojszowy obejmowała kilkanaście zagadnień. Jej wyniki posłużyły, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu, do opracowania założeń polityki społecznej gminy na lata 2016 - 2030. Zostały one przedstawione w części programowej strategii i zawierają działania, które powinny przyczynić się do zminimalizowania problemów społecznych tak występujących w gminie obecnie, jak i w najbliższych latach. Działania te są wyznaczone w następujących obszarach:

1. **Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu oraz zapobieganie ich skutkom** poprzez:
  - zapewnienie ubogim bezpieczeństwa socjalnego,
  - wsparcie bezrobotnych i poszukujących pracy,

2. **Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży** poprzez:
  - wzmacnianie rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania,
  - wsparcie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie,
  - pomoc dzieciom i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju,
  - zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.

3. **Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym** poprzez:
  - usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki,

- ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizację społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych.

4. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego poprzez:

- przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich,
- zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

5. Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego poprzez:

- doskonalenie kadr i służb pomocowych oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej,
- wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego.

Szczegółowe cele w zakresie rozwiązywania problemów społecznych w gminie

Problem społeczny	Cele w zakresie rozwiązywania problemu społecznego
Ubóstwo	Aktywizacja społeczna i zawodowa osób dotkniętych ubóstwem, w tym między innymi edukacja, zmiana postawy, prace społecznie użyteczne. Otoczenie opieką dzieci z rodzin ubogich.
Niepełnosprawność	Eliminacja barier architektonicznych i komunikacyjnych. Zapewnienie warunków dla tworzenia miejsc pracy atrakcyjnych dla osób z niepełnosprawnością. Rozwój przedsiębiorczości społecznej umożliwiającej integrację zawodową osób z niepełnosprawnością. Rozwój usług dla osób z niepełnosprawnością oraz ich rodzin w zakresie systemu opieki i terapii. Rozwój i wykorzystanie talentów osób niepełnosprawnych.
Zaburzenia psychiczne	Ograniczenie skali zjawiska zaburzeń psychicznych poprzez działania profilaktyczne. Zapewnienie dostępu do specjalistycznych usług opiekuńczych i terapii dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Zwiększenie udziału rodzin w rozwiązywaniu problemów osoby z zaburzeniami psychicznymi.

<p>Przemoc w rodzinie</p>	<p>Poszerzanie działań na rzecz ograniczania przyczyn i skutków przemocy w rodzinie.</p> <p>Szybkie usuwanie zagrożeń dla ofiar przemocy oraz zapewnienie im bezpieczeństwa.</p> <p>Wzrost poziomu wrażliwości społecznej na zjawiska przemocy w rodzinie.</p> <p>Ścisła współpraca instytucji zajmujących się przemocą w rodzinie.</p> <p>Wzrost świadomości sprawców przemocy domowej na temat przyczyn i skutków agresji.</p> <p>Wzrost poziomu zaufania do instytucji pomocowych.</p>
<p>Uzależnienia</p>	<p>Ograniczenie skali uzależnień poprzez działania profilaktyczne.</p> <p>Ograniczenie ryzyka uzależnień wśród młodzieży.</p> <p>Aktywizacja społeczna i zawodowa osób uzależnionych.</p> <p>Włączenie społeczne osób uzależnionych.</p> <p>Zapewnienie miejsc pomocy i opieki dla osób uzależnionych.</p>
<p>Uzależnienia behawioralne</p>	<p>Ograniczenie skali uzależnień od komputera poprzez działania profilaktyczne.</p> <p>Zapewnienie alternatywnych form spędzania czasu wolnego.</p> <p>Wzrost kompetencji rodziców i opiekunów w identyfikowaniu uzależnienia od komputera wśród dzieci i młodzieży.</p> <p>Zapewnienie miejsc pomocy i opieki dla osób uzależnionych.</p>
<p>Brak zaradności</p>	<p>Wzmocnienie kadrowe służb i instytucji zajmujących się podnoszeniem poziomu zaradności.</p> <p>Aktywizacja społeczna i zawodowa, motywacja i wzmacnianie poczucia własnej wartości osób o niskim poziomie zaradności.</p> <p>Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji cywilizacyjnych osób o niskiej zaradności.</p> <p>Ograniczenie przekazywania roszczeniowości między pokoleniami.</p>
<p>Demoralizacja dzieci i młodzieży</p>	<p>Ograniczenie i zredukowanie skali demoralizacji dzieci i młodzieży poprzez działania profilaktyczne.</p> <p>Poszerzanie oferty szkół, placówek wsparcia dziennego, parafii i organizacji pozarządowych w zakresie etyki.</p>

	<p>Poszerzanie oferty działalności kulturalnej, sportowej i społecznej dla dzieci i młodzieży.</p> <p>Promowanie pozytywnych wzorców rodzinnych i wzorców kariery zawodowej.</p> <p>Ochrona kolejnych roczników dzieci przed wpływami zdemoralizowanych starszych kolegów.</p> <p>Wspieranie rodzin i budowania więzi między członkami rodzin.</p>
<p>Przestępczość młodych</p>	<p>Ograniczenie i zredukowanie skali przestępczości młodzieży poprzez działania profilaktyczne.</p> <p>Wzrost oferty czasu wolnego oraz oferty rozwijania talentów kulturalnych i sportowych wśród dzieci i młodzieży.</p> <p>Wzrost wrażliwości społecznej na zjawiska przestępczości młodzieży.</p> <p>Podnoszenie bezpieczeństwa w gminie dzięki współpracy Policji i mieszkańców w zakresie ograniczania przestępczości młodych.</p> <p>Wzrost skuteczności w identyfikowaniu przyczyn i przejawów przestępczości młodych.</p> <p>Wspieranie rodzin i budowania więzi między członkami rodzin.</p>
<p>Problemy dotyczące rodziny wielodzietne</p>	<p>Wzrost dostępu rodzin wielodzietnych do usług publicznych zakresie edukacji, kultury, ochrony zdrowia.</p> <p>Wzmocnienie finansowych podstaw funkcjonowania rodzin wielodzietnych.</p>
<p>Problemy rodzin niepełnych</p>	<p>Wzrost dostępności usług społecznych dla dzieci z rodzin niepełnych.</p> <p>Wzrost możliwości podejmowania pracy przez rodziców z rodzin niepełnych.</p>
<p>Problemy seniorów</p>	<p>Wzrost dostępności usług opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz miejsc opieki dla osób starszych.</p> <p>Urozmaicenie oferty czasu wolnego dla osób starszych.</p> <p>Tworzenie warunków dla rozwoju talentów seniorów i wykorzystywania ich doświadczenia i umiejętności.</p> <p>Zapewnienie warunków dla integracji osób starszych w społeczności lokalnej.</p>

REALIZACJA STRATEGII

Misja, wizja rozwiązywania problemów społecznych

Wizja rozwiązywania problemów społecznych dla gminy Bojszowy została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów strategicznych (problemowych). Skorelowana została też z wizją Gminy Bojszowy.

Gmina Bojszowy odważnie reagująca i dążąca do niekonfliktowego rozwiązywania problemów wspólnoty, poprzez właściwe działania administracji samorządowej, stowarzyszeń jak i samych mieszkańców; dostrzegająca potencjał tkwiący w lokalizacji, historii i mieszkańcach; wspierająca lokalne inicjatywy, w szczególności: społeczne, kulturalne i edukacyjne. Każdy mieszkaniec czuje więź zarówno ze swoją miejscowością jak i całą gminą.

Tak sformułowana wizja pozwala na zdefiniowanie misji, w brzmieniu:

Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bojszowy jest – uświadomienie aktualnej sytuacji społecznej oraz wytyczenie kierunków zmian do budowania gminy wspierającej i właściwie wykorzystującej aktywność oraz potencjału społeczności lokalnej z uwzględnieniem istotnych uwarunkowań lokalnych.

Obszary priorytetowe, cele strategiczne, cele operacyjne i zadania.

Określenie działań strategicznych zmierza w kierunku zabezpieczenia potrzeb socjalnych jednostek i rodzin, uzyskania stanu wolności od niedostatku, bądź od obniżenia poziomu życia spowodowanego utratą możliwości zarobkowania, chorobą, inwalidztwem, starością, zwiększonym obciążeniem rodzinnym, bezradnością oraz innymi sytuacjami losowymi.

Głównym przesłaniem strategii jest podjęcie systemowych rozwiązań problemów społecznych występujących w Gminie Bojszowy i destabilizujących życie mieszkańców. Zapewnienie odpowiednich warunków do prawidłowego funkcjonowania osób i rodzin jest podstawowym zadaniem efektywnej polityki lokalnej. Zintensyfikowanie ukierunkowanych działań pomocy społecznej ma na uwadze doprowadzenie świadczeniobiorców do życiowego usamodzielniania i umiejętności rozwiązywania własnych problemów.

Cel strategiczny 1.:

Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu oraz zapobieganie ich skutkom.

Cele operacyjne:

1. Zapewnienie osobom zagrożonym ubóstwem bezpieczeństwa socjalnego.

2. Wsparcie bezrobotnych i poszukujących pracy.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Wsparcie osób zagrożonych ubóstwem pracą socjalna.
2. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej (w tym w postaci posiłku) osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej.
3. Organizowanie akcji charytatywnych na rzecz osób zagrożonych ubóstwem.
4. Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich, m.in. poprzez organizowanie dla nich dożywiania w szkołach, wypoczynku, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także zapewnienie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
5. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób zagrożonych ubóstwem oraz z Kościołem.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Podejmowanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach.
2. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi.
3. Zmniejszanie skutków bezrobocia poprzez pomoc finansową udzielaną przez GOPS w Bojszowach.
4. Promowanie gminy w celu pozyskania inwestorów mogących utworzyć nowe miejsca pracy.
5. Opracowywanie i realizowanie projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2016-2030.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy Bojszowy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, placówki wsparcia dziennego.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowy Urząd Pracy w Tychach, szkoły ponadgimnazjalne w powiecie, inwestorzy, lokalni przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- wielkość stopy bezrobocia,
- liczba osób bezrobotnych w gminie, w tym liczba osób objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia,
- liczba osób zagrożonych ubóstwem, bezrobotnych objętych pracą socjalną,
- liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa, bezrobocia,
- liczba nowych inwestorów,
- liczba podmiotów gospodarczych,
- liczba opracowanych i realizowanych projektów w zakresie aktywizacji grup zagrożonych, wykluczeniem społecznym oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba dzieci z rodzin zagrożonych ubóstwem objętych wsparciem,
- liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- zwiększenia liczby osób zaktywizowanych,
- zmniejszenia liczby beneficjentów pomocy społecznej,
- spadku liczby osób bezrobotnych,
- wzrostu liczby inwestorów i podmiotów gospodarczych.

Cel strategiczny 2.:

Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.

Cele operacyjne:

1. Wzmacnianie rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania.
2. Wsparcie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.
3. Pomoc dzieciom i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju.
4. Zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności dotkniętymi bezradnością opiekuńczo -wychowawczą.
2. Promowanie w gminie prawidłowego modelu rodziny oraz edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, m.in. przez pracowników GOPS-u i placówek oświatowych.
3. Zatrudnianie, w razie potrzeby, asystentów rodziny oraz ustanawianie rodzin wspierających dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych oraz organizowanie dla nich szkoleń.
4. Udzielanie przez GOPS pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych, świadczenia wychowawczego i alimentacyjnych.
5. Zwiększenie dostępności poradnictwa specjalistycznego (w tym psychologiczno - pedagogicznego, prawnego, terapii rodzinnej).
6. Zintegrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez stałą współpracę placówek oświatowo - wychowawczych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i służby zdrowia, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, policji, organizacji pozarządowych i Kościoła.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Zapewnienie osobom uzależnionym od alkoholu i narkotyków dostępu do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej.

2. Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie szerszego dostępu do wsparcia psychologicznego i prawnego.
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, w szczególności skierowanej do dzieci i młodzieży.
4. Kontynuowanie działalności funkcjonujących w gminie placówek wsparcia dziennego.
5. Funkcjonowanie grupy wsparcia dla osób dotkniętych problemami uzależnień.
6. Prowadzenie interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
7. Prowadzenie działalności przez zespół interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
8. Zapewnienie, w razie potrzeby, osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.
9. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz dotkniętych problemami alkoholowymi i narkomanii.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.:

1. Podnoszenie jakości kształcenia i wsparcia w placówkach oświatowych, m.in. poprzez doskonalenie kadr nauczycielskich i pedagogów szkolnych.
2. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez prowadzenie zajęć wyrównawczych.
3. Zapewnienie uczniom niepełnosprawnym dostępu do kształcenia, m.in. poprzez prowadzenie nauczania indywidualnego.
4. Zapewnienie dzieciom i młodzieży dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych przy wykorzystaniu zasobów kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy.

Kierunki działań do celu operacyjnego 4.:

1. Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej.

2. Zapewnienie mieszkańcom dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, położnictwa, ginekologii i stomatologii.

Szczegółowe działania w zakresie wspierania rodziny oraz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie zawierają gminne programy wspierania rodziny, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2016 - 2030.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy Bojszowy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki przedszkolne, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, kulturalne oraz placówki wsparcia dziennego.

Partnerzy w realizacji działań:

Szkoły ponadgimnazjalne, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, ośrodki leczenia uzależnień, terapeuci, placówki służby zdrowia, całodobowe placówki opiekuńczo - wychowawcze, ośrodki wsparcia, policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, kościół i społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy resortowe, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba rodzin objętych pracą socjalną,
- liczba asystentów rodziny,

- liczba rodzin wspierających,
- liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych oraz świadczenia wychowawczego,
- liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym oraz liczba porad,
- liczba osób objętych pomocą terapeutyczną i rehabilitacyjną,
- liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym oraz systemem pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie,
- liczba przedsięwzięć realizowanych w ramach działalności informacyjnej i edukacyjnej,
- liczba interwencji przeprowadzonych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego,
- liczba osób przebywających w ośrodkach wsparcia,
- liczba nauczycieli i pedagogów szkolnych doskonalących swoje kwalifikacje zawodowe,
- liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym,
- liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej,
- liczba osób objętych świadczeniami zdrowotnymi.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- spadku liczby rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi,
- poszerzenia wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich,
- zwiększenia dostępności wsparcia dla rodzin,
- podniesienia jakości kształcenia i wsparcia w placówkach oświatowych,
- zwiększenia szans edukacyjnych dla dzieci mających problemy w nauce,
- zróżnicowania form spędzania czasu wolnego oraz wzrostu liczby dzieci i młodzieży z nich korzystających,
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień,
- zwiększenia dostępności wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych,
- zmniejszenia skali przemocy w rodzinie,
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej oraz zdrowego trybu życia.

Cel strategiczny 3.:

Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym.

Cele operacyjne:

1. Usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki.
2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi.
2. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym.
3. Zapewnienie dostępu do usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza, pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.
4. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych oraz z Kościołem, rozwijanie aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze – zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych, w tym poprzez organizowanie cyklicznych imprez, spotkań integracyjnych, zajęć, wycieczek.
5. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami niepełnosprawnymi.
2. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom niepełnosprawnym.
3. Organizowanie w gminie specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
4. Podejmowanie współpracy z PCPR-em, PUP-em i PFRON-em w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, m.in. przy:
  - zapewnieniu dostępu do rehabilitacji i sprzętu rehabilitacyjnego,
  - przekazywaniu informacji z PUP-u o ofertach zatrudnienia dla osób niepełnosprawnych.

5. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2016 - 2030.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Urząd Gminy, Rada Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki kulturalne.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy i Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, domy pomocy społecznej, Środowiskowy Dom Samopomocy, placówki służby zdrowia, kulturalne, oświatowe, pracodawcy, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy resortowe, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców,
- liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością (w oparciu o dane GOPS-u oraz PCPRu),
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej,
- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi oraz specjalistycznymi usługami opiekuńczymi,
- liczba ofert pracy dla osób niepełnosprawnych (dane z PUP-u).

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- zwiększenia udziału seniorów i osób dotkniętych niepełnosprawnością w życiu społecznym,
- podniesienia jakości świadczonych usług,
- podniesienia jakości funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania.

Cel strategiczny 4.:

Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w gminie.

Cele operacyjne:

1. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
2. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Opracowywanie i realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych.
2. Zapewnienie bezpieczeństwa w gminie przez organy i organizacje do tego powołane – policję, straż pożarną.
3. Podejmowanie przez jednostki gminy i jej mieszkańców współpracy z instytucjami o zasięgu ponadlokalnym, policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości.
4. Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
5. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. remont dróg gminnych, budowę przydrożnych chodników i oświetlenia, organizację dowozu dzieci i młodzieży do szkół, działania edukacyjne, sygnalizacja świetlna przy przejściach dla pieszych.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2016 - 2030.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki przedszkolne, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kulturalne, placówki wsparcia dziennego.

Partnerzy w realizacji działań:

Szkoły ponadgimnazjalne w powiecie, policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy resortowe, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba popełnionych i wykrytych przestępstw,
- liczba opracowanych i realizowanych programów profilaktyczno-edukacyjnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- spadku przestępczości, w tym wśród nieletnich,
- poszerzenia wiedzy uczniów w zakresie przestępczości i jej skutków,
- zwiększenia bezpieczeństwa na drodze.

Cel strategiczny 5.:

Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego.

Cele operacyjne:

1. Doskonalenie kadr i służb pomocowych oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej.
2. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Doskonalenie kadr pomocy społecznej w gminie.
2. Wdrażanie, w miarę potrzeby, nowych instrumentów i usług służących podniesieniu jakości świadczonej pomocy.
3. Zapewnienie mieszkańcom dostępu do informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych, m.in. przez zamieszczanie informacji dotyczących funkcjonowania pomocy społecznej np. na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bojszowach.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy współpracy z sektorem pozarządowym oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.
2. Udostępnianie informacji o sektorze pozarządowym działającym w gminie i powiecie, promowanie jego działań.
3. Propagowanie idei pomocy innym oraz pozyskiwanie darczyńców w celu możliwości jej realizacji.

Szczegółowe działania w zakresie współpracy samorządu gminy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego zawiera Program współpracy Gminy Bojszowy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2016 - 2030.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy Bojszowy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i inne jednostki organizacyjne gminy.

Partnerzy w realizacji działań:

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Katowicach, organizacje pozarządowe, inne podmioty realizujące inicjatywy środowiskowe, prowadzące działalność pożytku publicznego, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy resortowe, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba szkoleń, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej,
- liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w gminie, zajmujących się zagadnieniami z zakresu polityki społecznej,
- liczba wolontariuszy w jednostkach pomocy społecznej funkcjonujących w gminie.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- profesjonalizacji kadry pomocy społecznej,
- zwiększenia jakości świadczonych usług,
- uaktywnienia mieszkańców w zakresie inicjatyw społecznych.

WSKAŹNIKI REALIZACJI DZIAŁAŃ

Głównym założeniem określenia wskaźników jest odzwierciedlenie w nich ilościowego i jakościowego stopnia realizacji celów.

Wskaźniki pozwalają:

- zmierzyć postęp w realizacji celów poszczególnych programów i projektów działań,
- stwierdzić czy działania podejmowane do realizacji poszczególnych celów są skuteczne, czy przynoszą planowane efekty.

Programy i projekty działań – konstruowane zgodnie z metodyką działania społecznego – zawierają wskaźniki osiągania celów oraz zasady ewaluacji. Sprawozdania z realizacji strategii, obejmować więc będą zarówno analizę liczbowych wskaźników realizacji

kierunków działań strategicznych, jak i analizę wskaźników osiągnięcia celów w poszczególnych, realizowanych projektach działań.

Wskaźniki występujące w poszczególnych programach i projektach działań, to w szczególności:

- liczba osób: uczestników projektu, korzystających z pomocy,
- liczba rodzin/dzieci/wychowanków/uczniów,
- liczba dzieci niepełnosprawnych,
- liczba złożonych wniosków,
- ilość spotkań w ramach projektu/programu,
- ilość konsultacji/porad,
- ilość zawartych umów/porozumień,
- liczba szkoleń/spotkań/zajęć,
- liczba przeszkolonych osób,
- liczba placówek biorących udział w projekcie/ objętych dofinansowaniem likwidacji barier,
- liczba konsultacji analizujących zagrożenia.

Źródła finansowania

Jednym z warunków realizacji celów zawartych w strategii jest jej finansowanie. Przewiduje się, że realizacja proponowanych celów i działań nastąpi przy wykorzystaniu następujących źródeł finansowania:

- ✓ środki własne pochodzące z budżetu gminy,
- ✓ środki z budżetu państwa (dotacje),
- ✓ środki z funduszy krajowych;
- ✓ środki strukturalne Unii Europejskiej.

Możliwość zewnętrznego wsparcia finansowego rozwoju Gminy Bojszowy zależeć będzie od następujących czynników:

- ✓ wielkości środków przeznaczonych przez Unię Europejską na wsparcie rozwoju społecznego w Polsce,
- ✓ potencjału absorpcyjnego poszczególnych organizacji społecznych i instytucji,
- ✓ zdolności przygotowania i realizacji konkretnych projektów dla Gminy Bojszowy w sferze społecznej.

Ramy finansowe Strategii są uzależnione od możliwości finansowych Gminy Bojszowy i będą uwzględniane corocznie w uchwałach budżetowych. Wielkość środków na 2016 r. określono w kwocie **60 000 zł.**, która obejmuje koszty wszystkich programów i projektów działań.

Koszty Strategii (ramy finansowe) wykazane w tabeli 8 zawierają wartości szacunkowe, precyzyjne określenie wysokości planowanych środków na realizację Strategii nie jest możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu. Programy i projekty działań będą realizowane w różnych okresach: od kilku tygodni, miesięcy poprzez roczne aż do kilkuletnich.

Tabela 8

Ramy finansowe Strategii na lata 2017 – 2030 z podziałem na cele strategiczne.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Cel strategiczny 1	20 000	21 000	22 000	23 000	24 000	25 000	26 000	27 000	28 000	29 000	30 000	31 000	32 000	33 000
Cel strategiczny 2	25 000	27 000	28 000	28 000	28 000	28 000	28 000	28 000	28 000	28 000	28 000	28 000	28 000	28 000
Cel strategiczny 3	15 000	17 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Cel strategiczny 4	7 000	5 000	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000	7 000
Cel strategiczny 5	8 000	6 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000

Zarządzanie realizacją strategii.

Wdrażanie i harmonogram strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bojszowy na lata 2016 - 2030 obejmuje zasięgiem czasowym okres czternastu lat i zakłada ciągłość w realizacji wytyczonych kierunków działań z zachowaniem wymogu wprowadzania niezbędnych zmian dostosowawczych, wynikających z aktualnej sytuacji ekonomicznej i społecznej w kolejnych latach.

Cele strategiczne wyznaczone w niniejszym opracowaniu dotyczą najistotniejszych problemów występujących na terenie gminy mianowicie: problematyki osób w podeszłym wieku, problemów opiekuńczo – wychowawczych, bezrobocia, ubóstwa, osób

niepełnosprawnych, uzależnionych, bezdomnych, opuszczających zakłady karne i innych zagrożonych marginalizacją.

Realizacja określonych celów determinuje konieczność zaangażowania możliwych jak największych zasobów państwowych, regionalnych czy lokalnych. Rozwijanie i utrzymywanie systemu pomocy wymaga zintegrowanych działań wszelkich podmiotów, w tym organizacji pozarządowych, grup sąsiedzkich, rodzin, wolontariuszy. Samopomoc i samoorganizacja mieszkańców jest często bardziej efektywna niż interwencja instytucji publicznych.

Proponuje się by realizatorami strategii rozwiązywania problemów społecznych byli:

- ✓ Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bojszowach,
- ✓ Rada Gminy Bojszowy
- ✓ Urząd Gminy Bojszowy

oraz

- ✓ instytucje, organizacje społeczne i pozarządowe, Kościół Katolicki, oraz osoby fizyczne i prawne, zaangażowane w realizację zadań w zakresie pomocy społecznej.

Harmonogram wdrażania niniejsze strategii obejmuje kilka etapów:

ETAP I- Podjęcie uchwały przez Radę Gminy Bojszowy o przyjęciu do realizacji *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bojszowy na lata 2016-2025- Termin realizacji: III - IV kwartał 2016 r.*

ETAP II- Koordynacja realizacji działań objętych Strategią -*Termin realizacji: IV kwartał 2016 r.*

ETAP III- Monitoring i ewaluacja Strategii- *Termin realizacji: na koniec każdego roku kalendarzowego.*

ETAP IV- Uzupełnianie Strategii o nowe zadania i programy- *Termin realizacji: sukcesywnie w okresie wdrażania strategii czyli: od I kwartału 2017 do IV kwartału 2030r.*

ETAP V- Podsumowanie i ocena Strategii- *Termin realizacji: IV kwartał 2030 r.*

Monitoring i ewaluacja

Zgodnie z art. 110 pkt 4 ustawy o pomocy społecznej, koordynatorem realizacji *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bojszowy na lata 2016-2030* będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bojszowach. Natomiast sformułowane w dokumencie kierunki działań będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów, którzy

realizować będą poszczególne zadania, w zależności od posiadanych i pozyskanych środków finansowych.

Długookresowy charakter planowania strategicznego w zakresie problematyki społecznej wymaga stałego śledzenia zmian prawnych, gospodarczych, politycznych, społecznych i ich uwzględniania w strategii.

W związku z tym niniejsza strategia wymaga corocznej aktualizacji przeprowadzonej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bojszowach, który będzie odpowiedzialny za rozdzielanie zadań, monitorowanie postępów w ich wdrażaniu, okresową ocenę (ewaluację), nanoszenie korekt i uzupełnień oraz wprowadzanie do dokumentu nowych propozycji.

Istotnym elementem monitorowania stanowić będzie sporządzanie sprawozdania z rocznego planu realizacyjnego, pokazującego postępy na dwóch poziomach: poszczególnych zadań i projektów oraz celów operacyjnych i strategicznych. Obliczenia i dane określone miernikami celów operacyjnych przygotowuje i przedstawia Radzie Gminy Bojszowy - Gminy Ośrodek Pomocy Społecznej w Bojszowach.

Sposoby komunikacji społecznej i promocji

W celu sprawnego funkcjonowania strategii należy umożliwić społeczności lokalnej udział w procesie jej tworzenia i realizacji, przykładem tego działania jest przekazywanie informacji społeczności lokalnej jak i przyjmowanie informacji od partnerów społecznych, przy dużym zaangażowaniu Urzędu Gminy w Bojszowach w przepływie tych informacji.

Obszarami działań w zakresie komunikacji społecznej to :

- ✓ możliwość wnioskowania zmian zapisów Strategii przed jej uchwaleniem;
- ✓ zaproszenie do włączania się w etap wdrażania jak i realizacji;
- ✓ informacja o postępach wdrażania Strategii;
- ✓ współpraca z mediami – podawanie informacji o wdrażanych projektach w mediach lokalnych;
- ✓ informacje zamieszczane na stronach internetowych.

Promocja strategii ma na celu przede wszystkim stanowienie i utrzymywanie wzajemnej współpracy między samorządem a społeczeństwem. Informowanie oraz promocja odbywać się będzie poprzez podawanie w prasie lokalnej oraz w Internecie danych na temat zaangażowania finansowego UE w realizację projektów oraz stanie zaawansowania realizacji zadań i ich efektów w ramach przedmiotowej strategii.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu dołożą wszelkich starań, by planowane projekty były realizowane zgodnie z przyjętymi kierunkami działań, które mają być także zbieżne z uaktualnioną strategią społeczno-gospodarczą Gminy Bojszowy. Projekty można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od charakteru danego projektu.

SPIS DIAGRAMÓW, TABEL I WYKRESÓW

Diagramy

Diagram 1. Struktura Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bojszowy na lata 2016 – 2030

Tabele

Tabela 1. Struktura wiekowa ludności Gminy Bojszowy w latach 2012 – 2014

Tabela 2. Ruch naturalny ludności Gminy Bojszowy w latach 2012 – 2014

Tabela 3. Pracujący wg sektorów ekonomicznych w Gminie Bojszowy w roku 2014

Tabela 4. Placówki oświatowo – wychowawcze w Gminie Bojszowy w roku szkolnym 2014/2015

Tabela 5. Schorzenia dzieci i młodzieży w wieku od 0 -18 lat z terenu Gminy Bojszowy w latach 2012 -2014.

Tabela 6. Schorzenia ludności Gminy Bojszowy w wieku 19 lat i więcej w latach 2012 - 2014.

Tabela 7. Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży w Gminie Bojszowy w latach 2012 - 2014.

Wykresy

Wykres 1. Populacja Gminy Bojszowy w latach 2012 – 2014

Wykres 2. Piramida wieku

Wykres 3. Szacunkowa stopa bezrobocia w Gminie Bojszowy w latach 2012 – 2014

Wykres 4. Stopa procentowa bezrobotnych mieszkańców Gminy Bojszowy w latach 2012 - 2014

Wykres 5. Poziom przestępczości (liczba przestępstw stwierdzonych, wskaźniki wykrywalności przestępstw, przestępstwa kryminalne, przestępstwa gospodarcze, przestępstwa drogowe, przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu, przestępstwa przeciwko mieniu) w Gminie Bojszowy.

Wykres 6. Przestępstwa ogółem w Gminie Bojszowy na 1 000 mieszkańców.

Wykres 7. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw w Gminie Bojszowy w latach 2012 – 2014

Wykres 8. Poziom wykształcenia mieszkańców w Gminie Bojszowy w roku 2014

Wykres 9. Edukacja grupy wieku – Gmina Bojszowy 2014 rok

Wykres 10. Liczba mieszkańców miejscowości, dla których powodem przyznania pomocy było bezrobocie w latach 2012 – 2015

Wykres 11. Procentowo wskaźnik udziału liczby mieszkańców miejscowości, którym udzielono pomocy z powodu braku możliwości zatrudnienia w stosunku do liczby mieszkańców zamieszkujących w miejscowości

Wykres 12. Liczba mieszkańców miejscowości, dla których powodem przyznania pomocy była długotrwała lub ciężka choroba w latach 2012 – 2015.

Wykres 13. Procentowo wskaźnik udziału liczby mieszkańców miejscowości, którym udzielono pomocy z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w stosunku do liczby mieszkańców zamieszkujących w miejscowości

Wykres 14. Liczba mieszkańców miejscowości, dla których powodem przyznania pomocy była niepełnosprawność w latach 2012 – 2015.

Wykres 15. Procentowo wskaźnik udziału liczby mieszkańców miejscowości, którym udzielono pomocy z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w stosunku do liczby mieszkańców zamieszkujących w miejscowości

Wykres 16. Liczba mieszkańców miejscowości, dla których powodem przyznania pomocy była potrzeba ochrony macierzyństwa latach 2012 – 2015.

Wykres 17. Procentowo wskaźnik udziału liczby mieszkańców miejscowości, którym udzielono pomocy z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa w stosunku do liczby mieszkańców zamieszkujących w miejscowości

Wykres 18. Liczba mieszkańców miejscowości, dla których powodem przyznania pomocy była bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego latach 2012 – 2015.

Wykres 19. Procentowo wskaźnik udziału liczby mieszkańców miejscowości, którym udzielono pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w stosunku do liczby mieszkańców zamieszkujących w miejscowości

Wykres 20. Liczba mieszkańców miejscowości, dla których powodem przyznania pomocy były uzależnienia (alkoholizm, narkomania) w latach 2012 – 2015.

Wykres 21. Procentowy wskaźnik udziału liczby mieszkańców miejscowości, którym udzielono pomocy z powodu uzależnień w stosunku do liczby mieszkańców zamieszkujących w miejscowości

Wykres 22. Liczba mieszkańców miejscowości, dla których powodem przyznania pomocy było ubóstwo w latach 2012 – 2015.

Wykres 23. Procentowo wskaźnik udziału liczby mieszkańców miejscowości, którym udzielono pomocy z powodu ubóstwa w stosunku do liczby mieszkańców zamieszkujących w miejscowości

Wykres 24. Liczba wszczętych procedur w ramach Niebieskiej Karty w latach 2012 – 2015.

Wykres 25. Ocena zadowolenia z miejsca zamieszkania na tle innych części gminy w ocenie mieszkańców Gminy Bojszowy

Wykres 26. Dominujące problemy społeczne na terenie Gminy Bojszowy w ocenie mieszkańców poszczególnych miejscowości

Wykres 27. Problemy występujące w miejscu zamieszkania respondenta

Wykres 28. Obszary wymagające większej uwagi w ocenie respondentów

Wykres 29. Znajomość organizacji pozarządowych działających na terenie Gminy Bojszowy

Wykres 30. Czy czujesz się bezpiecznie na terenie swojej miejscowości

Wykres 31. Akceptowalność osób niepełnosprawnych na terenie Gminy Bojszowy

Wykres 32. Dostęp do usług rehabilitacyjnych dla osób starszych i niepełnosprawnych oraz ośrodków wsparcia